

Уведено у нови инвентар бр.
1 јануара 1942 год.
Београд.

3581
2108
3

ЗАКОН

о

ОСИГУРАЊУ РАДНИКА.

Овај Закон обнародован је у 117. броју „Службених Новина“
од 30. маја 1922. год.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЈЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1922

РЕГИСТАР¹⁾

ЗАКОНА О ОСИГУРАЊУ РАДНИКА.

СКРАЋЕНИЦЕ:

- 1) благ. саобр. пред. — благајна саобраћајних предузећа.
- 2) Окр. Ур. — Окружни Уред за Осигурање Радника.
- 3) осиг. у изн. ст. и смрти — осигурање у изнемогlostи, старости и смрти.
- 4) осиг. у неср. случ. — осигурање у несрћним случајевима.
- 5) Ср. Ур. — Средишњи Уред за Осигурање Радника.
- 6) суд. рад. осиг. — суд радничког осигурувања.

А

Администрација Ср. Ур., како се врши	135
суда рад. осигурања	161
акордна плаќа, рачунање зараде	21
амбулаторије код већих предузећа	151

Б

Баба и деда преминулог, право на потпору	75, 90, 91
Београд, будуће седиште Ср. Ур.	210
берибери, важи као несрћни случај	84
бесилашна опскрба у лечилишту, оболелог члана	94
беспослица, осигурање у	2
благајна за осигурање радника, ликвидација	202
„ приватно друштвена „Меркур“	202
саобраћајних предузећа	153—157
богиња (коziца), потпора оболелом од	51

¹⁾ Бројеви у тексту овог Регистра означавају дотичне параграфе Закона о Осигурању Радника.

болесничке пошпоре в. болнопотпоре	3—7
богест, обавезно осигурање за	5
" добровољно осигурање за	5
" ослобођење од осигурања за	6, 7
" приноси за осигурање у —, в. приноси	
" помоћи за —, в. болнопотпоре	
" осигураника, рачунање у недеље приноса за изнемогле	68
болничко лечење	53, 54
болнопотпоре,	45—63
" заплена није дозвољена	62
" застаревање	62
" пребијање није дозвољено	62
болнопотпоре пренос није дозвољен	62
" ослобођење од разних дажбина	189
босанских радника, ренте за раније несрећне случаје ве братимске касе као месни органи Окр. Ур.	204 158
браће умрлог осигураника, потпоре и ренте	75 90, 91
бранични друг, в. жена	
бродара поморских, дужност осигурања	3
брдовласника заступник	19
брод у иностранству, рок пријаве за	9
бродастављање у службу, дужност пријаве	9
буџешт Ср. Ур., одобравање	136

B

Ванредни манипулациони трошкови	137
вежба војна осигураника	56, 68
вежбеника, обезбеђена годишња зарада	93
" дужност осигурања	3
венерија, трошкови болничког лечења	54
веће пошпоре за случај болести	46
веће суда рад. осигурања	165
вештачка, трошкови судовљања у спору	168
вишак годишњи Окр. Ур., употреба	140
више жена, подела ренте кад има	88
вишеструко осигурање забрањено је	60
власник брода, в. брдовласник	10
војна вежба осигураника	56
војне службе, осигураника плаћање приноса за време војни рок рачуна се за инвалид. и старостне ренте	68 68

војног рока служење	56
волонтера, дужност осигурања	3
Врховни Суд Радничког Осигурања	172—175

Г

Главна скупштина Окр. Ур.	143—144
Ср. Ур	124—126, 128, 141
годишњи вишак у пословању Окр. Уреда,	140
годишњи мањак	140
градска поглаварства, суделовање у посредовању осигурања	146
грађанска парница, кад је дозвољена	160, 185
грађевинске дозволе, подишање на увид Окр. Уреду	17
губитак права из осигурања у изнемогlostи	81, 82

Д

Двострука хранарина	51
деде и бабе потпоре и ренте	75, 90, 91
делегати лекарског већа у равнатељ. Ср. Ур.	127
дечје ренте за несрећни случај	87
" кад нема несретног случаја	73, 76
дечја храна за породиље	45
дисциплинарни правилник за намештенике (чиновнике)	130, 147
добровољно осигурује	5
" продужење осигурања за болест	55
" за изнемогlost, старост и смрт	80
дозволе за зидање, на увид окр. уреду	17
" за обављање радња, на увид окр. уреду	17
додаци на скупоћу старим рентницима	206
дојење, потпора за	45
докнадни принос члана због симулације	24
" послодавца за неспровођење заштитних мера	116, 117
дослеђење код суда радничког осигурања	175
државна помоћ за повишење инвалидских и старосних малих рента	77
државни надзор над извођењем осигурања	178—182
" над Средишњим Уредом	178
Државном Савету, жалба	185
дужност осигурања за случај болести	3, 6—8
" за случај изн. ст. и смрти	3, 4, 6—8
" за случај несреће	3, 6—8

дужносћи плаћања приноса	35—44
" пријаве на осигурање радника	10
" посла	9
" ренатника у случају промене у стању	110

Ђ.**Е.**

Еквиваленат приналежности у натури	22
експозитура Окр. Уреда за већа места	146
" " " ради поједињих предузета	151

ЖК.

Жалба Врховном Суду Радничког Осигурања	171, 172
" Државном Савету	185
" кад нема места	37, 163, 175, 200
" кад не обуставља извршење	35, 116, 131, 148, 163
" кад обуставља извршење	40, 176, 187
" лекара у ногледу плате и службе	150
" Министарству Соц. Пол.	11, 16, 23, 24, 27, 31, 35, 36, 40
" 116, 117, 151, 153, 159, 187	
" намештеника и часника уре- да и поротника због отиства	131, 148, 163
" на платежни налог за приносе	35
" због неподношења законске или подношења лажне при- јаве	11
" о предујму није дозвољена солидарним јемцима за принос	37
" на решење Министра Социјалне Политике	185
" " " Окр. Ур.	
" начин предаје и рок	187
" о потпорама и одштетама 104, 160	
" о споровима радника и по- слодавца због приноса	159
" о платежним налозима	11, 35, 40
" ради докладног приноса због отиства	24
" ради накнаде предујмљених потпора послодавцу	159

Жалба на решење Окр. Ур. ради прописног плаћања приноса	36
" " " полицијских власти због казне	200
" " " Срп. Ур. начин предаје и рок	187
" о платежном налогу	11, 35, 40
" о рентама и накнадама 107, 110, 160	
" о споровима радника и посло- давца због приноса	159
" о устрајању експозитура	151
" о устрајању благајна сао- брађаних предузета	153
" ради докладног приноса због отиства	24
" ради докладног приноса вбог непроведбе заштитних мера	116
" ради накнаде предујмљених потпора послодавцу	159
" ради нарочитог приноса због опасности по здравље	23, 27
" ради одређења заштитних мера	116
" ради прописаног непосредног плаћања радничких при- носа	36
" ради трошкова приирања по- датака	16
" ради узвишења посла у по- стотак опасности	31
" ради узвишења у виши раз- ред опасности	
" ради узвишења због непро- ведбе заштитних мера	117
" " " суда радничког осигурања	171, 172
" поротника на казну није дозвољена	163
" поштом кад се сматра предата	187
" првостепеном или котарском суду	200
" протоколарна	187
" Сред. Ур. за Осигурање Радника 11, 24, 35, 36, 40, 159, 187	
" суду радничког осигурања	104, 107, 110, 160
жене јемац за приносе	40
" незаконите право на потпоре (ренте)	74, 89
" обудовеле висине потпоре (ренте)	73, 87
" осигуране за изнем. повратак приноса	78
жуша грозница важи као несретни случај	84

3

Завешт поротника суда рад. осиг.	166
завод за осиг. у изн. ст. и смрти појединих предузећа ис- плата рента путем	121
„ (установа) заједнички за више грана осиг.	137
за намештенике у Љубљани, пензиони	83
завоје, право болесних чланова на	45
Загреб, седиште спр. ур. за осиг. радника	201
задашак првог равнитељства спр. ур.	201
спр. ур. и окр. ур.	122, 139
задруга поморско-рибарска је послодавац	20
зајам саобраћајног предузећа својом благајни саобр. пре- дузећа	155
заједничка благајна више саобр. предузећа	153
установе (заводи) за више грана осигурања	137
закашњење одлуке о ренти	107
закладе приватних лица у управи разр. благ. и завода	202
за пружање већих потпора	140
закључци и извештаји о промету спр. и окр. ур. за осиг. рад. достава Мин. Соц. Пол.	179
закључци и одлуке, рок за доставу интересентима	187
закључни рачуни спр. ур. достава Мин. Соц. Пол.	181
закон о осигурању радника ступање на снагу	209—213
о радњама, ренте радника који су потпали под	204
закона ранијих, престанак важности	209
заплана тражбина за осигурање, забрана	62, 113
записник истраге о несрћном случају	100
записници седница самоуправних органа спр. ур. достав- љају се Мин. Соц. Пол.	181
заплена тражбина из осигурања — забрана —	62, 113
заспаревање болесничких потпора	57
права из осигурања у несрћ. случ. и у изн. ст. и смрти	109
регресних тражбина спр. ур.	96, 98
приносних тражбина спр. ур.	44
заступање правно Спр. и Окр. Ур. (месних органа)	138, 149
трошкови правозаступничког	168
заступник бродовласника	19
послодавца, одговоран за мере опрезности	63, 96
заштитне мере за живот и здравље радника	114, 115, 118
повишење приноса услед пропуста опре- зностних и	96

зграда уреда, ослобођење дажбина	189
Земаљска Благајна у Загребу постаје Сред. Ур.	201
злочини или преступи у деловању сред. уреда и месних органа	183

И

Изасланика за гла. скунштину Окр. Ур., избор	143, 148
за гла. скунштину Сред. Ур., избор	131, 133
избор изасланика за гла. скунштину Ср. и Окр Ур., 131, 143, 148	
лекарског већа Ср. Уреда	127, 129
председника и подпредседника равнитељ. спр. ур.	127
равнитељства Ср. Ур.	127, 129
надзорног одбора спр. ур.	128, 129
извршиош пресуда суда радничког осигурања	176
одлука средишњег и окружних уреда 104, 107, 110, 112, 116	
изнемогли, ко се сматра	66
изнемоглог смештај у дом изнемоглих	72
изнемогlostи, лечење ради предупређења	72
изнемогlostи услед несрћ. случ., потпуна	85
шарост и смрш, дужност осигурања за случај	3
изнемогlostи, изузеће од дужности осигурања за случај	4
изоловање услед кужње болести	51
изузеће (отклон) чланова суда рад. осиг.	167
имешак (имовина) разрешених благајна и завода	202
разрешених окр. уреда	152
имовинског вишко разрешених благајна, употреба чистог имовно спање Ср. Ур., испитује Мин. Соц. Пол.	202
инвалидска рента, висина, износ	67
губитак	70
" " државна помоћ за повећање малих	77
" " зависи од приноса	67
" " почетак и трајање	69
" " право на	66, 69
смањење	71
индустрија кућна подлежи осигурању	3
иностранство	8, 9, 10, 61, 102, 111, 203
ислатаних листа обавеза уредног војења	16
ислатном листом одјава и пријава	12
испашу рента потпора, поступак за	109
истрага по несрћном случају	100
истражни записник по несрћном случају	100, 104

J.

<i>Јавним болницама, трошкови лечења у</i>	54
<i>јавних установа, изузесе од осигурања службеника</i>	7
<i>јавних власти, дужност помагања уреда за осиг. радника</i>	188
<i>јавни службеници, намештеници сред. ур. јесу</i>	130
<i>јемство за приносе по закону</i>	40

K.

<i>Казне самоуправним органима за неизвршење прописа и за- кона</i>	145, 182
<i>"одпуст из службе чиновника</i>	186
<i>казнене одредбе закона</i>	193—200
<i>каренчни рок (рок чекања) за потпоре и ренте у изнемог- лости, старости и смрти</i>	65
<i>каренчни рок за право на хранарину</i>	45
<i>" за право на породичку помоћ</i>	49
<i>" за право на помоћи самосталног пре- дузетника</i>	55
<i>кључ за израчунавање отправника у место рента</i>	112
<i>колера важи као несрћни случај</i>	84
<i>компензација трајбине по закону</i>	62, 113
<i>конзуларни уред дужности</i>	61, 99
<i>контрола Мин. Соц. Пол. о извршењу зак. прописа и статута</i>	179
<i>контролисање послодавца од уреда</i>	16, 139
<i>куга важи као несрћни случај</i>	84
<i>купљање, пружање болесницима</i>	45
<i>кућна индустрија, дужност осигурања</i>	3
<i>кућних радника, дужност осигурања</i>	3

L.

<i>Лажне пријаве, казна за</i>	11, 195
<i>лекара, позив к повређеном</i>	99
<i>лекари на расправи код суда рад. осиг.</i>	167
<i>окружног уреда</i>	150
<i>лекарска помоћ, пружање болесницима</i>	45, 150
<i>лекарско веће, делегирање чланова у равнитељство ср. ур. избор, састав</i>	127, 129
<i>лекова, пружање болесницима</i>	45
<i>лековите воде, пружање болесницима</i>	45

<i>лечење кад је обавезно за државне или самоуправљене</i>	150
<i>" осигураних чланова, начин</i>	150
<i>" несрћним случајем повређеног</i>	94, 95
<i>лечење намештеника ослобођених обавезе осигурања за случај болести</i>	7
<i>лечења подношање трошкова</i>	54, 95
<i>ликвидација законом разрешених благајна и завода</i>	202
<i>лишеног слободе рента</i>	111

M.

<i>Македонија, рента за раније неср. случ. у</i>	204
<i>" Меркур" приват. друштв. благ. у Загребу неће се ликви- дирати</i>	202
<i>месни органи ср. ур.</i>	119, 139, 154, 202
<i>месних органа средишњег уреда, дужност узајам. пома- гања</i>	123
<i>Министар Повољнијреде и Вода</i>	3, 6
<i>Пошта и Телеграфа</i>	109
<i>" Правде</i>	3, 161, 173, 177
<i>" Саобраћаја</i>	6
<i>Министарски Савеш</i>	209, 211
<i>Министар Социјалне Политике врши надзор над осиг. 126, 130—136, 178—185, 201, 203, 211, 213</i>	
<i>Министар Социјалне Политике издаје ближе прописе о осиг. у изн. ст. и см.</i>	83, 120, 121
<i>Министар Социјалне Политике изузима из обавезе осигурања</i>	4, 7
<i>Министар Социјалне Политике одређује надничне разреде</i>	21, 22
<i>Министар Социјалне Политике одређује приносе и висину приеза за неср. случ.</i>	30, 34, 205
<i>Министар Социјалне Политике прописује формуларе за провођење осигурања</i>	16, 102, 184
<i>Министар Социјалне Политике прописује услове до- брovoљног осигурања</i>	5
<i>Министар Социјалне Политике прописује начин осиг. 3, 6, 210</i>	
<i>Министар Социјалне Политике решава о провођењу и орган. осиг.</i>	8, 9, 20, 109, 141, 146, 158, 161, 162, 177, 201, 202, 213
<i>Министар Социјалне Политике решава по жалбама и споровима</i>	11, 16, 23, 24, 27, 31, 35, 36, 40, 116, 117, 151, 153, 155, 159, 187

Министар Унутрашњих Дела	109, 146
Финансија	208
Шума и Руда	158
миротврдни наимештеника ср. и окр. уреда	130, 135, 136
морнара, обавеза на осигурање	3
рок за пријаву	10
обољење и потпоре	47, 61
и бродара речних, несрћни случај	84
оболелих на броду, лечење	47
укрцаних, принос	23
мужа обуловелог, потпоре и ренте	73, 87

Н

Награда за изгубљено време члановима равнитељства	133, 148
члановима надзор. одбора	133, 148
" (накнада) породицима суда рад. осиг.	162
надзор над провођењем заштитних мера	114
пословњачем окр. ур.	179
пословним руководијем суд. рад. осиг.	161
надзорни одбор ср. и окр. ур.	128, 143
надничари у пословима кућанства	7
наднични разреди	21, 22
наименовање чланица самоуправних органа	180
најамни рад, обавезује на осигурање	3
најамници на време до 8 дана, начин пријаве	10
накнада за несрћни случај, види помоћи и ренте за н. сл.	
консуларном уреду за издате потпоре	61
новчаних издатака члановима самоупр. орг. и судова рад. осиг.	133, 148
пословнику за издате потпоре	61
средишњом уреду за издате потпоре у болести (ретрес)	11, 63
за трошкове несрћ. случаја (ретрес)	96, 98
трошкова осуђењеног поступка	163
трошкова насталих услед непријаве осигурања .	16
осигуранику за неср. сл. од стране послодавца .	97
штете услед немара самоупр. органа и наимешт. .	134, 148
намерно проузроковање изнемогlosti од осигураника	70, 92
наимештеника (радника) у иностранству, обавеза на осигурање	8
(радника) прелаз из једног пензионог осиг. завода у други	120

наимештеника (радника), прелаз осигураника од Пензионог или Пензионом Зав. за	83
(чиновника) законом разрешених благајна и завода преузимање	202
наимештеници (чиновници) окр. уреда	147
средишњог уреда	130
наплатна тражбина Уреда, од послодавца	42, 96
наредба Министра Соц. Пол. в. Мин. Соц. Пол.	
нарочити принос за болест или изнемогlost	23, 27, 35
наручитељ градње јамчи солидарно са предузећем за принос	40
наруџба обавезује на осигурање, рад по	3
научници, види шегрти	
нова накнада (ренте) кад се одређује	110
поштара за болест након исцрпења прве	59
нови несрћни случај рентника	85, 86
послодавац, јемчи, солидарно са старим за приносе .	40
новчане казне по закону	193—200
неблаговремена жалба	172
незаконита жена	74, 89
невизирање зак. прописа од самоуправ. органа окр. ур. .	145, 182
неосигураних лица у болести, трошкови лечења у слуčaju несрће	95
непокретног имања куновина и иридаја	144
несналажи морнара, — престанак ренте	94
несисопособност за привреду, хранарине за	45, 50
несрћни случај, потпоре и ренте за	84, 98
износ ренте за	85, 87, 90, 91
пријава и истрага	99, 100, 101, 102
на броду, пријава и испитивање	99
неуплаћивање приноса за изнемогlost, последице	81, 82
O.	
Обавеза осигурања у болести	3, 6—8
" " у несрћи	3, 6—8
" " у изнемогlosti, старости и смрти .	3, 4, 6—8
обављање радње, дозволе за	17
обезбеђене годишње зараде, израчунавање	93
наднице, промена	10, 48
оболелог у иноzemству, потпора	61
оброка ренте, застаревање	109
обршна троваша као несрћни случај	84, 103

обуствава рента	111
одбијање тражене ренте	107
одбитак приноса од зараде	35
одбијен принос кад се рачуна као плаћен	68
одговорност за пријаву радника	14
пословође	199
одјава	9, 10, 12, 184
одлуке о обустави плаћања и отварању стечаја	43
о рентама	104—107
самоуправних органа Ср. и Окр. Ур. поништај	145, 182
Сред. Уреда, жалбе на — видети жалбе	
Окр. Уреда, о куповини непокретности	144
одуговлачење лечења, хотимично	94
одлуке о рентама	107
оштећење Уреда од стране радника	24
Окружни Уред за осиг. радника	119, 139—152
опскрба у лечилишту	94
у натури, рачунање еквивалента	22
општинска поглаварства, суделовање у посред. осиг.	146
осигурање вишеструко, забрањено је	60
добровољно обавеза	5
изузеће од обавезе	4, 6
особља држ. саобраћ. предузећа	6
по закону, почетак провођења	209, 210
пријава на	9, 10
осигураних чланова лечење у несрћи	94
особље Врх. Суда радничког осигурања	173
држ. саобраћ. установа	6
опправника рентника	111, 112
удове при преудаји	88
отпушти из службе частнинства и намешт. Ср. и Окр. Ур.	131, 148

П.

Панораме, плаћају предујам па принос	37
парница грађанска, кад је допуштена	160, 185
паушал поротника суда рад осиг. за губитак времена .	162
пензионог завода за намештенике у Љубљани, прелаз Ср. Ур.	83
пензионих завода јавних и приватних предузећа, осиг. код	120

платежни налог, за накнаду трошкова болести (регреса)	11
" " за приносе	35, 40
" " јавна извршна исправа	42
" " облик и детаљ. пропис	184
плаћање приноса в. принос	
повратак премија за изнемогл. за женска лица, при удаји	78, 104
" " у изнem. за лица преко 70. год. ст	79, 104
повратак премија по § 25. Зак. о пенз. осиг. намешт. Слов. и Далм.	83
повређенога старање о лечењу	94
у болници или лечилишту посматрање	94
погребница осигуранима у болести	45, 46, 51, 52, 58
" " за несрћни случај	86, 109
" " из осиг. у изн. ст. и смрти	73, 109
подашака приирање о трошку послодавца	16
подашке за одређивање накнаде, дужност послодавца да даје	108
подредувешника, одговорност за приносе	40
попредседника равнитељства Ср. Ур., избор	127, 129
позив лекара к повређеном, дужност послодавца	99
" " на расправу код суда, достава	165
пољопривредни радници при машинама, обавеза на осиг.	6
поморско рибарство	6
поморске регистарске власти, упис бродова достава окр. уреду	17
поморско-рибарска привред. задруга је послодавац за своје чланове	20
помоћи в. потпоре	
" " и ренте у изнемогlosti, старости и смрти .	64—83
" " од осиг. у болести ослобођеним јавним намештеницима	7
" " у случају смрти без несрћног случаја	73
помоћне справе за лечење, — давање осигураницима	45
поништај одлука Ср. Ур. и његових органа	145, 182
" " пресуде суда осигурања, кад је могућ	170
попуњавање намештеничких места Окр. Ур. одобрење	147
породници суда рад. осиг., избор, права и дужности .	161—164
порођаја, потпоре за случај	45, 46, 49
послова, увршење у разреде опасности	31, 33
пословне шајне, чување прометне и	186
посла промена, дужност пријава	9
послова распуштеног окр. уреда, вођење	179

пословође, одговорност за дела	199
послодавац (подузетник) ко се таквим сматра	18
дужност пријаве и одјаве	9, 10
послодаваца бродова помор, рибарства, дужи, осигурања	3
послодавца, одговорност за пријаву и одјаву намешт.	14
послодавца, дужност давања пријава о несрећ. случају	108
одговорност за крив. дела	199
пошпоре, види потпоре за	
посмаштање у лечилишту или болници	94
посмртно осигурање види осигурање у смрти	
пошврда о упослености, ради потпоре у болести	15
пријаве	13
потопиљених морнара, рента сродницима	86
пошпоре за случај болести	45—63
" " " застаревање	57
" " " ослобођења од дажбина	189
" " " порођаја	45, 51
пошпора за случај порођаја, исплата, почетак	51
пошпоре у болести, право на нове	59
пошпоре за изнемогlost, где се могу тражити	103
и ренте у несрећним случајевима	84—99
и приноси за болест и незгоде, повишавање пре 1.VII 1922.	210
веће у болести	46
за дојење, право на	45
за породиље, износ	45, 46
" услов	49
" и помоћи за случај смрти (без несрећног случаја)	73
" за чланове породице	45
" и ренте, поступак исплате	109
пошпору удовици и сродницима, одређује Окр. Ур.	104
потраживања сред. уреда могу се наплаћивати на исти начин као држ. порез	42
поштарина, опрост уреда за осигурање радника од	191
пребијање (компензација) тражбина по закону, забрана	62, 113
прегледи рачуна уреда за осиг. рад., од стране органа које одреди Мин. Соц. Пол.	179
председник Врховног Суда Рад. Осигурања	173—174
равнашељ. Сред. Уреда	127, 132
суда рад. осиг.	161
предузетници самостални, плаћање приноса	35
предузетка опасна по здравље, нарочити принос за	27
која мењају седиште послана, убирање приноса	37

предузеће, види и послови	
правилник дисциплинарни намештеника (чиновника)	
Средишњог и Окружног Уреда	130, 147
" додатака на скупоћу старим рентницима (§§ 203—204)	206
" о принадлеж. намештеника Ср. и Окр. Ур.	130
" пословања суда рад. осигурања	174
правилник службени намештеника (чиновника) Средишњог и Окр. Ур.	130, 147
правилник унут. пословања Врх. Суда Рад. Осиг.	174
правилнике Ср. Уреда, одобрава Мин. Соц. Политике 77, 130	
правно заступање сред. и окр. уреда	138, 149
правозаступници трошкови	168
право на помоћи и ренте, види потпоре и ренте	
право на ренте и потпоре за изнемогл. старост и смрт, стицај	65
практиканти, в. вежбеници	
прелаз осигураних између пензионих завода	120
премија уплаћених, повратак окр. ур.	104
преноса тражбина и помоћи, забрана	62, 113
преслушу у руковању Ср. Уреда и органа	183
пресуде суда рад. осиг., донашање, поништај	169, 170
престанак посл. дужност пријаве	9
пругудаја удовице, губитак потпоре одн. ренте	76, 87
привремене ренте	104, 105
пријава морнара у иностранству на осигурање	10
на осигурање обавезних лица исплатном листом	12
" " " дужност	10
" " " одговорност за	14
" посла	11
" тражбина по зак. где се подноси и рок	9, 32
пријаве, ближе прописе прописује Мин. Соц. Пол.	184
пријавом, реализације помоћи (рента)	103
пријављивање несрећ. случај, дужност послодавца	99
примаљска помоћ	45, 46, 49
примедбе Врх. Суд. Рад. Осиг. обавезне су за нижи суд	175
принадлежности у нарави еквиваленат за	22
приноса, величина	23, 27, 34
приноса употреба	25, 28
дужност плаћања	35—44
камата за задочнело плаћање	41

приноси за болест	23—26, 35
" несрећу, повишење	34, 210
" изнемогlost, старост и смрт	27, 28
" " " пропуст уплате	81
" " " повраћај 78, 79, 103, 104, 109	
" несрећни случај, (плаћање, висина и т. д.)	29—34
пораздела на намешт. и послодавце	35
намештеника, пропуст одбијања од зараде	35
шегрта, плаћа послодавац	35
приносна тарифа, надлежност за утврђивање	34
прихода благајна саобр. предузећа, употреба	156
" од казна по зак., употреба	200
причува нарочита за образовање резервних фондова 25, 26, 28, 34	
провизиони заводи прив. жељез. и бродар. предузећа	
врше осигур. у изнемогlosti	120
провођење закона о осигурању радника	209, 211
продужење осиг. у болести и изнемогlosti, добровољно	55, 80
промена власника посла, дужност пријаве	10
" надница намештеника дужност пријаве	10
" обезбеђ. наднице	48
" посла	9
" припадајући намештеника, дужност пријаве	10
" у плати намешт., дужност пријаве	10
" у својству намештен., дужност пријаве	10
" у стању рентника, извиђај	110
промена у тех. устројству посла, дужност пријаве	9
промешне и пословне шајне, обавеза чувања	186
прописи о хиг. и технич. зашт. мерама	115
" који задржавају до 1.VII. 1922. зак. снагу	211
пропусци одјаве намештеника	11
" пријаве намештеника	11
" плаћање приноса	41
прошоколарно изјављена жалба на решење Ср. Уреда	187
пуштујућа друштва, убирање приноса за	37
пушни трошак из болнице отиштеног члана	53

P.

равнештеља уреда и јавних завода (§7), кривична одговорност	148
" Ср. Ур., потврђује у избору Мин. Соц. Пол.	132
равнештељства Ср. Ур., делокруг рада	127

равнештељство " " , казне које приче	145
" " " ваређује оснивање благ. за осни- " " " гурање рад. саобр. предузећа	153
" " " прописује зашт. мере	115
" " " (прво) састав, наименовање	201
рад, телесни или " " " обавезује на осигурује	3
радне способности, вакнада за умањење	85
радника из Црне Горе рента за раније несрећ. случ	204
" " " Македоније " " " " "	204
" " " Србије " " " " "	204
разведена жена нема право на " " " " "	89
разрешење законом благајне за осиг. рад. ликвидација	202, 205
разрешење Окр. Уреда, надлежност за	152
разред наднични	21
" " " опасносши увршћење у	31, 32
реализовање права на помоћи (ренте)	103
" " " тражбина Сред. Уреда судским путем	63
ренше (и помоћи) за изнемогlost, старост и смрт	64—83
" (и потпоре) за несрећни случај	84—98
" бабе негодом преминулог	90, 91
" осигураног у изнемогlosti	75
" браће	75
" осигураног у несрећi	90, 91
" више жена (удовица)	88
" деде осигураног у изнемогlosti	75
" осигураног у несрећ. случ	90, 91
" деце " " " " "	87, 73
" за нестале морнаре, престанак	86
" обудовелe жене	87
" обудовелог мужа	87
" кад одређује суд рад. осигурања	107
" наплаћене повраћај	109
" обустава	110, 111
" одувожачење одлуке, в. одувожачење ренте	
" ода и мајке несрећним случајем преминулог	90, 91
" поступак исплате	109
" потраживање, одлука	107
" привремене, — одређивање по пријави	104, 105
" повређеног, ускраћење делимично	94
" неосигураних радника у Србији, Босни и т. д. за " раније несреће	204, 205
" родитеља несрећ. случајем преминулог	90, 91
" сестара осигураног у изнемогlosti	75
" осигураног у несрећном случ	90, 91

рените сирочади смешт. у јав. завод.	88
" смањење, кад је могуће	67, 93, 110
речни унучади осигураних у изнемогlostи	75
речни унучади осигураних у несрћном случају	90, 91
речни где се могу тражити	103
" старих рентника у Словеначкој, Хрватској, Б. Б. Б.	
"	203, 205
речни одбор, циљ, састав	106
речних оброка, застаревање	109
речника завода у ликвидацији у А.-Угарској, исплати	203
речника, одлазак у иностранство	111
" повратак из иностранства	111
речника промене у стању	110
" стран држављана, отпраvнина	111
речног одбора, донашање одлуке	106
рецириоцишће исплати рента	111
" у обавези осигурања	8
рибари поморски, дужност осигурања	8
родитеља осигураних у изнемогlostи, потпоре	75
" у несрћном случајевима ренте	90, 91
рок" каренчи за помоћи у болести самост. предузетника	55
" пријаве намештеника на осигурање	10
" чекања ренте за изнемогlost	65
" " " старост	65
" " " и потпоре за случај смрти	65
" за донашање одлуке о ренти	107

C

Самостални предузетници, дужност осигурања	3
" " плаћање приноса	35
" " право на помоћи	55
самоуправа Ср. Уреда за Осиг. Радника	124
самоуправних органа Ср. Уреда, распуштање	179
" поништај одлуке	145
самоуправни органи Ср. Уреда за Осиг. Радника	124
" Окр. Уреда "	143
секретари Врх. Суда Рад. Осиг.	173
сестре осиг. у изнемогlostи, рента	75
" у несрћном случају, рента	90, 91
сигурносна резерва	28, 34
симулирања болести, накнада за трошкове због	24, 62
сирочади осиг. у несрћ. случај., рента	87

сисистемизовање намешт. места код окр. уреда	147
сконцентрирање, може вршити Мин. Соц. Пол. код Ср. Ур.	179
следовања у нарави, рачунање еквивалента у новцу	22
слуга у пољопр. раду, ослоње од осигурања	6
служење војног рока, прекида чланство	56
" војне службе броји се у недеље приноса за осигурање у изн. ст. и смрти	68
службени правилник намештеника Ср. Уреда	130
смањење рента, кад је могуће	67, 93, 110
смештај рентника у дом изнемоглих,	72
смрти, осигурање обавезно је за случај	1
" услед несрћног случаја, накнаде за случај	86, 91
смрти изузето од осигурања за случај	4
списи ур. за осиг. рад. не могу се употребити за потребе државних финан. управа	186
спорови лекара и Окр. Уреда — надлежност решавања	150
намештеника и послодавца у погледу приноса, решавање	159
спорна питања, решавање	159—177
" " између органа Ср. Ур., решава равнитељ	123
" " Ср. Уреда и мес орг. решава Мин. Соц. Пол.	178
" " о родбинским прописима, надлежност редовног суда	160
спречавање лечења, намерно	94
стровођење зашт. мера, пропуст	116, 117
србијанским радницима, рента за раније несрћ. случај	204
Средишни Уред. носиоцем осигурања по закону	119
" " циљ, деловање	122—138
" " седиште	201
" " проширујање надлежности	192
" " намештеника положај, принадлежности	130
" " службовни и дисциплинарни правилник	130
сродника лишене слободе, рента за несрћни случај	111
осигураног по закону потпоре, види рента	
стављање брода у службу, обавезно на пријаву	9
сталине ренте, одмерава и дознатчује Ср. Ур.	104
види рента	
сташарине, рачунање еквивалента у новцу	22
староса в. осигурује за случај изн. ст. и смрти	4, 66, 69, 79
старосна (70 година) рента	64—83
" " " " " почетак, трајање	69
" " " " " повећавање из држ. буџета	77
" " " " " смањење	67, 93, 110

сштапистички подаци Ср. Ур. достава Мин. Соц. Пол.	184
сштапуш осигурања радника кућне индустрије	3
Ср. Уреда, одредбе које има садржавати	23, 35, 45
53—55, 59, 62, 104, 125—128	
133, 135, 138, 139, 143, 144	
146, 149, 162, 179, 180 и 201	
сштечај последавца	43
сштранни држављани услов реципроцитета за права по зак. 8, 111	
субвенција државна Ср. Ур., износ, употреба	136
сувласници брода, дужност држања заступника	19
суд радничког осигурања	160—171
состав	161
надзор над	161
суделовање у посредовању осиг., јавних власти	146
судије Врх. Суда Рад. Осиг., наименовање	173
супруга обдуовелог, рента за несрћ. случај	87
супруга одговорност за приносе	40
суспендовање часништва Ср. Уреда	131
намештеника Ср. Уреда	131
часништва и намешт. Окр. Уреда	148

Т.

Таблициа надничних разреда	21
опасности (прва), доноси Мин. Соц. Пол.	30
увршење у највиши разред	117
штажна пословних, дужност чувања	186, 198
штажни изборни поступак за избор изасланика за главну скupштину Ср. Уреда	143
штаншијема, рачунање у зараду	22
шакса, ослобођење од	189
шарифа приносна, одређивање	34
шекућих ренита, смањење	67, 93
шеспераша, необvezност на осигурање	6
штехничке мере за заштиту живота и здравља намешт.	114—118
штехничких устаројства посла промена, дужност пријаве	9
шифуса, поступре оболелом од	51
штражбина по закону пренос, забрана	62
" " " заплена "	62
" " " залога, "	62
" " " пребијање (компензација)	62
Сред. Ур. по закону, застаревање	44
" " " наплаћивање	42

штрајање инвалидске ренте	69
штрахома, болесничко лечење, подношење трошкова	54
штрехих лица, остварање права грађанском парницом	185
штровања обртина, оловом, живом, фосфором, важе као несрћни случај	84
шромесечно чланство услов за породиљску потпору	49
шрошак путни из болнице, члана	53
шрошкова вођења благајна за осигурање радника са обраћ. предузећа, подношење	156
шрошкова истраге по несрћ. случају, подношење	100
шрошкови лечења неосигураника	95
" " трахома, умобола, венерије, туберкулозе	54
" " у приват. и јавним болницама и свеуч. клиникама	54
шрошкови око несрћног случаја, накнада Сред. Ур.	96
правозаступника код суда рад. осиг.	168
поступка суда рад. осиг., подношење	168
управни уреда за осигурање радника, раздеоба	137
шрошкови суделовања вештака, терет	168
шуберкулозе (сушине) болн. лечење, подношење трошкова	54
У.	
Увид у списе последаваца чин. Окр. Уреда	16
увиђај на лицу места несрћ. случаја	168
увршење у разреде опасности	31, 117
уговори постојећи о осиг. у несрћ. случају, прелазе на Средишњи Уред	207
уговора противних закону, склањање	39
удовица несрћним случајем преминулог отправника за преудају	88
" " " кад нема право на потпоре у изнем. ст. и смрти	74
удовачке поштаре, одређивање и исплате	104
" " " за изнемогл. старост и смрт, почетак и трајање	76
удовца изнемоглог, рента за несрћ. случај	87
ужживалац ренте у иностранству, в. рентник	
умобол, трошкови болничког лечења	54
унучади и. случај, преминулог, ренте	90, 91
" " " умрлог осиг. у изнемогlostи, ренте	75

угоштеба приноса, в. принос	54
" приватног лекара, кад је дозвољена	54
управа (администрација) Ср. Ур., како се врши	135
управних шрошкова Ср. Ур. покриће	137
уред за осигурање рад. в. Ср. и Окр. Уред	
уреда за осиг. рад. списка употреба, в. списка	177
уређење судова радничког осиг.	146
установљење експозитура окр. уреда	146
ученика (шегрта) дужност осигурања	3

Ф.

Фондови резервни за случај болести	25, 26
формулар пријаве намешт. на осиг.	9, 184
" пријаве	184
" платежних налога	184

Х.

Херцеговачких радника, ренте за раније несрећ. случај	204
хишан случај оболења, употреба страног лекара за	54
хотимично проузроковање болести, последице	47, 63
" " несрећ. случаја	92, 96
" " изнемогlostи	70
хранарина оболелог члана	45, 46, 50
" у несрећном случају	85
" хотимично оболелог члана	47
" исплата	51, 95

Ц.

Циркуса начин плаћања приноса	37
црногорских радника, ренте за несрећни случај	204

Ч.

Чиновника државних и јавних надлежтава, осигурање	7
" држ. и јавних надлежтава, потпоре за болест	7
Чланова надзорног одбора окр. ур., избор	148
" надзорног одбора Ср. Уреда, избор	131
" равнитељства Окр. Уреда, број, избор	127, 130, 131

чланова породице осигураних, болнично лечење	54
" " право на потпоре у болести	45
" суда рад. осигурања изузеће (отклон)	166
чланске књижице осигураника у изнемогlostи, старости и смрти	15
чланови осиг. в. осигурани	

Ц.

Шегрша, дужност осигурања	3
шегрша плаћање приноса	35
" рачунање еквивалента припадлежности у натури	22

Ш.

МИ
АЛЕКСАНДАР I.
по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Законодавни Одбор Народне Скупштине Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, на основу члана 130. Устава, на својој XXIV. редовној седници одржаној 3. децембра 1921. године у Београду решио и да смо Ми потврдили и потврђујемо да се Уредба о уређењу осигурања радника за случајеве болести и несреће од 27. јуна 1921. године, „Службене Новине“ Бр. 184/21 године, списка уредаба Министарства Социјалне Политике Бр. 61. „Службене Новине“ Бр. 195 21 године измени и да гласи:

**ЗАКОН
О ОСИГУРАЊУ РАДНИКА.**

ДЕО I.
Стварне одредбе.

ГЛАВА I.

Опште одредбе.

§ 1.

Овим законом уређује се осигурање радника за случај: а) болести; б) изнемогlostи, старости и смрти; в) несреће.

§ 2.

Осигурање радника за случај беспослице уредиће се доцније.

ГЛАВА II.

Обавеза осигурања.

§ 3.

Сва лица, која на подручју Краљевине Срба, Хrvата и Словенаца стално или привремено а на основу ма каквог радног односа дају своју телесну или умну радну снагу под најам, осигурана су без обзира на пол, доба живота и држављанство по одредбама овога Закона.

Међу лица обавезна на осигурање спадају такође ученици (шегрти, научници), вежбеници (практиканти, волонтери), ученици у радионицама јавних учевних завода (занатлијских, обртних школа и т. д.), а и таква лица, која услед недовршене своје спреме у опште не добијају плату или надницу, или је добијају мању од обичне.

На осигурање су обавезни и они, који се баве најамним радом у својој властитој радионици или стану по наруџби и за рачун других лица, која се баве занатом (обртом), трговином или индустријом (кућни радници), па и у том случају, ако сировине и помоћни материјал набављају сами, и кад узгредно раде и за свој властити рачун.

Код морнарства протеже се дужност осигурања на целу посаду домаћих бродова и на све особе, које се баве привредним радом у поморском рибарству и кад бораве у иностранству.

Код поморских бродова, који немају више од 50 брутотона запремине нити се могу кретати помоћу паре или машинских мотора а раде самостално,

обавезан је на осигурање и послодавац, ако припада посади брода. Исто тако обавезни су на осигурање и послодавци бродова поморског рибарства, ако су ови бродови без парног или машинског мотора или ако имају само помоћни мотор, а послодавци припадају посади брода.

Сва лица, која се баве кућном (домаћом) индустријом, обавезна су такође на осигурање по овом закону. Министар Социјалне Политике прописаће посебним статутом на који ће се начин ово осигурање провести.

§ 4.

Изузеата су од дужности осигурања за случај изнемогlostи, старости и смрти она лица:

1. која су већ изнемогла у смислу овога закона (§ 66.) или која су већ навршила 70. годину живота;
2. која од државе, самоуправних тела, из фонда и установа јавноправног карактера или из којег у § 120. споменутог пензионог завода, кад ступи ово осигурање на снагу, већ примају ренту барем у износу од 1500 динара годишње;
3. која су осигурана по закону о пензионом осигурању намештеника на бившој аустријској територији од 27. јуна 1921. године.

Министар Социјалне Политике може на предлог средишњог уреда за осигурање радника, у интересу самог осигурања или дотичних лица, изузети из обавезе осигурања за случај болести или за случај изнемогlostи, старости и смрти таква лица, која би услед пригодног и несталног обављања најамног рада само од случаја до случаја потпадала под обавезу осигурања.

§ 5.

Лица, која нису обавезна на осигурање по овом закону, могу се добровољно осигурати по овом за-

кону само на начин и под условима које пропише Министар Социјалне Политике наредбеним путем.

Лица, која су по досадашњим законским одредбама добровољно осигурана за случај болести и несреће, могу продужити добровољно осигурање према одредбама овог закона, док бораве у подручју наше државе.

§ 6.

За сада по овом закону неће се обавезно осигуравати следећа лица:

1. пољопривредни радници и слуге у пољопривредном раду;

2. лица, која су смештена у поправилиштима или су затворена у казненим заводима;

3. лица, која су запослена пригодно и нестално у пословима кућанства, као надничари за обрађивање башта, чишћење стана, резање дрва, прање рубља и т. д.

Министар Социјалне Политике прописаће у споразуму са заинтересованим Министрима, посебним статутом, начин и устројство осигурања лица наведених у овом параграфу.

Статут за обавезно осигурање сталних пољопривредних радника и слугу има се издати у року од године дана од ступања на снагу овог закона с тим да се има осигурање уредити на исти начин и у заједничкој организацији са осигурањем осталих радника.

Док се осигурање пољопривредних радника не проведе посебним статутом, имају се код пољопривредних предузећа, која употребљавају парне котлове или погоне теране елементарном снагом (ватром, водом, паром, светлећим гасом, загрејаним ваздухом, електричитетом и слично) или животињском снагом, осигурати они радници, који подлеже

опасности несреће од котла или погона, по прописима овога закона.

Особље државних саобраћајних установа изузето је из осигурања по овом закону, ако му Министарство Саобраћаја пружа у најмању руку исте помоћи, које уживају остали намештеници по овом закону, и ако код одређивања помоћи као и у управи особље има исти утицај, као што предвиђа овај закон. Министар Саобраћаја донеће у споразуму са Министром Социјалне Политике наредбу о осигурању особља државних саобраћајних установа.

Привремено неће се обавезно осигурати по овом закону ни особе поморског рибарства, за које ће Министар Социјалне Политике у споразуму са Министром Пољопривреде и Вода и Министром Саобраћаја одредити наредбом рок за почетак осигурања.

§ 7.

Лица, која су намештена у надлежтвима (урдима), заводима (установама) или предузећима државе, покрајине, жупаније, округа, срезовá (котарева), градова (вароши), трговишта (варошица), политичких (управних) општина, црквених (богоштоворних) општина, имовних општина и земљишних заједница, задруга устројених на основу закона о водама и у опште свих јавних корпорација, заклада (задужбина) и завода, исто тако намештеници јавних железничарских и бродарских саобраћајних предузећа, нису дужни осигурати се:

- а) за случај болести, ако на основу службених прописа, који су за њих на снази, примају своје принадлежности (берива) у случају болести најмање за време од двадесетшест (26) недеља, рачунајући од почетка болести;

б) за случај изнемогlostи, старости и смрти, ако имају за себе и за породицу за те случајеве службеним прописима или уговором призната права на пензије (помоћи) које по својој вредности достижу вредност помоћи по овом закону;

в) за случај несреће, ако имају сами и њихова породица у несрећним случајевима право на пензију (мировину) која одговара накнади у смислу главе XI овог закона.

Министар Социјалне Политике установиће, у споразуму са заинтересованим Министрима, наредбом поближе који су намештеници на основу овог параграфа ослобођени од обавезе осигурања.

Намештеницима, који су по овом параграфу ослобођени од обавезе осигурања за случај болести, и њиховој породици осигураће се нарочитим статутом лечничка помоћ и лекови, као и помоћ за случај порођаја и смрти.

§ 8.

Намештеници, наши држављани, који су стално запослени у иностранству за рачун наших предузећа, обавезни су на осигурање на начин прописан у §§ 3.-7., изузев ако су већ осигурани у смислу закона оне државе на чијем су подручју запослени.

Ако су такви намештеници привремено у иностранству запослени, уживају сва права по овом закону осим ако су осигурани по закону оне државе у којој раде.

Са страним држављанима, запосленим у нашој земљи, поступаће се као и са нашим. Али за припаднике држава, у којима постоје у § 1. наведене врсте осигурања радника, које са тамо запосленим нашим држављанима у погледу тога осигурања не

поступају као са својим држављанима, може Министар Социјалне Политике прописати посебне одредбе.

ГЛАВА III.

Пријава и одјава осигурања.

§ 9.

Сваки послодавац, који запослује у своме послу (радњи, предузећу) обично више од пет (5) на осигурање обавезних намештеника или ради у своме послу са стројевима тераним моторном снагом, дужан је пријавити свој посао на прописаном формулару надлежном окружном уреду за осигурање радника и то у року од 14 дана, од када је посао на ново започео или од када је посао постао обавезан на пријаву, односно брод добио право на домаћу заставу.

Министар Социјалне Политике може обавезу на пријаву проширити наредбом и на послове, који у првој алинеји нису обухваћени, ако то изискује већа опасност посла.

Послодавац је надаље дужан у року од 8 дана пријавити истом уреду сваку промену пријављених околности и сваку другу промену у послу, која утиче на увршћење у разред или постотак опасности или битно повећава опасност посла по здравље намештеника, нарочито сваку промену у техничком устројству посла.

У истом року мора послодавац окружном уреду јавити и престанак посла.

Код поморског бродарства важи као промена у послу, коју треба пријавити, и стављање брода у службу.

Ако се брод налази у иностранству, рок за пријаву тече од дана када је послодавац за промену сазнао.

§ 10.

Послодавац је дужан свако лице, које је код њега намештено и које подлежи обавези осигурања, најдаље за 8 дана по ступању на посао, а морнаре, који се налазе у иностранству, од дана када је послодавац за њих сазнао, прописно пријавити окружном уреду за осигурање радника.

Послодавац је надаље дужан у року од 8 дана пријавити истом уреду све промене у пријављеним околностима, наиме све промене које утичу на обавезу осигурања или величину приноса, као: промене у положају (својству) намештеника, у платама, надницама и принадлежностима њиховим, промену власника или послодавца и т. д.

У истом року дужан је одјавити прописно и иступ намештеника из посла.

Лица, која су најмљена на време краће од 8 дана, дужан је послодавац пријавити, чим ступе на посао. Та пријава може садржавати и дан престанка најамног одношаја и тада сматра се уједно као одјава.

§ 11.

Онај послодавац, који у одређеном року не поднесе пријаву или поднесе лажну пријаву, дужан је уреду за осигурање радника платити без права на обуставу од намештеника:

1. принос који су доспели од дана ступања на посао до фактичног подношаја пријаве, или, ако би радни одношај раније престао, док је радни одношај трајао;

2. новчане потпоре и трошкове лечења, који су настали услед болести осигураника који није при-

јављен у законитом року, и то за болест која је настала пре него што је учињена пријава, или најдаље 8 дана по извршеној закаснелој пријави;

3. штету, која је проузрокована услед тога што није пријављена промена у радном одношају или што је учињена лажна пријава;

4. трошкове поступка.

За наплату накнада по одредбама овог параграфа издаје платежни налог окружни уред за осигурање радника, против кога се може изјавити жалба у року од 8 дана по достави средишњем уреду за осигурање радника, а против одлуке средишњог уреда у истом року Министру Социјалне Политике.

Ако послодавац пропусти учинити одјаву у законитом року, дужан је приносе у целости намирити све дотле, док одјава не буде фактично поднешена.

§ 12.

Послодавци, код којих је запослено више од 20 намештеника обавезних на осигурање, могу по дозволи окружног уреда за осигурање радника вршити пријаве и одјаве прописане у § 10. исплатном листом, којом плату фактично исплаћују својим намештеницима, али која не сме обухватати време дуже од четрнаест (14) дана.

Исплатне листе морају у том случају садржати све податке, које треба да садржи пријава и одјава за појединача. Оне се, потписане од пријавитеља, имају поднети окружном уреду за осигурање радника најкасније трећег дана по исплати.

§ 13.

Окружни уред за осигурање радника послодавцу ће потврдити учињене пријаве и одјаве.

§ 14.

За пријаву и одјаву радника, који ради за више послодаваца, одговоран је сваки поједини послодавац за чији рачун они ради.

§ 15.

Лицима која постају први пут обавезна на осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти даје окружни уред за осигурање радника бесплатно чланске књижице, којима ће се доказивати њихова права на помоћи за случај изнемогlostи, старости или смрти и у које ће бити сваке године и код сваке промене посла или надничног разреда унет број и висина плаћених или по § 68. урачунљивих приноса.

Права на помоћи за случај болести и несрће доказивају се потврдом послодавца, да је осигураник заиста упослен.

Ову потврду дужан је послодавац сваком на мештенику, који је затражи, одмах и бесплатно из дати.

§ 16.

Средишни уред, односно окружни уреди за осигурање радника, могу послодавце контролисати, да ли извршују дужности које су им овим законом прописане. У ту сврху могу у свако доба извршити преглед послова и предузећа.

Послодавци су дужни на начин, који ће прописати Министар Социјалне Политике, водити тачне и уредне исплатне листе. Они су обавезни показати органима Министарства Социјалне Политике, средишног и окружног уреда за осигурање радника, судова радничког осигурања и органима инспекције рада пописе (спискове) радника и исплатне листе,

дозволити им увиђај у пословање, пословне књиге и очевиднике (евиденције), који се на пословање односе, даље су дужни ставити им на расположење податке о пријавама и одјавама чланова и уплатама приноса, најзад су дужни пописе радника и исплатне листе чувати за време од три (3) године. Они послодавци, који у својим пословима не упослују редовно више од пет радника, нису обавезни да воде пописе радника и исплатне листе нити да их чувају.

Ако послодавац у законитом року не поднесе пријаву у смислу ове главе, или ако не дâ прописане податке у целини или делимице у року, који му је одредио уред за осигурање радника, овлашћен је надлежни уред за осигурање радника да сам о трошку послодавца на лицу места приbere податке, које је послодавац пропустио пријавити.

Против одлуке окружног уреда за осигурање радника о прибирању података на трошак послодавца може се поднети жалба у року од 8 дана од доставе средишњем уреду за осигурање радника, а против одлуке средишног уреда у истом року Министарству Социјалне Политике.

§ 17.

Све власти које дају дозволе за обављање радња (заната, фабрика и т. д.), дозволе за зидање (грађевинске дозволе) и т. д. дужне су издате дозволе, у препису, подносити окружном уреду за осигурање радника те му дозволити увид у односна акта.

Све поморске регистарске власти дужне су у року од 8 дана јавити окружном уреду за осигурање радника сваки упис поморских бродова у регистар, као и све промене уписа.

§ 18.

У погледу дужности, које овај закон прописује, сматра се послодавцем онај, који узима телесну или умну радну снагу под најам; у привредном раду предузетник односно власник посла или лице за чији се рачун посао обавља; код грађевинских послова предузетник односно овлашћени предузимач (обртник), а ако таквог нема, наручитељ градње; код бродарских предузећа бродовласник.

§ 19.

Ако бродовласник не станује у седишту регистарске власти или лучког и поморског санитетског поглаварства, у чијем се округу налази лука припадности брода, треба да одреди у том седишту заступника, чије име има саопштити регистарској власти и средишњем уреду за осигурање радника.

Сувласници брода и бродовласници — правна лица морају у сваком случају имати свога заступника.

Заступник заступа предузеће на суду и ван суда према средишњем уреду за осигурање радника и његовим месним органима и врши пријаве и плаћа приносе.

Тај пропис не важи за послодавце поменуте у петој алинеји § 3. овог закона.

§ 20.

За особе удружене у поморско-рибарским привредним задругама важи као послодавац задруга, како за чланове који сами раде, тако и за чланове послодавца и за њихове намештенике. Задруга уплаћује приносе за све своје чланове и њихове намештенике, а има право на основу уговора тражити накнаду од чланова предузетника. Министар Социјалне Политике може у случају неопходне потребе задругу те обавезе ослободити.

ГЛАВА IV.

Основа за одмеривање приноса и потпора.

§ 21.

У циљу осигурања увршћују се осигурана лица према величини њихове зараде у надничне разреде. Обезбеђена надница сваког надничног разреда служи као основа за одмеривање приноса и потпора. Као обезбеђена надница важи највиша надница појединачног надничног разреда.

Надничне разреде одређује Министар Социјалне Политике на предлог средишњег уреда за осигурање радника према потреби тако, да буде највећа обезбеђена надница приближно равна двоструком износу просечне обезбеђене наднице свих осигураних лица.

За сада се одређују следећи наднични разреди:

Наднични разред. Величина зараде на дан. Обезбеђена надница.

I	до 2 дин.	50	п.....	2 д. — п.
II ...	преко 2 дин.	50	п. до 3 дин. — п.	2 „ 50 „
III ...	”	3	” ” 3 ” 60 „ 3 ” — ”	
IV ...	”	3	” 60 ” ” 4 ” 40 „ 3 ” 60 „	
V ...	”	4	” 40 ” ” 5 ” 40 „ 4 ” 40 „	
VI ...	”	5	” 40 ” ” 6 ” 60 „ 5 ” 40 „	
VII ...	”	6	” 60 ” ” 8 ” — ” 6 ” 60 „	
VIII ...	”	8	” — ” 9 ” 60 „ 8 ” — ”	
IX ...	”	9	” 60 ” ” 11 ” 60 „ 9 ” 60 „	
X ...	”	11	” 60 ” ” 14 ” — ” 11 ” 60 „	
XI ...	”	14	” — ” 16 ” 80 „ 14 ” — ”	
XII ...	”	16	” 80 ” ” 20 ” — ” 16 ” 80 „	
XIII ...	”	20	” — ” 24 ” — ” 20 ” — ”	
XIV ...	”	24	” — ” 28 ” 80 „ 24 ” — ”	
XV ...	”	28	” 80 ” ” 34 ” — ” 28 ” 80 „	
XVI ...	”	34	” — ” 40 ” — ” 34 ” — ”	
XVII ...	”	40	” — ” ” 40 ” — ”	

Ако зарада није одређена на дан већ за које друго време, онда се има величина дневне зараде рачунати са шестим делом недељне, двадесетпетим делом месечне или тридесетим делом годишње зараде.

Ако зарада није одређена по времену (акордна плата, плата од комада, давања од стране трећих лица), одређује се зарада по износу који ће просечно пасти или обично пада на дан, недељу или месец.

Лица, која не добијају никакве награде за свој рад, увршћавају се у најнижи наднични разред.

§ 22.

При утврђивању величине зараде у смислу овог закона имају се узети у рачун све принадлежности на које намештеник по уговору о намештењу за одређено радно редовно време има право (надница, плата, станарина, додаци на скупоћу и породицу, дивиденде, тантријеме и слично па и давања од стране трећих особа, у колико она утичу на висину уговорене плате).

Ако намештеник место плате или наднице, у целости или делимице, добија принадлежности у нарави (као стан, опскрба, алиментација, депутати, следовања), има се приликом утврђивања величине прихода узети за основицу еквивалент привладежности у нарави заједно са платом или надницом у новцу. Новчани износ тога еквивалента одредиће за сваки округ средишни уред за осигурање радника уз одобрење Министра Социјалне Политике.

Исто тако има се урачунати у приход и разлика, која се показује између цене по коју намештеник добија животне намирнице и друге погодности од послодавца, и новчаног еквивалента који је за њих установљен.

Средишни уред за осигурање радника може уз одобрење Министра Социјалне Политике а по са-слушању заступника радника и послодавца, за поједине категорије радника, чији приходи нису битно различити, у појединим окрузима, унапред одредити надничне разреде.

ГЛАВА V.

Приноси за осигурање у болести.

§ 23.

Код осигурања у болести има се принос осигураних чланова плаћати према обезбеђеној надници (§ 21).

Принос осигураних чланова не може бити недељно мањи од 24% ни већи од 42% обезбеђене наднице. Висину постотка (процента) одређује статут средишног уреда за осигурање радника.

Ако се одређеним постотком приноса не могу намирити сви издатци скопчани с потпором у смислу статута средишног уреда за осигурање радника, има се постотак приноса, у границама одређеним у првој алинеји, повисити до потребне мере.

Но ако уред за осигурање радника може и уз мањи постотак приноса, но што је одређен статутом, одговарати својим дужностима и сврси прописанима у статуту, има се постотак приноса снизити до најмањег износа одређеног у другој алинеји.

Ово повишење или снижење постотка приноса може се одредити за цело подручје средишног уреда за осигурање радника или само за подручја појединих окружних уреда за осигурање радника, односно за поједине благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа.

Предузећа, која су особито штетна по здравље осигураних лица, а која су скопчана са особитом опасношћу оболења, обавезаће средишни уред за осигурање радника да осим приноса, који пада на терет послодавца, плаћају још и нарочити принос, који је потребан да се покрију трошкови осигурања у болести за њихове најмештенике. Против одлуке о овом приносу може се поднети у року од 8 дана по достави жалба Министарству Социјалне Политике.

За укрцане морнаре средишни уред за осигурање радника одредиће у свом статуту, обзиром на смањење помоћи за време укрцавања, и мањи принос за то време.

§ 24.

Члана, који уред за осигурање радника оштети претварајући се да је болестан или употребивши потпору на који противправан начин, обавезаће по месту осигурања надлежни окружни уред да, све дотле, док се проузрокована штета не накнади, плаћа докнадни принос, који не сме бити већи од двоструког износа његових редовних приноса. Тај докнадни принос дужан је платити послодавац заједно са редовним приносом тога члана, али послодавац има право у целом износу одбити га од његове зараде.

Но ако је члан или нечлан са знањем и уз припомоћ послодавца или услед немара послодавца нанео уреду за осигурање радника штету, дужан је послодавац сносити сам цео докнадни принос.

Ако је члан у времену, кад је пронађено да је учињена штета, пријављен код другог којег окружног уреда, дужан је овај убрати утврђени докнадни принос.

Против одлуке окружног уреда за осигурање радника о докнадном приносу може се поднети

жалба средишном уреду за осигурање радника у року од 8 дана по достави одлуке, а против одлуке средишног уреда у истом року Министру Социјалне Политике.

§ 25.

Приноси одређени у овој глави, као и други приходи који се на основу овога закона убрају ради осигурања у болести, могу се употребити искључиво:

1. за потпоре утврђене у глави IX овога закона и за заводе за лечење, који се у вези с тим оснују (заводи за ординације, амбуланте, апотеке, болнице, санаторији, опоравилишта);
2. за образовање нарочитих причув (резервних фондова);
3. за покриће управних трошкова.

§ 26.

Средишни уред за осигурање радника дужан је за покриће издатака, проузрокованих ванредним околностима, за осигурање у болести образовати нарочиту причуву, која се сме улагати само у мобилне вредности.

Све дотле, док причува не достигне једногодишњу просечну своту издатака које је средишни уред издао за последњих пет година за болесничке потпоре, има се најмање 25% чистог прихода уреда од осигурања у болести употребити на образовање причуве.

ГЛАВА VI.

Приноси за осигурање у изнемогlostи, старости и смрти.

§ 27.

Приноси за осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти имају се плаћати према обезбе-

ћеној надници (§ 21.) осигураних лица и то недељно са 18% обезбеђене наднице.

Након 12 година осигурања овај принос се може на основу стечених искуства законом понова одредити.

Предузећима, која су особито штетна по здравље и живот намештеника, а која су скопчана са нарочитом опасношћу изнемогlostи или смрти, прописаће средишни уред поред редовног приноса нарочити принос, само на терет послодавца, да се покрију већи трошкови осигурања за такво предузеће. Против одлуке о овом приносу може се поднети у року од 8 дана по достави жалба Министарству Социјалне Политике.

§ 28.

Приноси по § 27., као и други приходи који се на основу овога закона убирају ради осигурања у изнемогlostи, старости и смрти, могу се употребити искључиво за:

1. потпоре предвиђене у глави X овога закона и са њима скопчане трошкове;
2. за сакупљање премијске резерве, која ће по принципима технике осигурања, урачунајући будуће приносе, бити довољна за покриће свих обавеза по овом осигурању;
3. за образовање нарочите сигурносне резерве, чију ће висину прописати Министар Социјалне Политике, и која неће надмашити 10% премијске резерве по овом осигурању;
4. за покриће управних трошкова, у колико нису покривени државном субвенцијом.

ГЛАВА VII.

Приноси за осигурање у несрећним случајевима, увршење у разреде опасности.

§ 29.

Приноси за осигурање у несрећним случајевима имају се плаћати према обезбеђеној надници осигураних лица (§ 21.) и према постотку опасности, по којем је посао уврштен (§§ 31. и 33.), а на основу приносне тарифе (§ 34.).

§ 30.

Средишни уред за осигурање радника дужан је, у циљу увршења послова у разреде опасности, саставити таблицу опасности од несрећних случајева за поједине осигуране гране занимања и послова и сразмерне бројеве опасности поједињих разреда. У тој таблици треба осигуране гране занимања и послова према ступњу опасности тако распоредити, да сразмере опасности поједињих разреда и послова буду изражене у постотцима сразмера опасности најопаснијих послова.

Таблица опасности може се преиначити, чим број несрећних случајева, који су се додали у разним пословима, учини ту измену потребном. Исто тако дужан је средишни уред таблицу опасности сваких пет година, с обзиром на несрећне случајеве који су се додали, поново испитати и преиначити у колико је то потребно. За установљење таблице опасности, односно за преиначење и установљење каснијих таблица опасности, надлежна је главна скупштина средишног уреда за осигурање радника, чија одлука подлежи по саслушању радничких, трговачких, индустријских и занатских комора одобрењу Министра Социјалне Политике.

Ако средишни уред за осигурање радника годину дана после одређеног рока од пет (5) година не би ревидирао, односно преиначио таблице опасности, учиниће то Министар Социјалне Политике.

Док средишни уред не донесе своје таблице опасности, важиће таблица опасности, коју пропише Министар Социјалне Политике.

§ 31.

Равнатељство средишног уреда за осигурање радника испитује, на основу пријава и евентуалних исправака и допуна пријава, послове с гледишта постојеће опасности и увршћује их у одговарајуће разреде опасности, и одређује им у тим разредима према приликама посла постотак опасности. Ако је у појединим деловима истога посла различита опасност од несрећних случајева, имају се ови делови посла уврстити у различите разреде опасности; али равнатељство средишног уреда може по пристанку послодавца посао уврстити у један разред опасности узевши за основицу просечни број опасности као приносни став.

Ако средишни уред по увршћењу сазна за какве околности, које утичу на увршћење дотичног посла у разреде или постотке опасности, може се посао по саслушању послодавца уврстити у други разред или постотак опасности.

О пословима који су увршћени средишни уред води евиденцију напосе за сваки окружни уред за осигурање радника и напосе за сваку грану занимања.

У ту евиденцију уписаће се свака промена, која је настала у лицу послодавца.

О увршћењу посла има се одлуком обавестити послодавац и надлежни окружни уред за осигурање радника.

Одлука равнатељства средишног уреда, којом се посао увршћује у виши разред или постотак опасности, има повратну моћ до времена када је већа опасност стварно наступила.

Против одлуке средишног уреда о увршћењу посла има места жалби у року од 15 дана по достави Министру Социјалне Политике.

§ 32.

У случају закаснеле пријаве промене посла има се увршћење у разред опасности рачунати од времена, када је промена посла настала.

Ако промена посла укида обавезу осигурања, онда се укинуће обавезе и у случају закаснеле пријаве рачуна само од времена пријаве.

§ 33.

За послове, који нису обавезни на пријаву, важи у таблици опасности (§ 30.) одређени постотак опасности.

§ 34.

Приносну тарифу одређује Министар Социјалне Политике на предлог средишног уреда за осигурање радника.

Приноси морају бити по принципима технике осигурања довољни за главничко покриће свих обавеза, које на основу овог закона произистичу из потпора одређених у глави XI, за покриће управних трошкова, у колико их не сноси држава, као и за образовање сигурносне резерве, чију ће висину прописати Министар Социјалне Политике, а која неће надмашити 10% фондова потребних за покриће законитих обавеза средишног уреда за несрећне случајеве.

ГЛАВА VIII.
Дужност плаћања.

§ 35.

Сви приноси по овом закону имају се плаћати окружном уреду за осигурање радника.

Принос се мора платити за целу недељу. Ако радни одношај не траје целу недељу, има се платити одговарајући део приноса; сваки се започети дан рачуна за цео. Пролазни прекиди, ако се њима не раскида радни одношај, не узимају се у обзир.

Приносе је дужан платити послодавац, на основу платежног налога окружног уреда, редовно накнадно за месец дана у року доспетка и на начин који је прописан статутом средишног уреда за осигурање радника.

Лица, за која не плаћа приносе послодавац, јер су сама самостални предузетници, имају плаћати своје приносе месечно унапред.

Од приноса за случај болести и за случај изнемогlostи, старости и смрти пада половина на терет послодавца, а половина на терет намештеника, коју половину може послодавац одбити од зараде намештеника. Исто право одбитка од својих намештеника има послодавац и у случају када је приносе за њу плаћала задруга (§ 20.).

Нарочити принос по алинеји 6. § 23. и 3. алинеји § 27. пада искључиво на терет послодавца.

Приноси за осигурање у несрћним случајевима падају искључиво на терет послодавца и на име ових приноса није допуштено од зараде радника ма шта задржавати или другим начином у целини или делимице превалити на радника.

Ако послодавац није принос, који пада на терет намештеника, одбио приликом прве исплате зараде

по доспелости тога приноса, сме оброк, који је пропустио одбити, касније само онда одбити, ако од дотичне исплате није прошло месец дана, односно два месеца, ако намештеник добија плату или надницу месечно.

За лица поменута у другој алинеји § 3. као и за лица, чија плата у готовом новцу не достиже обезбеђену надницу најнижег надничног разреда, плаћа послодавац цео принос из својих средстава.

За приносе радника наведених у § 14. одговоран је сваки поједини послодавац за чији рачун они раде.

Против платежног налога, поменутог у трећој алинеји, има места жалби у року од 8 дана по достави. Ако окружни уред за осигурање радника не може удовољити захтевима жалбе, послаће је средишњем уреду за осигурање радника на решење. Против одлуке средишног уреда има места жалби у истом року Министру Социјалне Политике. Жалба нема одгодне моћи.

§ 36.

Ако послодавац два пута узастопце у року доспелости пропусти уплатити приносе те ако се они услед неимућства административним путем од њега не могу наплатити, може му окружни уред за осигурање радника забранити да од зараде намештеника одбије половину приноса за случај болести, изнемогlostи, старости и смрти.

У том случају пада на терет послодавца само половина приноса за случај болести, изнемогlostи, старости и смрти док су његови намештеници дужни своју половину приноса према прописаној доспелости платити непосредно окружном уреду. Одлука

окружног уреда има се послодавцу и свим његовим намештеницима писмено доставити, а против те одлуке има места жалби средишњем уреду за осигурање радника.

§ 37.

За сва предузећа, која по природи посла мењају своја седишта (путујућа друштва, циркуси, панораме и т. д.), може окружни уред за осигурање радника унапред убрати предујам на принос за осигурање чим иста у њиховом подручју започну посао. Против платежног налога по овом параграфу нема места жалби.

§ 38.

За време док је осигурани члан услед болести неспособан за привреду није дужан ни он ни његов послодавац плаћати у опште приносе за осигурање.

§ 39.

Уговори између послодавца и његовог намештеника, који су противни одредбама § 35., забрањени су и ништавни у колико су по осигураника штетни.

§ 40.

За све приносе, које је по овом закону дужан плаћати послодавац односно власник посла, осим приноса који се плаћају за осигуране предузетнике према алинеји четвртој § 35. а који се и неће тражити за више од 15 дана натраг, јамчи солидарно брачни друг који с њим живи у заједничком кућanstvju.

Исто тако јамчи као главни предузетник онај, који је преузео извршење посла солидарно са оним

подпредузетницима, којима је предао извршење појединих делова преузетог посла.

Ако је посао од једног послодавца прешао на другога, то нови послодавац јамчи солидарно са старим за све његове дугове, које је на основу овога закона био дужан платити.

Код грађевинских послова јамчи солидарно са предузимачем градње наручитељ градње, односно онај за чији се рачун градња изводи.

Код реализација својих тражбина, по одредбама овога параграфа, има средишњи односно окружни уред за осигурање радника солидарним јемцима издати платежни налог.

Против овог платежног налога има места жалби по прописима, који вреде за жалбу главног дужника. Поднешена жалба обуставља извршење. Жалба се има одбацити, ако се оснива на приговору да се од главног дужника није у опште тражила или се касно тражила наплата.

§ 41.

Ако се приноси за осигурање не плате у прописном року доспетка имају се платити 6% камати од дана доспелости до дана платежа заједно са трошковима поступка наплате (утеривања).

§ 42.

Платежни налози средишњог и окружних уреда за осигурање радника јавне су извршне исправе.

Све тражбине средишњог уреда за осигурање радника и његових месних органа наплаћују се административним путем на исти начин као државни порез.

Осим тога могу се овде наведене тражбине, наплаћивати административним путем преко властитих органа средишњих уреда.

§ 43.

У случају стечаја имају се потраживања средишног уреда за осигурање радника уврстити у исти ред са државним порезом.

Сви првостепени (првомолбени) судови дужни су послати надлежном окружном уреду све издане одлуке о обустави плаћања и отварању стечаја.

§ 44.

Све тражбине средишног уреда за осигурање радника и његових месних органа, које се на основу овога закона имају платити, застаревају за пет година рачунајући од дана доставе платежног налога.

Ако платежни налог није достављен у року од три (3) године, рачунајући од краја прве године доспелости тражбине, тражбина застарева.

ГЛАВА IX.

Потпоре за случај болести.

§ 45.

Чланови осигурани за случај болести имају кад се разболе право најмање на ове потпоре:

1. на бесплатну лекарску помоћ (§ 150.) док траје болест узастопце за дадесетшест недеља, па и преко тога за време за које им припада хранарина;

2. на лекове, купања, лековите воде, потребне завоје и помоћне справе за лечење (наочаре, штаке, потпасе, вештачке ноге) такође бесплатно за дадесетшест недеља, али ове помоћне справе могу се оставити болесним члановима и преко тог времена све дотле, док су потребне;

3. на хранарину, ако је болест скопчана са неспособношћу за привреду и траје дуже од три дана, за време привредне неспособности рачунајући од

дана оболења односно од дана неспособности за рад, ако пак привредна неспособност не би раније престала, кроз дадесетшест недеља и то у износу $\frac{2}{3}$ (две трећине) обезбеђене наднице дневно;

4. у случају порођаја:

а) на потребну примаљску (бабичку) помоћ и лечење, назначено у тач. 1.;

б) на потпору за породиље за време од 2 месеца пре и 2 месеца иза порођаја са $\frac{3}{4}$ (три четвртине) обезбеђене наднице дневно;

в) на потпору за опрему детета и то у четрнаестоструком износу обезбеђене наднице, али само у случају да је рођено живо дете;

г) на потпору за дођење оним осигураним женима, које дете своје дође, за дадесет недеља по престанку потпоре за породиље с $\frac{1}{2}$ (половином) обезбеђене наднице, али највише до износа од 3 динара дневно.

Оне осигуране жене, које према лекарској по-тврди нису кадре дојити своје дете, добијају место припадајуће потпоре за дођење (тач. г) дечију храну, чија вредност не сме прекорачити вредност припа-дајуће потпоре за дођење.

Ко за време, док има право на потпору, за-рађује, нема за дане кад је зарађивао право на пот-пору за породиље одређену у тач. б).

5. за чланове породице, који немају привреде а живе у истом кућанству са осигураником:

а) у случају болести: на бесплатно лечење, лекове, потребне помоћне справе за лечење кроз дадесетшест недеља, али само док има и осигу-рани члан право на потпору;

б) у случају порођаја: на потребну примаљску помоћ и лечење и на потпору за породиље за време од четири (4) недеља пре и четири (4) иза порођаја

у износу од 1.50 динара дневно као и на потпору за опрему детета према тач. 4. в).

Под члановима породице имају се разумети: венчани или невенчани брачни друг, брачна, ванбрачна или усвојена (адоптирана) деца, родитељи, дед, баба, унуци, браћа и сестре осигураника;

б. у случају смрти осигураног члана: на погребнину и то у тридесетоструком износу обезбеђене наднице.

Потпоре, означене у овоме параграфу и у § 46., пружају осигураним члановима месни органи средишног уреда за осигурање радника у износу и на начин прописан статутом средишног уреда.

§ 46.

Средишни уред за осигурање радника може својим осигураним члановима на темељу закључка главне скупштине, према количини материјалних средстава којима располаже, пружити и веће потпоре но што су одређене у претходном параграфу. Али:

1. хранарина или потпора за породиље не може надмашити обезбеђену надницу;

2. болесничка потпора не може трајати дуже од једне године;

3. погребнина не може бити већа од четрдесетпетоструког износа обезбеђене наднице;

4. потпора за породиље не може трајати дуже од дванаест недеља по порођају;

5. у случају смрти, која се догоди у породици осигураника (§ 45. тач. 5.), може се дати до износа фактичких трошка погребнина, која за одрасла лица не може бити већа од износа одређеног у тач. 6. § 45., за дете до 14 година пак не већа од 200 динара, за дете до 4 године не већа од 100 динара, а за новорођено дете не већа од 50 динара;

6. женама или породиљама док добијају потпору за дојење, затим члановима док се лече од туберкулозе, може се бесплатно дати потребно млеко.

Болесничке потпоре веће или друге врсте не може средишни уред за осигурање радника давати.

У закључку главне скупштине, којим се у смислу овог параграфа повисују потпоре прописане у § 45., мора се означити покриће, а у колико се трошак већих потпора не би могао покрити приходом који се дотле имао на расположењу, мора се закључак истовремено протегнути и на потребно повишење приносног постотка.

§ 47.

На хранарину нема права онај члан, који је болест хотимично проузроковао. Хранарина као и потпора за породиље може се ускратити и онда, ако се болесни члан хотимично не држи лекарских упута и тиме одувожи оздрављење.

Исто тако не може се дати потпора ни ономе члану породице, који је болест или смрт осигуреног члана хотимично проузроковао.

Болесничке помоћи осим погребнине (§ 45. тач. 6.) не издају се ни морнарима, док су на броду, већ тек од дана кад се услед болести искрцају, али је бродовласник дужан да пружа сваком лицу посаде, које за време путовања на броду оболи, бесплатну опскрубу т. ј. лечење бродским лечником, ако га брод има, давање лекова и справе за лечење у колико се за време путовања могу набавити. Исто важи и кад лице посаде у иностраном пристаништу оболи само толико, да није потребно његово дефинитивно искрцање. Ако је болеснику за време боравка брода у пристаништу потребна лечничка опскрба на копну, која не спречава продужење пу-

товања истим бродом, сноси те трошкове као и могуће опскрбне трошкове у иностраном пристаништу бродовласник, у домаћем пристаништу пак окружни уред за осигурање радника. Бродовласника терете и трошкови повратка оболелих морнара у домаће пристаниште, ако нису добили бесплатан превоз од корпорација обавезних на бесплатан превоз сиромашних домаћих морнара. Оболели иностраници, ако нису стално запослени код домаћих предузећа, добијају од бродовласника на име трошка повратка у домовину двомесечну плату. Предметне одредбе §§ 5., 6. и 9. чл. VII Editto politico од 25. априла 1774. год. не важе.

§ 48.

Ако се обезбеђена надница промени у току од четири (4) недеље пре почетка права на потпору има се потпора у готовом новцу плаћати према прећашњој обезбеђеној надници.

§ 49.

Онај члан, који не може доказати да је течајем једне године пре него што је последни пут приступио средишњом уреду за осигурање радника, бар кроз три месеца био члан уреда, може имати право на потпору за породиље само у случају, ако је пород уследио после безпрекидног тромесечног чланства.

§ 50.

Ако је потпора за породиље употребљена а члан остаје и на даље за привреду неспособан, плаћа му се за даље трајање привредне неспособности хранарина (тач. 3. § 45.).

За време уживања потпоре за породиље (§ 45. тач. 4. б) не може се члану истовремено плаћати и хранарина (§ 45. тач. 3.).

§ 51.

Хранарина и потпора за породиље има се плаћати недељно у назад, потпора за опрему детета три (3) дана након порода, а погребнина најкасније следећи дан иза смрти члана.

Хранарина се има исплаћивати и у случају ако члан буде влашћу изолован услед оште опасне, кужне или прилепчive болести, нарочито куге, богиња (козица) и тифуса, те услед тога изгуби могућност зараде, све док траје осамљење, али најдуже за два-десетшест недеља, и то у своти одређеној у тач. З. § 45. Али у том случају средишни уред за осигурање радника има право тражити од државе накнаду исплаћене хранарине из средстава, која су за тај циљ предвиђена.

Хранарина се има платити овлашћеном члану, али ако осигурани члан добија за време болести код послодавца стан и потпуну опскрубу, може се хранарина исплатити послодавцу по пристанку овлаштеника.

Ако се осигураним члановима не може дати бесплатно лечење и бесплатни лекови, повисиће се на двоструки износ хранарина која им припада.

§ 52.

Погребнина се има исплатити брачном другу, а ако га нема, члановима породице. Ако су се за погреб члана други побринули, то се дотичнима, изузевши јавне закладе, имају до своте погребнице накнадити стварно учињени трошкови погреба. Ако умрли члан нема сродника, то се може окружни уред за осигурање радника до износа погребнице сам побринути за његов погреб.

§ 53.

Место потпоре која је прописана у тачци 1.—3., 4. а) и б) и 5. § 45., може уред за осигурање радника дати болничко лечење:

1. ономе болеснику, који живи у браку или са којим чланом своје породице у истом кућанству, или иначе с којег било разлога може уживати дољну кућну негу, само онда ако оболели члан пристане на болничко лечење, или ако је болест прилепчива, или такве природе да изискује болничко лечење, или ако се члан не држи лекарских савета и тиме одувлачи оздрављење;

2. сваком другом болеснику безусловно.

Под бесплатним болничким лечењем има се разумети и бесплатна отпрема болесника у болницу, као и путни трошак из болнице, за случај да је члан за лечење употребио болничу изван седишта свог посла.

За путни трошак из болнице статутом се може одредити максимални износ.

§ 54.

Трошкове болничког лечења осигураних чланова у јавним болницама, свеучилишним клиникама и примаљским (бабичким) школама платиће средишни уред за осигурање радника, по најнижем опскрбном разреду, само онда, ако је члана упутио на лечење или је накнадно на такво лечење пристао. У оба случаја одредиће уједно средишни уред, односно његови месни органи, трајање лечења, али најдуже до онога дана када има престати законом или статутом одређена потпора.

Трошкове болничког лечења за чланове породице плаћа уред под истим условима најдуже за четири недеље.

Трошкове болничког лечења у приватним болницама и лечилиштима платиће средишни уред према погодби, а у властитим таквим заводима према одредбама које ће о том донети равнатељство средишног уреда за осигурање радника.

Трошкове болничког лечења осигураних чланова као и чланова њихове породице од венеричних болести, трахома, умобола и туберкулозе накнадиће средишном уреду за осигурање радника држава, у колико је она обавезна по досадањим прописима, да сноси те трошкове.

Чланови породице осигураног члана, који немају зараде и живе с њим у заједничком кућанству, добијају за време, док траје болничка нега члана, половину хранарине, која члану припада у случају домаће неге.

Ако се члан не би послужио лекаром или ако употребљава приватну болницу или лечилиште, с којим средишни уред за осигурање радника није склопио предходну погодбу за лечење својих чланова, трошкови изазвани тим лечењем, изузев доказане хитне случајеве, не падају на терет средишног уреда за осигурање радника.

Али члану, који се у хитном случају послужи лекаром, с којим није средишни уред за осигурање радника склопио предходну погодбу, могу се у границама тач. 1.—3. § 45. исплатити доказани трошкови лечења и хранарина за оно време боловања за које уредски лекар потврди неспособност за привреду.

§ 55.

Чланство и тиме право на болесничку потпору почиње даном када је члан ступио у посао, који га обавезује на осигурање, и онда, ако пријава није извршена.

Само за предузетнике, који су према петој алинеји § 3. овога закона обавезни на осигурање и за које никаква задруга није преузела дужности послодавца, почиње право на болесничке потпоре тек даном пријаве односно даном свршетка каренчног рока, које може средишњи уред за осигурање радника статутом прописати, али не за више него за 14 дана.

Чланство и тиме право на болесничку потпору престаје даном иступа из посла па и даном, којим брод губи значај домаћег брода.

Онај члан, који иступи из посла који га обавезује да буде чланом, остаје и даље чланом средишњег уреда за осигурање радника, ако у року од четири недеље по иступу из посла уплати све доспеле приносе. Он остаје чланом док борави у подручју наше државе и уплаћује доспеле приносе.

Ако су у другој алинеји споменути осигурани предузетници са приносима више од четири недеље у заостанку, мирује њихово право на болесничку потпору те почиње поново плаћањем приноса, тек после свршетка прописаног каренчног рока од не више од 14 дана.

§ 56.

Члан, који је течајем једне године био бар шест месеца осигуран код средишњег уреда за осигурање радника и који због немања зараде није кадар уплаћивати чланске приносе, ужива право на најмању законску болесничку потпору (§ 45.), ако борави у подручју наше државе три недеље након иступа из посла. Ако је члан у току две године био осигуран најмање дванаест месеци, ужива право на те потпоре шест недеља након иступа из посла. Код установљења ових рокова има се урачунати и

време осигурања пре но што је овај закон стао на снагу.

Ако је члан позван на војну вежбу, чланство услед тога не престаје. Овакав члан није дужан плаћати принос за време вежбе, али за то време нема права на потпору. По истеку војне вежбе, члан поново стиче право на потпору и за ону болест, коју је добио на војној вежби.

И ако за време војне вежбе мирује чланско право члана, постоји ипак његово право потраживања потпора, које му припадају за чланове његове породице по тач. 5. § 45. овога закона.

Ступањем на одслужење војног рока и у опште ступањем у војску у току рата престаје чланство.

§ 57.

Право на потпоре означене у §§ 45. и 46. овога закона застарева у року од године дана од доспелости потпоре.

§ 58.

За члана, који је исцрпео болесничке потпоре по овом закону, плаћа се погребнина само онда, ако је смрт наступила као последица болести за коју је добијао потпору и ако је наступила у року од две године рачунајући од престанка потпоре.

§ 59.

Чланови, који су потпуно исцрпили потпору, која им по закону или статуту припада, могу због исте болести добити нову потпору тек, ако су по престанку потпоре бар осам недеља били у послу, односно били способни за привређивање и за то време били чланови средишњег уреда за осигурање радника.

Напротив ако члан није потпуно исцрпео потпору, која му по закону или статуту припада, па у току четири недеље по престанку потпоре оболи опет од исте болести, рачуна се почетак нове потпоре од дана првог оболења.

§ 60.

Нико не може по овом закону бити вишеструког осигуран за случај болести. Члан ће у случају вишеструког осигурања добити само једну новчану потпору и то већу.

§ 61.

Ако члан, у време кад га болест задеси, борави ван подручја наше државе, послодавац је дужан исплатити му потпору која му припада по овом закону.

За морнаре и речне бродаре има ту дужност надлежни конзуларни уред, који путем свог лечника на трошак окружног уреда врши и контролу болесника те се стара за примерно лечење. У том цију дужан је командант домаћег брода, чим услед болести искрца осигураних морнара у иностраном пристаништу, одмах известити надлежни конзуларни уред те му саопштити податке о праву на потпору и о висини потпоре. Ако у том пристаништу нема конзуларног уреда, командант брода дужан је осим тога издати на рачун власника брода све помоћи, потребне болеснику до могућне интервенције извештеног конзуларног уреда.

Послодавац и конзуларни уред могу тражити накнаду стварно исплаћених и доказаних законитих потпора те имају у том случају одмах известити надлежни окружни уред за осигурање радника.

Накнада за потпоре, поменуте у тач. 1. и 2. § 45., припада највише до износа хранарине, која се има исплаћивати осигураним члану.

§ 62.

Тражбине, које по овом закону односно статуту средишњег уреда за осигурање радника припадају осигуранику услед болести, не могу се на другога пренети, заложити, запленити нити пребити (компензирати). Сваки правни посао, којим се осигуранику у целини или делимично одриче потпора, која му припада по овом закону или статуту средишњег уреда, нема правне вредности.

Но ако се докнадним приносом по § 24. овога закона не може накнадити штета, коју је члан наneo средишњем уреду за осигурање радника, може му се износ ове накнаде одбити од хранарине, која му припада у случају касније болести или од потпоре за породиље или од погребнине. Али овај одбитак не сме бити већи од једне четвртине дневне хранарине или потпоре за породиље или једне половине погребнине.

У случају последње алинеје § 51. може се половина двоструке хранарине до износа лекарске награде и употребљених лекова исплатити непосредно рукујућем лекару и лекарни; евентуални остатак припада уреду за осигурање радника.

§ 63.

Ако је средишни уред за осигурање радника дао својим члановима такву потпору, коју би други неко био дужан дати, има право тражити накнаду за издате потпоре.

Ако је болест хотимично проузроковао послодавац или његов поузданник, онда је дужан накнадити средишњем уреду издану потпору.

Ако је болест настала услед тога, што послодавац или његов поузданник нису предузели влашћу наређене мере за заштиту здравља и живота радника, послодавац је дужан накнадити средишном уреду за осигурање радника трошкове болести и трошкове поступка. Ако је поузданник послодавчев учинио овај пропуст у свом редовном пословном делокругу насупрот налогу послодавца, обавеза накнаде пада на њега.

Ако члану припада услед болести право на накнаду према ком другом лицу, то ова тражбина прелази до износа пружених потпора на средишни уред.

Тражбине средишног уреда за осигурање радника, које се могу по овом параграфу оставарити против послодавца или његовог поузданника, реализоваће се редовним судским путем. Оне застаревају за три године рачунајући од краја године свршетка болести.

ГЛАВА X.

Ренте и помоћи у изнемогlostи, старости и смрти.

§ 64.

Циљ је осигурању за случај изнемогlostи, старости и смрти, да омогући радницима, кад изнемогну или отаре, издржавање давањем трајних рента (инвалидских и старостних рента), а кад умру да потпомогне породицу осигураника давањем рента деци (дечије ренте) и најужније помоћи удовици и сродницима (посмртна потpora).

§ 65.

Право на ове ренте и потпоре стиче се поред испуњења осталих услова тек, пошто се на прописани начин уплати одређени број приноса и тиме испуни прописани рок чекања, који износи:

а) за ренте за случај изнемогlostи 200 недеља приноса;

б) за ренте за случај старости 500 недеља приноса;

в) за ренте и потпоре за случај смрти 100 недеља приноса.

§ 66.

На инвалидску ренту има право без обзира на године старости онај осигураник, који је трајно изнемогао, осим ако је изнемогlost последица несрећног случаја у послу, те изнемогли већ ужива ренту за тај случај.

На инвалидску ренту има право и привремено изнемогли осигураник након истека права на хранарину по § 45. тач. 3., па све док изнемогlost траје.

Изнемогло у смислу овог закона јесте оно лице, које због болести, старости или других мана није у стању, да радом, према својим снагама и способностима а с обзиром на наобразбу и досадашње звање своје, заради ни трећину онога што најамним радом зарађују телесно и душевно здрава лица исте врсте а сличне наобразбе у истом крају.

Навршетком 70. године живота осигураним лицима припада рента и без доказа изнемогlostи као старостна рента.

§ 67.

Инвалидска рента износи годишње, док није уплаћено 500 недеља приноса, осмоструки износ просечног годишњег уплаћеног приноса.

Ако је уплаћено бар 500 недеља приноса, износи инвалидска односно старостна рента дванаестоструки износ просечног годишњег приноса.

Просечни годишњи принос треба рачунати деобом износа свих уплаћених приноса са бројем година, рачунајући од дана, кад је лице први пут потпало односно понова потпало (§ § 81. и 82.) под обавезу осигурања. Ако су пак приноси плаћени кроз више од 10 година узима се у обзир само последњих 10 година, сем ако онај који тражи ренту докаже чланском књижицом или на основу уверења средишњог уреда за осигурање радника или његових месних органа, да је просечни износ његовог годишњег приноса за све време осигурања већи него што је за последњих 10 година.

Ако се услед смањења скupoће просечна обезбеђена надница свих осигураних лица смањи за више од 10%, Министар Социјалне Политике може по саслушању средишњог уреда за осигурање радника одредити: да се уједно са променом надничних разреда смање и текуће ренте одређене на основу стarih надничних разреда и да се имају код одређивања рејта на основу стarih надничких разреда уплаћени приноси рачунати са сразмерно смањеним износом.

§ 68.

У недеље приноса броје се само оне недеље, за које је принос у истини плаћен, а осим тога и оне недеље:

- за које је осигураник вршио војну службу;
- за које је услед болести примао хранарину по овом закону;
- за које може доказати, да му је послодавац одбио његов удео приноса.

Време војне службе и болести рачунаће се само онда, ако је осигураник дотле платио 50 недељних приноса, и то с оним разредом у коме је био увр-

штен пре ступања на војну дужност односно пре оболења али не више него на основу $\frac{1}{4}$ највеће обезбеђене наднице. (§ 21.).

За време војне службе држава плаћа средишњом уреду цео принос за ово осигурање.

§ 69.

Право на инвалидску ренту почиње даном када је изнемогlost наступила и траје док изнемогlost траје.

Ако се приликом поступка не утврди који други дан, важи дан пријаве као дан почетка изнемогlostи.

Инвалидске и старостне ренте не исплаћују се за више од године дана од дана пријаве унатраг, а инвалидска рента ни за време, за које инвалид прима хранарину по § 45. овог закона.

Право на старостну ренту почиње даном навршетка 70. године живота и траје доживотно.

§ 70.

На инвалидску ренту нема право лице, које је изнемогlost намерно проузроковало или лице, које је своју изнемогlost проузроковало извршујући злочин, који је судским путем утврђен. Али се, у таквим случајевима, рента може издати невиној породици, коју је осигураник издржавао својим радом, ако стално живи у земљи.

§ 71.

Ако стекне лице, које ужива ренту за несретни случај, право на ренту за изнемогlost, или старост, смањива му се рента за случај изнемогlostи или старости за $\frac{2}{3}$ износа ренте за несретни случај, а ако су ове две трећине једнаке или веће него што би изнела рента за случај изнемогlostи или старо-

сти неће му се исплаћивати инвалидска или старостна рента.

§ 72.

Средишни уред и његови месни органи могу с пристанком осигураника односно инвалида, а на трошак хранарине или ренте, наредити нарочито лечење у циљу предупређивања појаве изнемогlostи односно у циљу успособљавања изнемоглог за привреживање.

У место инвалидске или старостне ренте може се рентник његовим пристанком сместити у какав дом за изнемогле или му осигурати на који други начин потпуно или делимично издржавање.

§ 73.

Ако осигурано лице или уживаоц ренте умре, његова ће породица добијати, ако нема већ права на ренте по гл. XI. овог закона због смрти услед несретног случаја, следеће помоћи:

а) погребну за случај, да нема право на погребну по § 45. овог закона и то за осигураника у тридесетоструком износу последње обезбеђене наднице а за рентника у износу 30% његове ренте;

б) дечије ренте за свако законито и незаконито или пре изнемогlostи законски усвојено дете испод 16. године, све док дете наврши 16. годину живота у годишњем износу од $\frac{1}{4}$ родитељског права на ренту односно родитељеве ренте;

в) потпору удовици и то ренту кроз три године у годишњем износу $\frac{1}{4}$ мужевљеве ренте или права на ренту. Удовцу, који нема сам права на коју већу ренту, издаће се ова потпора само, ако је изнемогao у смислу овога закона а умрла жена га издржавала.

Дечије ренте и удовичка потпора не могу укупно надмашити износ ренте, на коју би умрли осигураник по § 67. а без обзира на рок чекања по § 65. имао права или коју је умрли рентник уживао. У том се случају имају ренте сразмерно снизити.

Ако има више удовица, које имају право на потпору, дели се износ потпоре на једнаке делове.

§ 74.

Удовица — законита или незаконита — нема права на потпору:

1. ако је ступила у брак тек након наступа изнемогlostи, сем ако има из тог брака закониту или позакоњену децу;

2. ако је од свога мужа законито разведена, или непосредно пре смрти мужа годину дана живела одвојено од њега, сем ако има право на издржавање које јој је суд досудио. У последњем се случају потпора плаћа годишње највише до износа издржавања;

3. ако незаконити брак није трајао пуну годину дана и остао без деце.

Ниједан члан породице нема права на помоћи, ако је судском пресудом утврђено да је намерно проузроковао или учествовао у смрти осигураника.

§ 75.

У колико дечијим рентама и удовичком потпором није исцрпљен максимални износ тих рента и потпора по § 73., једна четвртина тог износа донођеју се родитељима или деди и баби, ако су изнемогли а не уживају никакву већу помоћ по овом закону и ако се је за њихово издржавање бринуо претежно умрли, и то све док су на потпору упућени а највише за три године иза смрти умрлога.

Ако нема ни родитеља односно деде и бабе, може се од максималног износа по § 73. преостала једна четвртина тог износа дodeliti унућадима или браћи и сестрама испод 16. године, ако се за њихово издржавање претежно бринуо умрли, све док су на потпору упућени а највише кроз три године иза смрти умрлога.

Родитељи имају првенство пре деде и бабе, унућад пре браће и сестара.

§ 76.

Дечије ренте и удовичке потпоре почињу даном смрти осигураника односно рентника, потпоре за остале сроднике, чим ови на њих добију право, а престају истеком одређеног рока, у сваком пак случају смрћу уживаоца.

Преудајом губи удовица право на потпору.

§ 77.

У државни буџет уносиће се сваке године суме, из које ће се повећавати оне инвалидске и старостне ренте, које не достижу ни 1500 динара годишње, као и оне дечије ренте и удовичке потпоре, које не достижу овој ренти одговарајући износ. Повећавање ренте извршиће средишни уред за осигурање радника на основу правилника, који одобри Министар Социјалне Политике а у границама одобрена суме.

§ 78.

Женска осигурана лица, која се удају па у року од пола године пре или две године после удаје трајно престану бити обавезна на осигурање, а не продуже осигурање добровољно, имају право на повратак за њих уплаћеног приноса а највише до једногодишњег износа њиховог права на ренту. Ово

право има се тражити у року од године дана након иступа из обавезе осигурања. иначе пропада.

§ 79.

Лица, која пре него што стекну право на старостну ренту, наврше 70. годину живота, имају право на повратак без камата целог приноса уплаћеног за њих за ово осигурање за првих 200 недеља и на половину приноса уплаћеног после 200 недеља. Ако су већ свршила време чекања за инвалидску ренту, имају право уместо тога продужити осигурање, да би стекли право на старостну ренту. У том случају послодавац је обавезан да и даље плаћа свој део приноса.

§ 80.

Лица, чија је обавеза осигурања престала, пошто је за њих уплаћено бар 100 недељних приноса, могу добровољно продужити осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти и то највише у оном надничном разреду у коме су се налазила, кад је обавеза престала, без обзира да ли бораве у земљи или на страни.

§ 81.

Ако осигурано лице, за које још није уплаћено 200 недељних приноса, у три узастопне календарске године није плаћало никаквог приноса, губи сва права из овог осигурања. Ако то лице потпадне понова под обавезу осигурања, сматра се као да радије није у опште било осигурano.

§ 82.

Ако је за лице већ уплаћено 200 недељних приноса, лице губи сва права из осигурања, ако после тога у току једне календарске године није

уплаћен никакав принос за њу или ако у току двеју узастопних календарских година није уплаћено бар 20 или ако у току три узастопне календарске године није уплаћено бар 40 недељних приноса.

Недеље добровољног осигурања рачунају се овде само две за једну.

Као недеље приноса у смислу овога параграфа рачунају се све по § 68. урачуниве недеље, надаље време за које може радник доказати да је био запослен у послу, који га је обавезао на осигурање мада приноси нису плаћени, и најзад време за које је осигураник био изнемогао у смислу овога закона или је уживао ренту услед несрећног случаја већу од половине пуне ренте.

По овога параграфу изгубљена права повраћају се, ако осигураник пре истека пет година након губитка опет потпадне под обавезу осигурања и поново сврши време чекања од 50 недељних приноса. Такво осигурање сматра се као продужење првог осигурања.

Ако пак такав осигураник тек након пет година потпадне под обавезу осигурања, сматра се као да раније у опште није био осигуран.

§ 83.

У случају прелаза лица, које је било осигурано код пензионог завода за намештенике у Љубљани или код којега завода по § 120., средишњем уреду за осигурање радника, урачунава се све код тих завода проведено време осигурања за осигурање у изнемогlosti, старости и смрти код средишњег уреда с оним разредима у којима би било за то време осигурано по овом закону.

Од дана увођења осигурања за случај изнемогlosti, старости и смрти право на повраћај пре-

мија по § 25. закона о пензионом осигурању намештеника на бившој аустријској територији ограничава се у толико, да се не повраћа онај део уплаћених премија, који би пао на осигурено лице ако би било осигурано по овом закону.

Ако које лице прелази из средишњег уреда у пензиони завод односно који завод по § 120., као и у случају прелаза од једног од тих завода другоме урачунаће се проведено време осигурања, али не више од 10 година, у осигурање код новог завода, с тим да се на тај начин задобијена права имају одредити сразмерно према приносима, који су за њу плаћени код средишњег уреда односно старијег завода и оним приносима, који би имали за њу да се плате по принципима технике осигурања у исто доба код завода коме је приступило.

Код овога урачунања има се тринаест недеља рачунати за три месеца.

На који ће се начин вршити обрачун између средишњег уреда и завода и обратно, односно међу заводима, као и тачније одредбе о урачунању година прописаће Министар Социјалне Политике наредбеним путем.

ГЛАВА XI.

Потпоре и ренте у несрећним случајевима.

§ 84.

Циљ је осигурању у несрећним случајевима, да се накнади она штета, која је настала због телесне повреде или смрти проузроковане несрећним случајем, ако је несрећни случај осигурано лице задесио на раду или на таквом послу, који обавља по налогу послодавца или његовог поузданника или у интересу посла.

Исто тако има да се дâ накнада и за несрећни случај, који задеси осигурено лице на путу од стана до места рада и натраг у колико није тај пут прекинут у сопственом интересу осигураника или услед разлога, који немају везе са радним одношајем.

Морнарима и речним бродарима даће се накнада и за несрећне случајеве, који им се десе у послу на домаћем броду и ако они не припадају његовој посади, као и за несреће, које се десе домаћим морнарима осталим без средстава, кад се враћају кући или их прими на брод домаћи брод, али не за несреће, које им се десе за време, кад су ван брода на одсуству или кад се без дозволе удаље од брода.

Као несрећни случај важи и оболење од колере, куге, жуте грознице и берибери, које се деси морнарима у извршењу њиховог посла, надаље тровање оловом, живом и фосфором, у колико је тровање уследило услед руковања тим тварима у послу.

Министар Социјалне Политике може у споразуму са заинтересованим Министрима проширити одштету и на обртна тровања другим тварима.

§ 85.

За несрећни случај, који је скопчан са телесном повредом, осигураноме припада следећа накнада:

1. бесплатна лекарска помоћ, лекови и помоћне справе за лечење на начин прописан у тач. 1. и 2. § 45.;
2. хранарина према тач. 3. § 45. до свршетка лечења највише до свршетка 10 (десет) недеља иза повреде;

3. рента, док траје неспособност за рад или умањење способности за рад, почевши од једанаесте недеље или, ако пре престане исплата хранарине поменуте у тач. 2., од времена обуставе хранарине.

Рента износи, у случају потпуне неспособности за рад и за време њеног трајања, као потпuna накнада, обезбеђену годишњу зараду осигураника; у случају делимичног умањења способности за рад, припада осигуранику за време трајања умањења његове способности за рад онај део потпуне ренте, који сразмерно одговара изгубљеној способности за рад. Али на такву делимичну накнаду има повређени само онда право, ако умањење његове способности за рад надмаша 10%.

Ако осигураника, који ужива делимичну ренту, задеси нов несрећни случај, треба накнаду одредити на основу свих последица несрећних случајева а према заради, која је узета за основицу одређивања прве ренте, осим ако је у време последњег несрећног случаја зарада повређеног била већа.

Ако је повређени услед несрећног случаја постао не само за рад неспособан, већ и тако изнемогао да изискује сталну негу и послугу, има се рента за време трајања изнемогlostи повисити највише за $\frac{1}{3}$ (једну трећину) његове обезбеђене годишње зараде.

§ 86.

Ако осигураник умре услед несрећног случаја, то се има без обзира на време када је смрт наступила, осим накнаде која му је дата по § 85., издати још и:

1. погребнина у износу одређеном у IX. глави овог закона;
2. годишња рента, која се има исплаћивати породици умрлога по §§ 87.—92. почевши од дана смрти.

Ако осигураник, који ужива делимичну ренту, умре услед поновне повреде, рента његових сродника

одредиће се на основу зараде, која је узета за основицу одређивања ренте приликом прве повреде, осим ако је зарада осигуранога, уживана у времену поновног несрећног случаја, била већа.

Иста потпора издаће се породици морнара, који се је налазио на потонулом или несталом броду, ако је од дана потонућа или последње вести о несталом броду прошла година дана, а није дошла вероватна вест о животу несталог осигураника. Уред може у том случају тражити од породице заклетву пред судом, да о несталом осигуранику нема никаквих других вести осим пријављених.

Рента почиње даном потонућа брода, а код несталих бродова 15. даном од како је дошла задња вест од несталог брода, а престаје, кад се докаже да осигураник, који се сматрао несталим, живи.

§ 87.

Рента обудовеле законите или незаконите жене износи до њене смрти или поновне удаје $\frac{1}{3}$ (једну трећину) обезбеђене годишње зараде брачног друга, умрлог услед несрећног случаја.

Рента обудовелог мужа — ако му је жена била осигурана и њега, услед потпуне или делимичне неспособности за рад, издржавала — износи за време трајања његове неспособности за рад $\frac{1}{3}$ (једну трећину) обезбеђене годишње зараде жене, умрле услед несрећног случаја.

Рента преостале деце, законите или незаконите, као и рента пре повреде законито под своје узете деце, износи до навршене 16. године за свако дете $\frac{1}{4}$ (једну четвртину) обезбеђене годишње зараде умрлог родитеља. За сирочад без родитеља и за децу, која су накнадно остала сирочад, рента износи $\frac{1}{3}$ (једну трећину) обезбеђене зараде за свако дете.

§ 88.

Жена, која ужива ренту, добиће као отправнину (исплату у једном износу) у случају поновне удаје једногодишњу обезбеђену зараду умрлога јој брачног друга.

Ако има више жена, које имају право на удовичке ренте, дели се износ на једнаке делове.

Ако деца остану без оца и матере, а оба родитеља су им била осигурана, за основицу њихове ренте узеће се зарада оног родитеља, који је имао већу зараду.

Деца умрлог осигураника, чија удова нема права на ренту, сматраће се, у погледу одређивања ренте, као сирочад без родитеља.

Ако се деца, која уживају ренту, сместе о јавном трошку у који завод, то ће се њихова рента за време овог смештања дати на штедњу.

За децу, која уживају ренту, може се у циљу настављања њихових наука дозволити рента односно потпора и за време преко њихове 16. године живота до пунолетства.

§ 89.

Жена нема права на удовичку ренту:

а) ако је мужевљева смрт наступила иза брака склопљеног после несрећног случаја, сем ако из тога брака буде имала закониту или позакоњену децу;

б) ако је од свога мужа законито разведена или ако је непосредно пре смрти свога мужа годину дана живела одвојено од њега, сем ако има права на издржавање (алиментацију), које јој је суд до судио. У том се случају рента плаћа највише до износа издржавања;

в) незаконита жена ако није живела пре несрећног случаја годину дана у заједничком кућанству са умрлим или му није родила дете.

§ 90.

Родитељи, дед и баба законите или незаконите деце односно унучади, ако се за њихово издржавање претежно бринуо онај, који је услед несрећног случаја умро, добијају као годишњу ренту до њихове смрти, односно све дотле, док су на потпору упућени, $1/3$ (једну трећину) обезбеђене годишње зараде умрлога.

Унучад, браћа и сестре, ако се за њихово издржавање претежно бринуо онај, који је услед несрећног случаја умро, добијају као годишњу ренту до навршења 16. године живота $1/3$ (једну трећину) обезбеђене годишње зараде умрлога.

§ 91.

Годишње ренте преосталих не могу надмашити укупно цelu обезбеђену годишњу зараду умрлога. Ако би износ рента био већи од тога, треба годишње ренте брачних другова и деце сразмерно снизити.

Родитељи, дед и баба, браћа и сестре имају право само, ако и у колико ренте преживелога брачног друга и преостале деце не достигну највиши износ. Њихове ренте не могу надмашити $1/3$ (једну трећину) обезбеђене годишње зараде и ако има више правоовлашћених. У таквом случају родитељи имају право на ренту пре деде и бабе, дед и баба пре унучади, а унучад пре браће и сестара.

Ренте деце, унучади, браће и сестара имају се продужити након 16. године живота и за случај док су услед телесне или душевне мане неспособни за сваки привредни рад.

§ 92.

Ако је повређени осигураник повреду намерно проузроковао, губи свако право на накнаду за ту

повреду. Али у случају смрти повређеног добија његова породица ипак законите потпоре и ренте. Но ако је повреду намерно проузроковао сродник, који има по закону право на ренту, то такав сродник губи свако право на накнаду ако осигураник умре услед повреде.

§ 93.

Обезбеђена годишња зарада у смислу овога закона једнака је триоструком просечном износу обезбеђене наднице (§ 21.) повређеног у последњој години пре несрећног случаја. Ако пак повређени у години пре несрећног случаја није био ни тридесет недеља осигуран, рачуна се просечни износ обезбеђене наднице на основу тридесет недеља, тако, да се у време, које недостаје до тридесет недеља, узима у рачун обезбеђена надница оних на мештеника, који су у истом или у суседном послу исте врсте и у исто време обављали сличан посао.

Код шегртавежбеника и лица, која услед своје недовршене спреме у опште не добијају плату ни надницу, или је добијају само мању од обичне, има се у случају да им је способност за рад умањена преко $33\frac{1}{3}\%$, и у случају смрти у години у којој навршују 18. годину живота, односно у којој би после те године имал навршити своју спрему, по званичној дужности посити одређена рента, тако да се узме за основицу израчунавања ренте просечна обезбеђена надница пуноплаћених на мештеника у том добу живота, оји раде исти посао за који се повређени или умри изучавао.

Ако се услед смањења купоће просечна обезбеђена надница свих осигура^x лица (§ 21.) смањи за више од 10% , Министар Социјалне Политике може по саслушању средишње вреда за осигурање

радника одредити једно са променом надничних разреда и смањење текућих рента, одређених на основу старих надничних разреда.

§ 94.

За лечење повређеног брине се до потпуног оздрављења надлежни окружни уред за осигурање радника односно благајна за осигурање ријдника саобраћајних предузећа.

Ако повређени намерно спречава или одувлачи лечење, има окружни уред односно благајна право упутити га на рачун његове ренте у болници или у лечилиште; у томе случају мора члањвима његове породице дати у петој алинеји § 54 одређену потпору.

Ако је по лекарском мишљењу за становљење права повређеног на накнаду потребни посматрање у болници или у лечилишту, може се дредити а на трошак уреда односно благајне.

Ако се повређени без законичних или других важних разлога не покорава одредама средишног уреда или његових месних органа, може му уред ренту делимично или потпуно ускратити. Исто право има уред и кад се повређени бејз важних разлога не даде подврхи лекаревом прегледу сврху утврђења његове неспособности за рад.

После свршеног лечења може средишни уред за осигурање радника повређеноме, само његовим пристанком, уместо ренте дредити бесплатно опшрубу у каквом лечилишту. У тим случајевима може му уред намирити могућу штету услед продуженог лечења.

95.

Сви трошкови, поузроковани лечењем и исплатом хранарине по вши од пете недеље, падају

на терет осигурања у несретним случајевима, а до почетка пете недеље на терет осигурања у болести.

На терет осигурања у несретним случајевима пада и погребнина осигураника, који је умро услед несретног случаја.

Када је лечење потребно повређеноме, који није осигуран по овом закону за случај болести, има му се потпора у смислу тач. 1. и 2. § 85. такође издати. Али у томе случају дужан је послодавац вредност изданих потпора, почевши од дана несретног случаја до краја четврте недеље накнадити средишном уреду за осигурање радника.

§ 96.

Ако је послодавац или његов поузданник несретни случај намерно проузроковао дужан је све трошкове несретног случаја накнадити средишном уреду за осигурање радника.

Ако се несретни случај додги услед тога што послодавац или његов поузданник — за чији је поступак, колико се оснива на његовом налогу, одговоран — није предузео мере опрезности прописане законом или влашћу, дужан је све трошкове несретног случаја накнадити средишном уреду за осигурање радника. Ако је поузданник учинио овај пропуст у свом редовном делокругу противно упути послодавца, обавеза накнаде, штете терети искључиво поузданника.

Средишни уред може у таквим случајевима захтевати главничну вредност дозначене одштете.

Тражбине средишног уреда за осигурање радника по овом параграфу реализоваће се редовним судским путем. Оне застаревају за три године од дана извршности казнене пресуде, којом је утврђена кривица односно пропуст послодавца или поузданника.

§ 97.

Послодавац или власник предузетка није дужан дати накнаду осигуранима по овом закону или њивој родбини. Но ако је послодавац или његов поузданник, за чији је поступак послодавац одговоран, кривичном осудом нађен за крива за настали несрећни случај, то ће такав послодавац бити дужан дати накнаду осигуранику или његовим сродницима.

У таквим случајевима накнада се може тражити само за онај износ, за који одштета досуђена редовним судским путем надмашује накнаду, која осигуранику или његовим сродницима припада по овом закону.

Ако осигуранику или његовим сродницима припада услед несрећног случаја право на накнаду према трећем лицу, то право прелази до износа стварно издатих потпора и накнада на средишни уред за осигурање радника.

§ 98.

Право на накнаду, које је поменуто у §§ 96. и 97. овога закона, може се и путем грађанске парнице реализовати и без извршне казнене осуде, ако таква осуда није била могућна због узрока који лежи у личности онога, који је кривицом или пропустом проузроковао повреду.

Тражбине средишног уреда за осигурање радника по § 96. застаревају у том случају у року од три године иза несрећног случаја.

ГЛАВА XII.

Пријављивање и испитивање несрећних случајева.

§ 99.

Послодавац или његов поузданник дужан је о сваком несрећном случају, који се деси у послу и

који ће вероватно имати за последицу смрт или умањење способности за рад, која траје више од три дана, изузев обртна тровања, у року од 24 сата по сазнању учинити пријаву на прописаном формулару окружном уреду за осигурање радника, односно благајни за осигурање радника саобраћајних предузећа.

Послодавац је одговоран ако његов поузданник не изврши пријаву.

Послодавац или његов поузданник дужан је за сваки такав несрећни случај одмах позвати лекара, који ће у извештају, који треба саставити о несрећном случају, изјавити да ли ће повреда вероватно проузроковати смрт или умањење способности за рад и колико ће трајати лечење.

Ако се деси такав несрећни случај на броду за време путовања, унети га и на кратко описати у дневнику брода, а ако за брод не постоји обавеза водити дневник, у нарочитом исказу несрећних случајева на броду. Препис свакога уписа треба у првом пристаништу дати оверити од пристанишног односно конзуларног уреда и послати надлежном окружном уреду за осигурање радника, односно благајни за осигурање радника саобраћајних предузећа.

Прописи ал. 4. не важе за бродове споменуте у ал. 5. § 3.; ти бродови имају пријавити несрећни случај, чим стигну у пристаниште.

§ 100.

Окружни уред за осигурање радника (односно благајни за осигурање радника саобраћајних предузећа) дужан је одмах, чим прими пријаву или иначе дозна за несрећни случај, одлучити, да ли ће се извршити истрага по том несрећном случају.

Истрага се мора извршити на лицу места у случајевима, који ће по овом закону вероватно имати за последицу тражење накнаде (ренте), или по којима је истрагу затражио средишни уред за осигурање радника.

Окружни уред (благајна) може истрагу извршити преко својих властитих органа или може затражити да је изврши према месту посла надлежна редарствена (полицијска), рударска, поморска или пристанишна власт.

Трошкове тих истрага плаћа средишни уред за осигурање радника, те се исти у прорачуну управних трошкова средишног уреда морају предвидети.

О времену истраге имају се благовремено известити: послодавац, повређени, односно код смртног несрећног случаја његов најближи сродник, и надлежни инспектор рада тако, да у њој могу лично или преко заступника суделовати. На истрагу се могу позвати и лекар, који негује повређеног, и други стручњаци. Повређени има право да буде заступљен при истрази.

Истрага се осим установљења особних података повређенога или умрлог протеже и на следеће:

1. на време и узрок несрећног случаја;
2. на природу и последице несрећног случаја;
3. на кривицу, немар или непажњу послодавца или његовог поузданника, повређенога или трећих лица.

Ако је истрагу извршила редарствена, рударска, поморска или пристанишна власт, дужна је она записник истраге у року од 8 дана доставити надлежном окружном уреду.

Окружни уред за осигурање радника (односно благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа) дужан је сваки истражни записник допу-

нити податцима, који се имају сходним поступком утврдити о:

1. старијим телесним манама повређеног и последицама старијих повреда;
2. обезбеђеној заради повређеног или умрлога;
3. правима овлаштених рођака повређенога или умрлога по овом закону;
4. износу ренте, у колико је повређени или умрли услед раније повреде евентуално има, или ју је имао.

§ 101.

Несрећни случај, који се деси за време путовања односно изван места посла, дужан је лекар, који је пружио прву помоћ, пријавити у року од 24 сата оној првостепеној полицијској власти на чијем се подручју догодио или где је повређени после несрећног случаја добио прву лекарску помоћ.

Редарствена власт обавештава у таквом случају онај окружни уред за осигурање радника, који је према месту посла надлежан.

Иста редарствена власт проводи у таквом случају и истрагу, која је описана у § 100.

§ 102.

Поступак за пријаву и ислеђење несрећног случаја, који се догоди изван наше земље лицима осигураним по овом закону, прописује Министар Социјалне Политике наредбеним путем.

ГЛАВА XIII.

Поступак за одређивање помоћи у случају изнемогlostи, старости и смрти или несреће.

§ 103.

Онај, који тражи ренту или потпору или повраћај приноса из осигурања за случај изнемогlostи,

старости и смрти, или његов пуномоћник има пријавити своје тражење код средишног уреда за осигурање радника или било којега окружног уреда, а у колико се тиче тражења радника саобраћајних предузећа и код благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа.

Ако пријава није поднесена надлежном месном органу средишног уреда има му се без одлагања упутити и пријавитељ о томе обавестити.

На исти начин може се пријавом реализовати и право на накнаду по несрећном случају, ако оно није утврђено већ на основу пријаве и испитивања према глави XII. Ова се пријава има учинити у року од једне године, од како су се појавиле последице несрећног случаја али најкасније у року од две године иза несрећног случаја.

Код обртних тројања пријава има се учинити у року од године дана од како је намештеник иступио из посла у којем је радио отровним тварима, а пријава због нестанка морнара у року од две године од почетка права породице на ренту (§ 86. чл. 4.).

§ 104.

Окружни уред за осигурање радника односно благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа по пријему пријаве утврдиће све околности потребне за одмерење помоћи и накнада и има у том циљу право тражити потребна обавештења од стране послодавца и других лица. Ако лице тражи ренту због изнемогlostи или неспособности за рад, уред има право тражити да се подвргне прегледу његовог лекара.

На основу записника о истрази и на основу пријаве послодавца о несрећном случају (глава XII)

односно на основу пријаве по § 103., и добивених података издаје окружни уред односно благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа у свом делокругу, који треба ближе прописати статутом, одлуку:

1. у погледу одређивања болесничких потпора за несрећни случај према тачци 1. и 2. § 85.;
2. у погледу одређивања и дозначења привремених рента за несрећни случај или изнемогlost (§ 105.);
3. у погледу повратка премије (§§ 78. и 79.);
4. у погледу одређивања и исплате погребнина (§ 73. тач. а, § 85. тач. 1.);
5. у погледу одређивања и исплате потпора удовици и сродницима (§ 73. тач. в, и §75.).

Одлука о рентама оснива се на сведоцбама лекара, који је неговао изнемоглог или повређенога и на сведоцбама лекара окружног уреда односно благајне.

Против ових одлука може се преко уреда или благајне поднети жалба суду радничког осигурања у року од 15 дана по достави. Жалба не обуставља извршење.

Након донетих потребних одлука предмет се има са свим потребним подацима одмах упутити средишњем уреду за осигурање радника ради одмеравања и дозначивања сталних личних и трајних породичних рента.

§ 105.

Окружни уред за осигурање радника односно благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа, као и средишни уред за осигурање радника имају без одлагања донети своје одлуке а то у слу-

чају повреде, која је скопчана са неспособношћу за рад или умањењем радне способности, тако да повређени у време обуставе хранарине (тач. 2. § 85.) узмогне већ подигнути први доспели износ своје ренте.

Ако се трајна изнемогlost или неспособност за рад или степен умањења радне способности не може коначно утврдити као и ако је привремено изнемогло или повређеном потребно и даље лечење, има се за њега одредити привремена рента. Привремене ренте одређује окружни уред за осигурање радника односно благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа и то сама највише кроз две године од дана када је наступила изнемогlost или се десила несрећа.

§ 106.

За одлучивање о рентама, потпорама и накнадама могу равнатељство средишњог уреда за осигурање радника и равнатељства окружних уреда за осигурање радника и благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа изабрати посебне одборе од четири лица, од којих су два заступника осигураника а два заступника послодавца (рентни одбор).

Овај одбор донаша своје одлуке само једногласно. Ако се таква одлука не може једногласно донети одлучује равнатељство уреда односно благајне.

§ 107.

Ако рентни одбор односно равнатељство средишњог уреда за осигурање радника нађе, да пријављено тражење односно пријављени несрећни случај не пружа право на ренту, потпору или накнаду, има се одлука са разлозима доставити заинтересованим лицима и надлежном месном органу.

Ако се призна право има се уједно одредити и величина ренте, потпоре или накнаде. Одлука у том случају има садржати поред одређеног износа ренте, потпоре или накнаде и рачунање, које је истој служило за основицу, а у случају неспособности за рад односно умањења радне способности услед несрећног случаја још степен радне способности, који је узет за основицу накнаде.

Против ових одлука може се у року од 3 месеца, рачунајући од дана доставе, поднети жалба суду радничког осигурања преко надлежног окружног уреда односно благајне.

Жалба не обуставља извршење.

Ако окружни или средишњи уред за осигурање радника без разлога одувлачи доношење одлуке о праву на ренту може се правоовлаштеник обратити непосредно суду радничког осигурања у сврху реализација свога права. Ако суд радничког осигурања нађе да постоји необразложено закашњење, може уреду, с искључењем жалбе, одредити рок до кога је дужан изрећи одлуку. Ако уред у одређеном року не би издао одлуку, одлучује суд мериторно о тражбини правоовлаштеника.

§ 108.

Послодавци су дужни на тражење средишњог или окружног уреда за осигурање радника, у року од 8 дана, ставити на располагање податке, које се од њих траже ради одређивања накнаде.

Ако који послодавац затражене податке ни на поновно тражење у року од надаљних 5 дана не поднесе, средишни или окружни уред за осигурање радника овлашћен је о трошку послодавца изаслати на лице места свој орган да прикупи потребне податке (§ 16.).

§ 109.

Ренте и потпоре исплаћују се у месечним оброцима месечно унапред.

Погребнице се исплаћују, ако су поднети докази, најкасније следећи дан иза смрти.

Приноси се враћају, чим се утврди право на повраћај.

Министар Социјалне Политике овлашћује се, да споразумно с Министром Унутрашњих Дела и Министром Пошта и Телеграфа наредбеним путем одреди поступак за исплату рента и новчаних потпора преко поштанских штедионица и општина.

Повраћај прописно исплаћене ренте или потпоре не може се захтевати сем ако је уживаоц лажним тврђењем меродавних чињеница или судском пресудом утврђеним кажњивим делом постигао признање ренте или потпоре.

Оброци ренте застаревају у року од једне године, рачунајући од његовог доспећа.

§ 110.

Одређену ренту средишњи уред има да обустави или смањи, ако се накнадно утврди, да је рента призната односно одређена на основу заблуде о стварним околностима.

Ако у стању повређеног, који ужива ренту, наступе промене које утичу на одређивање накнаде, повређени има право у року од три месеца, рачунајући од те промене, тражити од равнатељства средишњог или окружног уреда за осигурање радника да му се стање поново извиди и одреди нова накнада.

Равнатељство средишњог уреда дужно је, кад оно сазна за промену у стању уживаоца ренте за

изнемогlost или повреду или у стварним околностима, која утиче на право или величину ренте или потпоре, у року од три месеца, од како је сазнало, наредити обнову поступка. У том случају дужан је уживаоц ренте одазвати се позиву средишњог уреда ради утврђења његовог стања; у противном случају губи право на ренту, док се не одазове томе позиву.

И за обновљени поступак важе одредбе § 107. овога закона.

Поновна одлука о обустави, снижењу или повишењу ренте ступа на снагу у року прве исплате која доспева иза доставе одлуке.

Жалба против те одлуке не обуставља њено извршење.

§ 111.

Право на ренту или потпору обуставља се:

- ако је уживаоц ренте осуђен на затвор преко једног месеца или буде упућен у поправилиште за време трајања казне или бављења у поправилишту. Његови сродници, који у случају његове смрти имају права на ренту или потпору, добијају за време, док је уживаоц лишен слободе, ренту коју он ужива, али не више од ренте која им припада за случај његове смрти;

- ако уживаоц ренте или потпоре оде у иностранство, до његовог повратка; ако се он врати у року од три месеца на стално борављење, имају му се обустављени оброци ренте накнадно исплатити;

- ако је уживаоц ренте страни држављанин па се на стални боравак у домовину врати. Изузетно му се има рента и надаље исплаћивати, ако дотична држава са нашим држављанима исто тако поступа.

Ако уживаоц ренте односно потпоре оде у иностранство на стално борављење, може му сре-

дишни уред на његову молбу у оправданим случајевима дозволити отправнику у висини његове једногодишње ренте. Ако се након тога понова врати, рента односно потпора му се ипак обнавља али се исплаћена отправнина одбија у оброцима, који неће бити већи од половине његове ренте односно потпоре.

Уживаоци ренте или потпоре — страни држављани, — ако оду на стално борављење у иностранство а рента (потпора) им се обуставља, могу захтевати отправнику једном за свагда која одговара вредности ренте или потпоре, но не више него троструки износ годишње ренте. У осталом је и у погледу отправнике таквих држављана меродаван услов узјамности.

§ 112.

У случајевима делимичног умањења радне способности, ако рента не надмашије 20% потпуне накнаде (§ 85.), може повређени, који ужива ренту, тражити да му се место ренте дâ отправнина.

Кључ за израчунавање отправника прописује средишни уред за осигурање радника а одобрава га Министар Социјалне Политике.

Молбе за исплату отправнице може равнатељство средишног уреда за осигурање радника уважити на основу претходног лекарског прегледа о вероватном трајању живота повређенога, и то само ако општина којој повређени припада пристане на исплату отправнице.

Приликом подношења молбе за отправнику има се молитељ упозорити на то, да кад отправнику добије, губи право на сваку другу накнаду, па и

онда ако би му се стање услед повреде, за коју је већ добио накнаду, касније погоршало.

Одлука равнатељства је извршна. Она ће се молитељу доставити преко надлежног окружног уреда за осигурање радника. Ако молитељ не пристане на одређену отправнику, добијаће и надаље своју ренту.

§ 113.

Тражбине које по овом закону припадају правоовлашћеним лицима из осигурања за случај изнемогlostи, старости и смрти или за случај несреће не могу се на другога пренети, заложити, запленити нити пребити (компензирати), изузев тражбина лица, која по овом закону као сродници имају права на помоћи а реализују их ради издржавања против уживаоца ренте.

Сваки правни посао, којим се правоовлашћеном лицу у целини или делимично одриче потпора, која му припада по овом закону, нема правне вредности.

ГЛАВА XIV.

Хигијенске и техничке мере за заштиту живота и здравља намештеника и предупређење несрећних случајева.

§ 114.

Над свима пословима, чији су намештеници обавезни на осигурање у болести и несрећним случајевима, средишни уред за осигурање радника води преко властитих органа надзор да ли су спроведене одредбе обртних (привредних) и других закона о заштити здравља и живота упослених намештеника и мере за предупређење несрећних случајева.

Овом одредбом не дира се ипак у делокруг обртних власти (привредних власти) и инспектора рада, који је одређен одредбама обртних закона (закона о радњама) и других посебних закона.

§ 115.

На основу извештаја, односно предлога, окружних уреда за осигурање радника и својих властитих органа о опаженим недостатцима у спровођењу одредба за заштиту здравља и живота упослених намештеника и мера за предупређење несрећних случајева, постараће се равнательство средишног уреда за осигурање радника, да се ти недостатци отклоне.

У том циљу може:

1. за све послове, који се не налазе у државној управи, доносити у споразуму са надлежним испектором рада нужне одредбе да се спроведу све по постојећим законима предвиђене и прописане здравствене и техничке мере за заштиту живота и здравља намештеника и за предупређење несрећних случајева;

2. за све послове, који се налазе у државној управи, чинити преко Министра Социјалне Политике предлоге надлежним властима да се и у тим пословима спроведу све потребне заштитне мере;

3. преко Министра Социјалне Политике тражити да се пропишу опште мере опрезности, које су нужне за заштиту здравља и живота намештеника и предупређење несрећних случајева.

§ 116.

Послодавца, који у свом послу није провео мере за заштиту здравља одређене равнательством средишног уреда за осигурање радника или којом другом надлежном влашћу на основу закона или

постојеће наредбе, равнательство средишног уреда за осигурање радника обавезаће на плаћање докнадног приноса. Тај докнадни принос може досећи и двоструки износ његовог приноса за осигурање у болести, а послодавац га не може одбити од зараде осигураних намештеника.

Против одлуке равнательства, којом се у смислу тач. 1. ал. 2. § 115. одређују заштитне мере, као и против одлуке равнательства, којом се одређује докнадни принос, може послодавац изјавити жалбу Министру Социјалне Политике у року од 15 дана од пријема одлуке. Жалба не обуставља извршење одлуке.

§ 117.

Ако послодавац не изведе прописне мере опрезности или не постави заштитне направе, може равнательство средишног уреда за осигурање радника независно од поступка, који је евентуално против њега поведен на основу § 116., уврстити његов посао у виши разред таблице опасности; а ако је дотични посао већ пре био уврштен у највиши разред, може га оптеретити двоструким износом одговарајућег пристојбеног става.

Против ове одлуке равнательства може се у року од 15 дана изјавити жалба Министру Социјалне Политике. О овој одлуци треба обавестити и надлежни окружни уред за осигурање радника.

§ 118.

Прописане мере опрезности послодавац ће у свима радионицама посла истаћи на видном месту. Поред стројева који су нађени опасним, осим употребљених заштитних направа поставиће се посебне

опомене, чији ће текст утврдити надзорна власт. Ове опомене поднеће се ради видирања оној власти или уреду, који је одредио да се истакну дотичне опомене.

ДЕО II. Устројство. ГЛАВА XV. Устројство осигурања.

§ 119.

За спровођење осигурања радника према одредбама овога закона оснива се за целокупну Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца Средишни Уред за Осигурање Радника.

Средишни уред за осигурање радника је једини носилац осигурања по овом закону, а његови месни органи, преко којих се осигурање врши, јесу:

1. окружни уреди за осигурање радника;
2. благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа;
3. братимске касе при рудницима.

§ 120.

У колико ће се осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти поверити постојећим приватним или пензионим заводима приватних жељезница и бродарских предузећа, братимским касама рударских предузећа и пензионим заводима и установама државних и јавних предузећа и установа, одредиће наредбом Министар Социјалне Политике у споразуму са заинтересованим Министрима.

Такви заводи, касе и установе морају давати бар онолико исто по вредности колико се даје по овом закону, и уз исте или повољније услове. Приноси, који терете осигураника, не смеју сразмерно бити већи но што то предвиђа овај закон. Стечена права радника приликом њиховог прелаза из једног завода у други — рачунајући овамо и пензиони завод за намештенике и средишни уред за осигурање радника — морају у границама § 83. остати нетакнуте. Завод, каса или установа мора осим тога пружати по принципима технике осигурања довољне гаранције за испуњење својих обавеза.

§ 121.

Заводи за осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти се у § 120. наведених који постоје код поједињих предузећа или за више предузећа уједно, или за поједина занимања, ако су подвргнута државном надзору сходно важећим прописима, могу имати само учешћа у исплаћивању потпора по овом закону. У том циљу може се инвалидска или старостна рента или деција рента, или потпора за удовицу, све док завод исплаћује такве ренте бар у износу на који имају права по овом закону, исплатити заводу у место правоовлашћеном. Ову повластицу даје Министар Социјалне Политике а може је опет ускратити чим завод не одговара постављеним условима или не врши редовно своју функцију.

ГЛАВА XVI.

Средишни уред за осигурање радника.

§ 122.

Средишњем уреду за осигурање радника је циљ:

1. да, на основу начела узајамности, осигура за случај болести намештенике обавезне на осигурање;

2. да одређује приносе за осигурање у случају болести;

3. да помагање осигураних чланова уреди по истим начелима и начину за целу земљу;

4. да омогући употребу заједничких лекара и заједничког набављања лекова и лекарских спрava, као и да уређује сва питања која са овим стоје у вези;

5. да се побрине за властите уредске лекарне, болнице, ординационе заводе, лечилишта и опоравилишта;

6. да ствара причуву за осигурање у болести;

7. да, на основу начела узајамности, спроведе осигурање у несрећним случајевима;

8. да ствара причуве одређене за осигурање у несрећним случајевима;

9. да на основу начела узајамности спроводи осигурање у случају изнемогlostи, старости и смрти;

10. да ствара причуву за осигурање у случају изнемогlostи, старости и смрти;

11. да преко властитих органа обавља наплаћивање својих тражбина;

12. да решава спорна питања која по овом закону спадају у његов делокруг;

13. да доноси нужне одлуке за извођење постојећих законима наређених и прописаних хигијенских и техничких мера за заштиту живота и здравља намештеника и предупређења несрећних случајева; да контролише спровођење својих одлука као и одлука обртних власти и инспектора рада и спровођење законских наређења у том погледу;

14. да уреди службене, платне и мировинске односе својих намештеника као и намештеника окружних уреда за осигурање радника.

§ 123.

Месни органи средишног уреда за осигурање радника дужни су узајамно радити на помагању и контроли болесних осигураних чланова и надзиравати да ли послодавци и намештеници врше своје дужности по овом закону.

Спорна питања, која би у овом погледу међу дотичним органима могла настати, решава равнательство средишног уреда за осигурање радника.

§ 124.

Средишни уред за осигурање радника је на начелу самоуправе заснована јавна установа. Његови су самоуправни органи: главна скupштина, равнательство и надзорни одбор.

§ 125.

Главну скupштину сачињавају изасланици месних органа изабрани на главним скupштинама месних органа тако, да осигурани чланови и послодавци бирају у једнаком броју своје делегате оделито из своје средине, а сразмерно броју осигураних чланова.

Укупни сразмерни број делегата, начин њихова бирања, време њиховог деловања, начин, место и време сазива главне скupштине, конституисање, делокруг и утврђивање способности за стварање закључака одређује статут средишног уреда за осигурање радника.

§ 126.

У делокруг главне скupштине спада:

1. доношење и измена статута;
2. утврђивање износа потпора које се имају дати у случају болести и одлучивање о повишењу

(односно проширењу) или снижавању потпора, као и о начину њиховога покрића; повишавање или смањивање постотка приноса за случај болести;

3. решавање о повећању и употреби причуве осигурања у болести;

4. решавање о подизању болница и санаторија, уредских апотека, као и о свима питањима која се тичу старања о здрављу осигураних чланова, ако изискује улагање већег капитала. Исто тако о куповини и продаји непокретних имања и преузимању обавеза, скопчаних са већим оптерећењем уреда, којега ће се износ установити статутом;

5. утврђивање и измена таблица опасности за осигурање у несрећним случајевима;

6. утврђивање начина сакупљања и употреба причуве за осигурање радника у несрећним случајевима;

7. утврђивање начина сакупљања и употреба причуве осигурања у случају изнемогlosti, старости и смрти;

8. избор чланова равнateљства и надзорног одбора средишног уреда за осигурање радника;

9. утврђивање годишњег буџета управе;

10. преглед годишњих закључних рачуна; одлучивање о давању или ускраћивању разрешнице (апсолуторија);

11. одлучивање о питањима, која по закону спадају у њену надлежност, или која су јој статутом додељена.

Закључци под 2. важе само ако су тајним глаšањем примљени од две трећине присутних изасланика на главној скупштини, а закључци о предметима под 1., 2., 5. и 9. важе тек по одобрењу Министра Социјалне Политике. Ако при првом утврђивању бо-

лесничких потпора не буде већина од две трећине, онда ће висину тих потпора, док се она редовним путем не утврди, одредити Министар Социјалне Политике.

§ 127.

Статут одређује број чланова равнateљства, који не може бити већи од 36, као и број њихових заменика. Избор врши главна скупштина тако да поједине категорије послодавца и намештеника буду у равнateљству сразмерно заступљене. При том послодавци и осигурани чланови бирају посебно из своје средине и на паритетној основи, тако да у равнateљству послодавци и осигурани намештеници буду у једнаком броју.

Равнateљство бира по реду и наизменце, за време статутом одређено, између послодавачких и намештеничких чланова равнateљства једног председника, који у исто време председава и на главној скупштини. По истом начелу бирају послодавачки и намештенички чланови равнateљства по једног подпредседника.

Делокруг равнateљства протеже се на све послове, који законом или статутом нису задржани за главну скупштину или за управу (администрацију) средишног уреда за осигурање радника.

Лекари окружних уреда и благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа бирају из своје средине стално лекарско веће од највише 18 чланова, које служи као саветодавни орган равнateљству у питањима стaraњa о здрављу осигураних чланова. Ово стално лекарско веће може делегирати у равнateљство средишног уреда три своја члана, који ће у погледу стaraњa о здрављу осигураних чланова имати саветодавни глас.

Број чланова равнateљства и сталног лекарског већа, начин њиховог избора, трајање њиховог деловања, начин, место и време конституисања, сазива и одржавања седница равнateљства и сталног лекарског већа, њихов делокруг и утврђивање способности стварања закључака, одређује статут средишног уреда за осигурање радника.

§ 128.

Главна скupштина, и то послодавачки и осигурнички изасланици посебице, бира из своје средине а по начелу паритета надзорни одбор.

Број чланова надзорног одбора, начин њиховог избора, трајање њиховог деловања, конституисање и делокруг рада одређује статут.

§ 129.

Председник и један подпредседник средишног уреда, као и најмање једна трећина чланова равнateљства, сталног лекарског већа и надзорног одбора имају се изабрати између лица, која станују у месту у коме је смештен средишни уред за осигурање радника.

§ 130.

За обављање уредских послова равнateљство средишног уреда за осигурање радника поставиће плаћена лица.

Службени однос ових намештеника одређује равнateљство службеним и дисциплинарним правилником, а њихове принадлежности правилником о принадлежностима.

Намештеници средишног уреда за осигурање радника су јавни службеници, њихов службени положај и принадлежности не могу бити неповољнији од положаја и плате државних чиновника и служ-

беника, те им се с тога сва права и повластице као и принадлежности, додаци и т. д., које уживају државни намештеници, имају зајамчите односним законима као и правилницима о њиховој плати и служби. Исто тако има се законом зајамчите и намештеницима — чиновницима средишног уреда да им се, кад пређу у државну службу, рачунају године службовања проведене код средишног уреда као године државне службе.

Службени и дисциплинарни правилник, као и правилник о принадлежностима и мировинама намештеника средишног уреда за осигурање радника, одобрава Министар Социјалне Политике.

§ 131.

За изасланика главне скупштине, члана равнateљства и надзорног одбора, као и за уредског намештеника, може се изабрати само држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца који знаде српско-хрватски или словенски језик. Изабрати се не може лице које није навршило 18. годину, које стоји под скрбиштвом (старатељством) или стечајем, које је судском пресудом осуђено због злочина или преступа учињеног из користољубља, или најзад лице осуђено на губитак службе односно политичких права, за време утврђено судском пресудом.

Ако изабрани члан равнateљства или надзорног одбора или уредски намештеник потпадне под скрбиштво или стечај, или буде судским путем кажњен због злочина или преступа учињеног из користољубља или осуђен на губитак службе односно политичких права, равнateљство уреда решава га чести односно отпушта из службе без икакве накнаде.

Ако против кога члана равнateљства или надзорног одбора, или уредског намештеника, буде по-

ведена кривична истрага због злочина или преступа учињеног из користољубља, равнатељство ће га удаљити (суспендовати) од дужности до довршења истраге.

Против одлуке равнатељства у овом предмету може се жалити Министру Социјалне Политике, али се тиме не обуставља извршење одлуке.

§ 132.

Председника равнатељства и равнатеља средишног уреда потврђује у служби Министар Социјалне Политике.

§ 133.

Служба чланова главне скупштине, председника и чланова равнатељства и надзорног одбора почасна је и као таква није везана с нарочитом наградом, али новчани издатци, учињени у званичном послу, накнађују се на начин и у обimu утврђеном у статуту средишног уреда за осигурање радника.

Осим тога може им се због губитка времена дати нарочита награда, коју на предлог равнатељства средишног уреда за осигурање радника, а на терет управних трошкова уреда, одређује Министар Социјалне Политике.

§ 134.

О накнади штете, која је потекла услед немара или злоупотребе од стране равнатељства и надзорног одбора средишног уреда за осигурање радника или уредских намештеника, важе постојећи законски прописи, те се накнада штете има извршити судским путем.

§ 135.

Управа (администрација) средишног уреда за осигурање радника врши се — у колико овај закон

не садржи о томе обавезне одредбе — по одредбама статута.

Статут има садржавати у првом реду одредбе:

1. о саставу главне скупштине, равнатељства и његовог председништва, надзорног одбора, као и сталног лекарског већа; о избору самоуправних органа тајним изборним поступком; о конституисању и делокругу самоуправних органа; о начину већања и стварања закључка; о поступку при управи уреда као и при избору поротника судова радничког осигурања, који се имају бирати тајним изборним поступком;

2. у погледу осигурања за случај болести: о величини приноса; о величини и издавању потпора; о оснивању апотека и здравствених установа; о намештању (постављању) и службеном односу лекара; о организацији и пословању окружних уреда за осигурање радника и благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа као месних органа средишног уреда; о делокругу и раду експозитура и органа месног посредовања осигурања споменутих у § 146. овог закона и о организацији експозитура; о поступку при обрачунавању с месним органима; о скупљању и употреби причува осигурања за случај болести, о начину и поступку при улагању имовине средишног уреда и његових месних органа; у опште о поступку при осигурању у болести;

3. у погледу осигурања за случај изнемогlostи, старости и смрти: о поступку при одређивању докладног приноса послодавца; о поступку при констатовању изнемогlostи, при утврђивању, одобравању и издавању рента и потпора; о раду и поступку месних као посредничких органа, њиховој контроли и полагању рачуна; о поступку при скупљању и употреби сигурносне резерве; о начину и поступку при

улагању имовине; и у опште о поступку при осигурању у случају изнемогlostи, старости и смрти;

4. код осигурања у несрећним случајевима: о утврђивању таблица опасности; о поступку при увршћавању послова у разреде и постотке опасности; о поступку при констатовању несрећних случајева, при утврђивању, одобравању и издавању потпора и рента; о раду и поступку месних као посредничких органа, њиховој контроли и полагању рачуна; о поступку при скупљању и употреби сигурносне резерве, о начину и поступку при улагању имовине; и у опште о поступку при осигурању у несрећним случајевима;

5. о поступку средишног уреда за осигурање радника у погледу спровођења и контроле здравствених и техничких мера за заштиту здравља радника и отклањања несрећних случајева;

6. о администрацији (управљању) средишним уредом за осигурање радника и његовим месним органима; о постављању и премештању намештеника, о уређењу службених и дисциплинарних односа, као и мировина чиновника и службеника средишног уреда и окружних уреда за осигурање радника;

7. о рачуноводству за сваку грану осигурања; о поступку при вођењу евиденција и прибирању статистичких података;

8. о начину састављања, прегледа и одобравања годишњих закључних рачуна;

9. о поступку при изменама статута.

У правилник не могу ући одредбе, које се противе закону и одредбама издатим на основу закона или које немају везе са циљем и задатком осигурања.

§ 136.

За покриће управних трошкова средишног уреда за осигурање радника, у које спадају и приноси уреда за мировински фонд, трошкови око држања главних скupштина, седница равнateљства и надзорног одбора, трошкови извиђања несрећних случајева и трошкови судова радничког осигурања, о којима је реч у глави XIX овога закона, као и за покриће издатака за амортизацију установних трошкова, даваће држава субвенцију у износу од најмање 1.000.000 динара годишње за осигурање за случај изнемогlostи, старости и смрти и 1.000.000 динара за осигурање за случај несреће, која пада на буџет Министарства Социјалне Политике, у чији се годишњи прорачун има унети.

У том циљу буџет, усвојен у главној скupштини средишног уреда, подноси се ради одобрења Министру Социјалне Политике.

§ 137.

Средишни уред за осигурање радника води одвојене рачуне, евиденције и статистике за сваку грану осигурања.

На основу закључка главне скupштине средишног уреда могу се у заједничком циљу двеју или свих грана осигурања створити заједничке установе (заводи), чији се расходи и евентуално приходи деле на односне гране осигурања сразмерно њиховом учешћу у учињеним издатцима.

Управни трошкови, у колико нису покривени државном субвенцијом по § 136., као и манипулативни трошкови средишног уреда за осигурање радника, надаље сви управни и манипулативни трошкови окружних уреда за осигурање радника имају

се поразделити на поједине гране осигурања у сразмеру свете годишњих издатака за помоћи осигурања у болести, за помоћи и дотацију премијске резерве осигурања у изнемогlostи, старости и смрти и за накнаде и дотацију капиталног покрића осигурања у несрећним случајевима и годишњих приноса сваке од тих грана осигурања. Од тих трошкова терете окружне уреде за осигурање радника само на њих отпадајући делови трошкова осигурања у болести.

Ванредни манипулациони издатци: трошкови преслушавања заинтересованих лица, сведока, вештака и вештачких прегледа и т. д. падају на терет оне гране осигурања у чијем су интересу учињени.

§ 138.

Средишни уред за осигурање радника може као правно лице узимати на се обавезе и стицати права. У делокругу одређеном законом и статутом, уред пред властима и трећим лицима заступају колективно председник и равнatelj, односно њихови заменици. Ово правно заступање протеже се и на оне правне послове, за које је, према другим законима, потребно нарочито пуномоћје.

Средишни уред за осигурање радника може у свако доба узети на себе заступање својих месних органа пред судовима и властима без нарочитог пуномоћја.

ГЛАВА XVII.

Окружни уреди за осигурање радника.

§ 139.

Окружни уред за осигурање радника је месни орган средишњег уреда за осигурање радника, чији

је циљ да на начин утврђен овим законом и статутом средишњог уреда за осигурање радника:

1. врши осигурање за случај болести и обавља месне послове тог осигурања. У том циљу:

а) контролише послодавце у вршењу пријавне дужности;

б) води у евиденцији осигуране чланове;

в) прописује и убира приносе и стара се да се они наплате;

г) издаје потпоре, пружа лечење и издаје помоћне справе за лечење и наређује болничку негу оболелих чланова;

д) води евиденцију и статистику о болесничким потпорама;

ђ) заступа средишни уред за осигурање радника, па у случају опуномоћења обавља у његово име послове код судова и других власти;

2. посредује осигурање у случају изнемогlostи, старости и смрти. У том циљу:

а) води у евиденцији осигуране чланове, прописује и убира приносе и стара се да се они наплате;

б) утврђује и исплаћује привремене потпоре и привремене ренте;

в) води евиденцију и статистику случајева изнемогlostи, старости и смрти;

3. посредује осигурање у несрећним случајевима. У том циљу:

а) контролише да ли послодавци испуњују прописе о пријављивању послова, пријављивању несрећних случајева и давању података о заради својих намештеника;

б) води у евиденцији лица и послове у свом окружу осигуране у несрећним случајевима, посредује

при пријавама према тачци а) и прописује и убира приносе и стара се да се они наплате;

в) одређује извиђање несрећних случајева преко својих органа или других власти; утврђује и исплаћује привремене потпоре и привремене ренте;

г) води евиденције и статистику несрећних случајева;

4. као јавна установа и орган средишног уреда за осигурање радника:

а) контролише спровођење одлука средишног уреда за осигурање радника, обртних власти и инспектора рада, спровођење законских наређења у погледу мера за заштиту живота и здравља намештеника и предупређења несрећних случајева;

б) преко властитих органа обавља наплаћивање тражбина по овом закону;

в) решава спорна питања, која по овом закону спадају у његов делокруг.

§ 140.

Све приходе прикупља и издатке врши окружни уред на име и за рачун средишног уреда за осигурање радника, па се према томе и све новчане залихе окружног уреда, које нису потребне за покриће текућих издатаца, имају предавати средишњем уреду за осигурање радника.

Закључком главне скупштине окружног уреда за осигурање радника може се од чистог годишњег вишке пословања окружног уреда употребити три четвртине за стварање закладе за пружање законом предвиђених већих потпора (§ 46.) и за оснивање и издржавање здравствених установа, којима ће тај окружни уред управљати. Закључци о овој употреби важе после одобрења равнатељства средишног уреда за осигурање радника.

Годишњи мањак у пословању окружног уреда има покрити средишњи уред за осигурање радника, а ако се у току године покаже да расположива имовина окружног уреда није довољна за редовно давање потпора, има равнатељство средишног уреда за осигурање радника том окружном уреду предузећи јутребна новчана средства.

§ 141.

Брј, подручја и седишта окружних уреда за осигурање радника одређује са одобрењем Министра Социјалне Политике главна скупштина средишног уједа за осигурање радника.

§ 142.

Осигурни чланови средишног уреда за осигурање радника вршије своја права и дужности по овом закону од оног окружног уреда за осигурање радника, у чијем подручју обављају посао у којем су запослени, а ослодавци код оног окружног уреда, који је надлежак за њихове намештенике. За посаду бродова надлежак је онај окружни уред, у чијем подручју лежи лука припадности брода.

Изузетак чин:

1. намештеници оних саобраћајних предузећа за које је основана асебна благајна по овом закону (глава XVIII);

2. намештеници слова, који привремено обављају рад изван подручја окружног уреда на којем се налази седиште поса. Такви намештеници могу се осигурати код окружног уреда надлежног по седишту посла.

§ 3.

Окружни уред за осигурање радника је јавна установа заснована на начину самоуправе. Његови

су самоуправни органи: главна скупштина, равнательство и надзорни одбор.

Самоуправно устројство и деловање окружног уреда одређује статут средишног уреда за осигурање радника аналогом одредбама, које вреде за самоуправне органе средишног уреда.

Овим ће се статутом нарочито одредити и тајни изборни поступак при избору изаслалика за главну скупштину уз заштиту мањина. Главна скупштина састоји се од половине изабраних изасланика осигураних чланова и половине изабраних изасланика неосигураних послодавца.

§ 144.

Закључци скупштине или равнательства окружног уреда за осигурање радника о уповини или отуђивању непокретног имања и о пеузимању обавеза, скопчаних са већим оптерећењем уреда, којега ће се износ установити статујм, ступају на снагу тек пошто их одобри равнательство средишног уреда за осигурање радника.

§ 145.

Равнательство средишног уреда за осигурање радника може:

1. поништити сваки закључак или одлуку самоуправних органа окружних уреда, ако се противе закону или постојећим прописима и наредбама, и доносити потребне одлуке, се осигура извођење закона, прописа и наредби.

2. изрицати новчане азне до 600 динара одговорним лицима самоуправних органа, која не извршују закон или пропије издате на основу закона. Против решења може жалити Министру Социјалне Политике у року од 15 дана.

Казна ће се наплатити управним путем као и државни порез.

§ 146.

Градска и општинска поглаварства обавезна су суделовати у месном посредовању осигурања у болести и несрћним случајевима. Поступак и модалитет посредовања одредиће путем наредбе Министар Социјалне Политике у споразуму са Министром Унутрашњих Дела.

У колико и под којим условима се месно посредовање осигурања може поверити стручним удружењима, која су до сада вршила обавезно осигурање у болести, одредиће Министар Социјалне Политике наредбеним путем.

У местима, у којима се налази више од 500 лица обавезних на осигурање, може окружни уред за осигурање радника, по одобрењу средишног уреда установити своју експозитуру.

Прописе о устројству, делокругу и пословању експозитура одредиће статут средишног уреда за осигурање радника.

§ 147.

Равнательство окружног уреда за осигурање радника узеће за обављање уредских послова плаћена лица, која су са становишта службе такође намештеници средишног уреда за осигурање радника. И лекари могу се поставити за чиновнике.

Службени однос ових намештеника и њихове принадлежности одређени су у службеном и дисциплинарном правилнику и правилнику о принадлежностима намештеника средишног уреда за осигурање радника.

Закључке равнательства окружних уреда за осигурање радника о стварању (системизовању) намештеничким места и њиховом попуњавању одобрава равнательство средишног уреда за осигурање радника.

§ 148.

Одредбе у §§ 131., 133. и 134. важе и за окружне уреде за осигурање радника.

Исто тако се одредбе § 134. односе и на одговорност за накнаду штете градских и општинских намештеника, као и самих општина (§ 146.).

§ 149.

Окружни уред за осигурање радника може у делокругу, који му поставља овај закон и статут средишног уреда за осигурање радника, узимати на себе обавезе и стицати права. Пред властима и трећим особама уред заступају колективно, у делокругу одређеном законом и статутом, председник равнательства и равнатель, односно њихови заменици. Ово право заступања протеже се и на такве правне послове за које је по другим законима потребно нарочито пуномоћје.

§ 150.

Питање, да ли ће окружни уред за осигурање радника лечење осигураних чланова вршити преко намештених и одређених лекара или слободним избором лекара, решава главна скупштина окружног уреда по одobreњу равнательства средишног уреда за осигурање радника.

Ако се не може склопити погодба између окружног уреда и лекара за лечење осигураних чланова, обавезни су државни и самоуправни (општински, градски, срески и т. д.) лекари лечити чланове уз наплату по минималном ценовнику.

У спорним питањима, која настану између уреда и лекара у погледу вршења лекарских послова и у погледу погођене плате, одлучује равнательство средишног уреда за осигурање радника. Против одлуке средишног уреда има места жалби у року од 8 дана по достави Министру Социјалне Политике.

§ 151.

У случају потребе да се код једног већег предузећа, или по његовом тражењу, устроји експозитура окружног уреда за осигурање радника а у крају у којем иначе нема услова за експозитуру, равнательство средишног уреда може обавезати предузећника да сноси један део, до највише половине, управних трошкова те експозитуре. Ако се у седишту посла не могу наћи погодне просторије за ту експозитуру може се предузећник обавезати да потребне просторије (за уред, амбулаторију, становљање намештеника и лекара) стави на расположење окружном уреду.

Ако у месту таквог предузећа или у његовој близини нема лекара, може равнательство средишног уреда за осигурање радника обавезати предузећника да намести лекара и да му стави на расположење потребне просторије за стан и амбулаторију. Више суседних предузећа могу се обавезати да држе заједничког лекара.

За хонорирање једног или више тако намештених лекара мора доприносити предузеће и окружни уред односно средишни уред за осигурање радника.

Количину доприноса одређује у спорним случајевима Министар Социјалне Политике.

Ако неко предузеће не намести потребног лекара, побринуће се за лекара намештеницима тог

предузећа средишни уред за осигурање радника, а на рачун предузећа.

Против одлука средишног уреда по овом парамафу има места жалби у року од 8 дана по достави Министру Социјалне Политике.

§ 152.

Главна скупштина средишног уреда за осигурање радника може сваки окружни уред за осигурање радника по потреби разрешити и његово подручје у целости или делимице припојити подручју којег другог окружног уреда.

Чиста имовина разрешеног окружног уреда припада окружним уредима за осигурање радника, који преузму послове разрешеног уреда.

ГЛАВА XVIII.

Благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа, братимске касе.

§ 153.

Саобраћајна предузећа, чији се посао протеже на подручја више окружних уреда за осигурање радника, а која имају преко хиљаду намештеника обавезних на осигурање, дужна су устројити благајну за осигурање својих радника.

Ако које саобраћајно предузеће не испуни ту дужност, може равнательство средишног уреда за осигурање радника закључком својим наредити да се оснује потребна благајна. Против овог закључка има места жалби у року од 15 дана по достави на Министарство Социјалне Политике.

Више саобраћајних предузећа могу устројити заједничку благајну за осигурање својих радника.

Одредбе овог закона, које се тичу самоуправног устројства, деловања, пословања и разрешења окружних уреда за осигурање радника, важе аналого и за благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа.

§ 154.

Благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа су месни органи средишног уреда за осигурање радника засновани на начелу самоуправе. Ове благајне нису јавне установе. Услед тога вршиће делокруг означен у § 139. тач. 4. од а) до в) овог закона средишни уред за осигурање радника.

§ 155.

Саобраћајно предузеће одговорно је својим иметком за законито руковођење и пословање благајне за осигурање својих радника.

У колико новчана залиха благајне не би била довољна за намирење текућих издатака, дужно је предузеће покривати мањак бескаматним зајмом, а средишни уред за осигурање радника дужан је овај зајам вратити по споразуму који ће склопити с послодавцем. У спорном случају одлучује Министар Социјалне Политике.

§ 156.

Приходи благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа могу се употребити само за потпоре члановима према одредбама овог закона. Све трошкове, скопчане са вођењем благајне, сноси предузеће. У случају ал. 3. § 153. има се тај трошак поразделити сразмерно међу односна предузећа.

§ 157.

Све тражбине, које средишни уред за осигурање радника има према предузећу а које се тичу руко-

вања благајном за осигурање радника, обрачуна или злоупотреба, имају се у случају стечаја уврстити у исти разред са државном порезом.

§ 158.

Братимске касе могу се устројити код рударског предузећа, које има више од 2.500 радника.

За братимске касе важе исти прописи као и за благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа. Тачније прописе издаће наредбом Министар Социјалне Политике у споразуму са Министром Шума и Руда.

ДЕО III.

Решавање спорних питања.

ГЛАВА XIX.

Поступак при решавању спорних питања, судови радничког осигурања.

§ 159.

Она спорна питања, која на основу овог закона настану у опште између намештеника и послодавца у погледу приноса за осигурање, као и спорна питања у погледу захтева послодавца на накнаду на основу § 61., решава окружни односно средишни уред за осигурање радника.

Против одлуке окружног уреда за осигурање радника има места жалби у року од 8 дана по достави на средишни уред за осигурање радника. Против одлука средишног уреда за осигурање радника има места жалби у истом року Министру Социјалне Политике.

§ 160.

У седишту сваког окружног уреда за осигурање радника оснива се суд радничког осигурања, који је надлежан за тај округ.

Надлежност ових судова простира се на спорове који настају између осигураника или његових правно овлаштених сродника с једне стране и средишног уреда односно окружног уреда за осигурање радника или благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа, која има своје седиште у судском округу, с друге стране у погледу потпора или одштета у болести, изнемогlostи, старости и смрти и у несрећним случајевима, које су ови последњи дужни пружати у свом делокругу по овом закону.

Из надлежности ових судова изузимају се спорови о родбинским односима између умрлог осигураника односно рентника и оних који траже потпору или накнаду. Пре него што донесе одлуку о потпори или накнади у таквим споровима, суд радничког осигурања упутиће заинтересоване на редован грађански суд, да докажу своја права.

§ 161.

Сваки суд радничког осигурања састоји се из председника односно његовог заменика, и најмање 20 поротника (изабраних судија) и истог броја заменика.

Председника, као и према потреби једнога или више његових заменика именује Министар Правде између судија првостепених или виших судова, који делују у седишту суда радничког осигурања. Њихов хонорар одређује путем наредбе Министар Правде споразumno са Министром Социјалне Политике. Њихов мандат траје три године, али престаје ако тај

судија буде постављен на које друго судијско место, или ако као судија престане деловати у седишту суда радничког осигурања. Председничко место може се према потреби установити и као посебно судијско место, које ће бити у саставу (статусу) краљевског суда који се налази у седишту суда радничког осигурања.

Поротнике и њихове заменике бирају на три године из своје средине главна скупштина окружног уреда за осигурање радника и главна скупштина благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа према броју њихових чланова, и то засебно послодавци а засебно осигурани чланови у једнаком броју, тако да су поједине категорије сразмерно заступане.

Чланови равнательства и надзорног одбора не могу бити бирани за чланове суда радничког осигурања.

Административне послове суда обавља уредски чиновник кога изашаље уред за осигурање радника, а на трошак уреда.

Поротници суда радничког осигурања, док врше ово своје звање, сматрају се као јавни службеници.

Надзор над пословним руковањем ових судова радничког осигурања врши Министар Правде.

§ 162.

Поступак при избору поротника суда радничког осигурања прописује статут средишњег уреда за осигурање радника.

Звање поротника је почасно. Поротници добивају као накнаду за изгубљено време паушал, који се не може одбити. Изабраним поротницима, који не станују у месту суда, накнадиће се осим тога њихови путни трошкови.

Своту паушала и прописе за израчунавање путних трошкова утврдиће Министар Социјалне Политике путем наредбе, по претходном саслушању средишњег уреда за осигурање радника.

§ 163.

За поротнике суда радничког осигурања може бити изабран само држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, који има услове одређене у § 131. и који је навршио најмање 30. годину старости.

Ако би накнадно изашле на видело или настале такве околности, које искључују избор једнога већ изабраног поротника у смислу овога закона, председник суда радничког осигурања разрешешиће тога члана од службе. Разрешени може се против ове одлуке жалити Министру Правде, но жалба не задржава извршење разрешења.

У овом случају, као и онда ако поротник суда радничког осигурања с других разлога напусти односно изгуби своје место пре истека изборне периоде, председник суда место њега позива онога заменика који је на реду.

Онога који своју дужност, по извршеном избору, без оправданог разлога не врши, са расправе суда неоправдано и поновно изостаје, председник суда може казнити новчаном казном до 100 динара.

Ако се поротник без оправданог разлога удаљи из једног већ састављеног већа и тиме онемогући наставак расправе или доношење пресуде, председник суда радничког осигурања осудиће га да поднесе трошкове осуђенога поступка.

Против ових одлука председника суда нема места жалби, а новчана казна и досуђени трошкови наплатиће се административним путем као "и државни порез.

Ако поротник буде поново осуђен на новчану казну или на накнаду трошкова поступка, према њему примениће се одредбе друге и треће алинеје овог параграфа, а у последњем случају и кад му је то прва кривица.

§ 164.

Поротници суда радничког осигурања, које изаберу осигураници, дужни су своме послодавцу увек пријавити свој позив на судску расправу.

Послодавац је дужан дати могућности таквом свом намештенику да може вршити своју дужност. Принадлежности, које намештеник услед вршења послова суда радничког осигурања евентуално изгуби, накнадиће се из средстава средишног уреда за осигурање радника. (§ 136.)

§ 165.

Позив на расправу код суда радничког осигурања мора се доставити интересованим странкама, односно сведоцима, најмање на 8 дана раније.

Суд радничког осигурања суди у већу петоице; веће се састоји из председника или његовог заменика, два поротника послодавца и два поротника осигураника. Поротнике позива председник у првом реду према оној струци којој припада странка, или према сродној струци, ако то није могуће, према реду установљеном сваке године унапред. Одступање од овог реда дужан је председник образложити у записнику расправе.

§ 166.

Председник суда радничког осигурања узима завет од поротника односно њихових заменика, да ће непристрасно вршити своје дужности.

За изузетче (отклон) чланова суда радничког осигурања важе прописи грађанској судској поступка. О изузетчу поротнику одлучује председник.

§ 167.

На расправу код суда радничког осигурања морају се позвати и лекари у свима оним случајевима, када је услед болести или иначе наступила неспособност за привреду, или изнемогlost осигураника, или кад је услед несрећног случаја наступила смрт или потпуна или делимична неспособност за рад.

Лекаре, које ваља употребити, и ред по коме треба означене лекаре позивати на расправу, опредељује почетком сваке године на годину дана председник суда радничког осигурања, а на основу пописа који добија од градског или окружног физичуса, који се налази у седишту суда радничког осигурања.

Одређивање ових лекара треба по могућству тако извршивати да буде стављено суду на расположење више лекара из сваке поједине струке.

Одступање од утврђеног реда може бити само изузетно, и то је председник дужан образложити у записнику расправе.

Лекар, који је повређеноме пружио прву помоћ или је повређенога лечио, или који је већ коме уреду за осигурање радника дао стручно мишљење у престојећем предмету, или стоји у уговорном одношaju са уредом или са послодавцем повређенога, не може се на расправу позвати као вештак.

Лекару, који је позван као вештак, дозвољен је увиђај у све расправне списе.

§ 168.

Трошкове судбеног поступка судова радничког осигурања сноси средишни уред за осигурање радника, изузев ако суд нађе да су трошкови настали обессеним (злонамерним) поступком лица, које тражи одштету.

Трошкове, који настану у суделовању вештака, позватих на нарочити захтев особа које траже потпору, односно накнаду, затим правозаступничке трошкове, плаћа увек странка која изгуби.

Трошкове, који настану из суделовања вештака позваних на нарочити захтев средишног уреда за осигурање радника, исто тако и трошкове који настану из заступања уреда, сноси сам уред.

Трошкове за правозаступничко заступање странака утврђује суд радничког осигурања; за друго заступање не могу се рачунати никакви трошкови. Ови трошкови могу се наплатити једино судским путем.

У случају потребе може суд радничког осигурања одредити увиђај на лицу места и то само за онaj део посла у којем се дододио несрећни случај.

§ 169.

Суд радничког осигурања доноси своју пресуду у тајној седници простом већином гласова. Пресуда се одмах објављује, а најдаље за 15 дана од дана пресуђења дужан је суд доставити странкама образложену пресуду у препису.

Ако суд радничког осигурања утврди чије право на потпору или накнаду, дужан је утврдити своту потпоре и ренте, а и време када иста почиње тећи.

За извршење пресуда суда радничког осигурања надлежна је судска извршна власт.

§ 170.

Пресуда суда радничког осигурања може се по жалби заинтересованог поништити само из ових разлога:

1. ако је судио ненадлежан суд;
2. ако суд није био прописно састављен или није био у пуном броју;
3. ако председник суда или који од чланова, који су гласали при пресуђењу, није присуствовао целој расправи;
4. ако је у пресуђењу учествовао председник или који од чланова, који према прописима о изузетку судија није могао судити у том случају;
5. ако је неоправдано искључена јавност;
6. ако се парничило лице, које по закону није за то било способно или није било власно;
7. ако је каквим незаконитим чином одузета странци могућност да се парничи пред судом;
8. ако је пресуда непотпуна или неразумљива, или се оснива на кривом тумачењу закона.

§ 171.

Жалба се мора писмено поднети суду радничког осигурања најдаље у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

§ 172.

За решење по благовремено поднесеној жалби надлежан је Врховни Суд радничког осигурања, који се овим законом установљава са седиштем у средишњем уреду за осигурање радника.

Суд радничког осигурања послаће вишем суду благовремену жалбу заједно са актима спора.

Неблаговремену жалбу суд радничког осигурања одбациће по званичној дужности.

§ 173.

Врховни Суд радничког осигурања састављен је из председника и најмање четири стална члана, који су државне судије.

За председника Врховног Суда радничког осигурања може бити постављен онај државни судија, који испуњава услове за судију Касационог Суда који се траже по закону о судијама.

Ранг и плата председника Врховног Суда радничког осигурања раван је по рангу и плати судији (члану) Касационог Суда.

За сталне судије Врховног Суда радничког осигурања могу бити постављени судије, који испуњавају услове који се траже по закону о судијама за судије Апелационог Суда, односно за председника првостепених судова и према томе имају ранг и плату апелационих судија.

Од осталог помоћног особља, суд има два секретара, архивара, потребан број писара и практиканата.

Секретари морају бити дипломирани правници са судијским испитом и имају ранг секретара Апелационог Суда.

Судије и председник бирају се на начин предвиђен законом о судијама за избор судија Касационог Суда и Апелационог Суда, а остало особље поставља Министар Правде.

§ 174.

Врховни Суд радничког осигурања надлежан је да решава по жалбама на пресуде суда радничког осигурања.

Врховни Суд радничког осигурања суди у већу, које мора бити састављено из председника и два члана који су државне судије.

Ако је председник суда спречен да председава суђењу, замениће га најстарији по рангу члан суда — државни судија.

Председник Врховног Суда радничког осигурања прописаће правилник за унутрашње пословање суда.

§ 175.

Ако Врховни Суд радничког осигурања нађе да је жалба основана, поништиће пресуду и наредиће нову расправу пред судом радничког осигурања, чинећи потребне примедбе.

Но Врховни Суд радничког осигурања може, пре доношења своје одлуке, наредити дослеђење код суда радничког осигурања и захтевати потребна обавештења.

Примедбе Врховног Суда радничког осигурања обавезне су за нижи суд.

Против решења овог суда нема места жалби.

§ 176.

Предајом жалбе обуставља се извршење пресуде. Али кад би странку услед неизвршења могла снаћи тешка и ненакнадива штета, суд радничког осигурања може на захтев те странке наредити пуно или делимично извршење пресуде.

§ 177.

Уређење судова радничког осигурања и поступак пред истима, у колико овим законом није предвиђено, прописаће Министар Правде у споразуму са Министром Социјалне Политике.

ДЕО IV.
Надзор.

ГЛАВА XX.

Државни надзор над извођењем осигурања.

§ 178.

Министар Социјалне Политике врши државни надзор над средишњим уредом за осигурање радника и над месним органима тога уреда и одлучује о оним спорним питањима, која се појаве у погледу осигурања између средишњег уреда за осигурање радника с једне стране и његових месних органа с друге стране.

§ 179.

Министар Социјалне Политике може увек помоћу својих органа испитати на лицу места пословну и имовну управу, књиге, евиденције, преписку и списе средишњег уреда, као и окружних уреда за осигурање радника и благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа.

Осим тога може код уреда вршити изненадне прегледе рачуна (сконтрирање), а може захтевати и закључке и извештаје о промету послова, стању чланова у болести и рентника, као и о имовном стању средишњег уреда за осигурање радника и његових месних органа. Овим путем у опште Министар контролише да ли ти уреди извршују одредбе закона, статута и других прописа; да ли одговарају својим законитим обавезама; да ли своје доходке троше на законом опредељене циљеве и да ли су довољно штедљиви при одређивању управних трошка. Даље може наредити, кад хоће, да се сазову њихови самоуправни органи, односно може их и

сам сазвати, а на седницама може учествовати преко свога изасланика.

Министар Социјалне Политике може распустити самоуправне органе и одредити нов избор у овим случајевима:

1. ако су самоуправни органи састављени противпрописно односно противзаконито;
2. ако самоуправни органи поступају незаконито или на начин штетан у пословима осигурања.

Министар Социјалне Политике може у тим случајевима наредити да послове уреда до новог избора воде његови органи.

§ 180.

Ако осигурани чланови и послодавци не изврше избор изасланика за главну скупштину окружног уреда, или ако изасланици за главну скупштину окружног уреда не изврше избор изасланика за главну скупштину средишњег уреда за осигурање радника или избор чланова равнатаљства, надзорног одбора или поротника суда радничког осигурања, или ако се овај избор из других разлога не може обавити, Министар Социјалне Политике може временено именовати чланове самоуправних тела чији је избор пропушен, док не буде извршен избор према закону или статуту.

§ 181.

Записник сваке седнице главне скупштине, равнатаљства, надзорног одбора и председништва средишњег уреда за осигурање радника као и његових месних органа мора се у овереном препису поднети Министру Социјалне Политике најкасније у року од 15 дана по одржаној седници.

Сви закључци главне скупштине, равнательства или председништва средишног уреда за осигурање радника, ако нису одмах извршни, могу се извршити ако у року од 15 дана по достави закључка Министру не стигне одобрење односно обустава извршења.

§ 182.

Министар Социјалне Политике може:

1. поништити сваки закључак или одлуку самоуправних органа средишног уреда за осигурање радника и његових месних органа, који би се противили закону или постојећим прописима и наредбама; у том случају може ради обезбеђења извођења закона и постојећих прописа издати потребне наредбе, које ће важити све док надлежни самоуправни органи не донесу сходне одредбе;

2. изрицати новчане казне до 600 динара против одговорних лица самоуправних органа, која не извршују закон или прописе издане на основу закона.

Казна ће се наплатити управним путем као и државни порез.

§ 183.

Ако се у руковању средишног уреда за осигурање радника или његових месних органа покажу обележја преступа или злочина, дужан је Министар Социјалне Политике да одмах учини пријаву надлежном суду или власти.

§ 184.

Министар Социјалне Политике прописаће по саслушању средишног уреда за осигурање радника облик, као и поближе прописе, који се тичу овим законом одређених пријава, одјава и платежних налога.

Исто тако прописаће Министар Социјалне Политике рачуне, евиденције, статистику и све остало, што

је за осигурање по овом закону дужан вршити средишни уред за осигурање радника и његови месни органи.

Средишни уред за осигурање радника дужан је годишње закључне рачуне и статистичке податке осигурања поднети Министру Социјалне Политике најкасније до конца месеца јуна сваке године.

§ 185.

Против одредаба, закључака, одлука и пресуда Министра Социјалне Политике, учињених односно изречених у делокругу одређеном му овим законом, може се изјавити жалба Државном Савету сем у случајевима, где је остављено Министру, да он по слободној оцени доноси своју одлуку.

Но заинтересовани може путем редовне грађанске парнице тражити остварење свога права у случају, ако се закључци, одлуке или пресуде не односе на права и обавезе средишног уреда за осигурање радника, његових месних органа и њихових чланова, као и на права и обавезе осигураника и послодавца по овом закону, већ ако се односе на права и обавезе трећих лица, која стоје у уговорном односу са средишним уредом за осигурање радника и његовим месним органима или су овлашћени да што захтевају по приватноправном основу.

ДЕО V.

Разне одредбе, одредбе казнене, прелазне и закључне.

ГЛАВА XXI.

Разне одредбе.

§ 186.

Чланови самоуправних органа и намештеници средишног уреда за осигурање радника и окружних

уреда за осигурање радника, као и благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа, чланови и намештеници судова радничког осигурања, чиновници Министарства Социјалне Политике, као и стручњаци позвани на расправе поведене на основу овога закона, обавезни су, да најстрожије чувају прометне и пословне тајне, које сазнају течајем расправа или пригодом увиђаја на лицу места.

Ако се о дужност чувања тајне огреши чиновник или службеник средишног уреда и његових месних органа, или којега суда радничког осигурања, или чиновник Министарства Социјалне Политике, има се поврх казне установљене у § 198. овога закона, уз губитак свих стечених права, одмах отпустити из службе. Ако то учини изабрано лице, оно губи свој мандат и не може се више изабрати; ако је лекар или стручњак, не може се у томе својству више употребити ни у средишњем уреду за осигурање радника или коме месном органу тога уреда, ни у суду радничког осигурања, ни у Министарству Социјалне Политике.

Средишни уред за осигурање радника, окружни уреди и благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа, њихови органи и њихове пословне књиге и списи, не могу се у државној финансијској управи ни у ком правцу употребитити.

§ 187.

Сви закључци самоуправних органа на основу овога закона устројеног средишног уреда за осигурање радника, као и његових месних органа, против којих у смислу овога закона има места жалби, исто тако и одлуке и закључци које изриче Министар Социјалне Политике у делокругу осигурања, морају се интересованим уредима и странкама у року од 30 (тридесет) дана писмено уручити.

Рок за жалбу је 15 дана, ако законом није друкчије прописано, рачунајући од дана доставе одлуке или пресуде. Жалба се предаје оном уреду или суду против чије се одлуке жали. Но жалбе против закључка средишног уреда за осигурање радника могу се предати надлежном окружном уреду за осигурање радника или благајни за осигурање радника саобраћајних предузећа. Жалбе се дају писмено, али се могу и протоколарно изјавити код оног уреда, који доставља закључак, одлуку или пресуду против које се жали.

Ако је жалба предана пошти препоручено, сматра се да је тога дана предана у уреду коме је упућена. Ако је предана пошти без рецептиса, као дан предаје важи дан када стварно буде примљена у уреду коме је упућена.

Жалити се могу само заинтересовани. Благовремена жалба одлаже извршење ожалбене одлуке, изузимајући случајеве за које је овим законом друкчије одређено.

§ 188.

Све јавне (државне, судске, градске, општинске) власти, уреди и заводи и т. д. дужни су тражења средишног уреда за осигурање радника и његових месних органа и председника судова радничког осигурања задовољити и помагати их у њиховом деловању.

§ 189.

Ослобођени су од свих врста такса (било-вина и пристојба) све расправе и исправе, које се односе на утврђивање и решавање правних одношаја по овом закону између средишног уреда за осигурање радника и његових месних органа с једне стране, и осигураних чланова или послодавца с друге стране,

надаље између послодавца и намештеника, исто тако све пословне књиге уреда, све исправе, искази, пријаве, представке и поднесци, који се по одредбама овог закона издају или подносе.

Средишни уред, као и окружни уреди за осигурање радника и благајне за осигурање радника саобраћајних предузећа, ослобођени су за своје зграде, заводе и земљишта, у колико служе сврхама радничког осигурања, од свих врста државних и самоуправних (градских, општинских^{и т. д.}) намета, пореза, приреза и пристојба. Исто тако слободне су од пореза и приреза све потпоре и ренте од осигурања по овом закону.

§ 190.

Сви редовни приноси и трошкови, које послодавци имају плаћати по овом закону, сматраје се као такви пословни издатци, који се имају одбити при утврђивању чистог добитка.

§ 191.

Средишни уред за осигурање радника и окружни уреди за осигурање радника ослобођени су сваке поштарине за обична писма и дописнице у међусобном саобраћају и саобраћају с властима и судовима и са својим органима и послодавцима. Исти опрост од поштарине уживају и послодавци у саобраћају са средишним уредом за осигурање радника и његовим месним органима, осим благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа, и са судовима радничког осигурања.

§ 192.

Осим делокруга одређеног овим законом могу се средишњом уреду за осигурање радника, на основу посебних закона, одредити и разни други послови,

у колико се ти послови односе на заштиту радника и њихових интереса. Трошкови тако одређеног новог делокруга уреда не могу пасти на терет осигурања.

ГЛАВА XXII.

Казнене одредбе.

§ 193.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном од 5—20 динара:

1. осигурани члан, који се не користи заштитним направама које му стоје на расположењу, или који се не држи мера опрезности прописаних влашћу или радним редом;

2. оно лице, које на основу § 117. истакнуте прописе о заштитним мерама, забране или опомене одстрани, оштети или учини нечитким.

Овакву новчану казну дужан је послодавац одбити од зараде осигураних намештеника, но одбитак може износити највише четвртину једне исплате.

§ 194.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном од 20—500 динара:

1. послодавац, који ступање на посао или иступање из посла свога намештеника обавезног на осигурање, и промену која настане у радном одношају, у опште не пријави или не пријави у законском року и у смислу законских прописа;

2. послодавац, који у опште не пријави или не пријави у законском року и према законским прописима посао и промену у особи власника посла,

који је обавезан на пријаву за осигурање у несрећним случајевима.

§ 195.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном од 50—1000 динара:

1. послодавац, који пријави у већем или мањем износу зараду намештенику обавезног на осигурање;

2. осигурани члан, који претварајући се да је болестан или другим којим противзаконским начином злоупотреби какву потпору од средишног уреда за осигурање радника или његових месних органа.

§ 196.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном од 100—1500 динара, у поновном случају до 3000 динара:

1. послодавац, који потпомаже оштећење уреда од стране намештеника који се претвара да је болестан или на други противзаконски начин;

2. послодавац, који своје намештенике спречава у испуњавању њихове поротничке дужности код суда радничког осигурања или чланске дужности код средишног уреда за осигурање радника;

3. послодавац, који не испуњава одредбе § 117. овога закона о постављању прописа о мерама опрезности и забранама;

4. послодавац, који осигураним члану не изда потврде у смислу § 15.

§ 197.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном

од 100—2000 динара, у поновном случају до 5000 динара:

1. послодавац, који са својим намештеником склопи противзаконски уговор, чини противзаконите одбитке од зараде намештеника, одбија више или касније него што је овлашћен;

2. послодавац, који настале промене посла у опште не пријави или не у законском року и по законским прописима;

3. послодавац, који не води редовну исплатну листу или је не чува до прописаног времена, као и онај, који органима изасланим од Министарства Социјалне Политике, од инспектора рада или од средишног уреда за осигурање радника и његових месних органа и од судова радничког осигурања, не дà нужна објашњења, спречи извиђај на лицу места или ускрати увиђај у своје књиге и евиденције;

4. послодавац, који не испуни одредбе овог закона о пријављивању несрећних случајева или не позове лекара лицу, које је задесио несрећни случај;

5. послодавац, који противправно не плати према доспелости приносе за осигурање или прописане предујмове.

§ 198.

У колико не постоји дело за које се по закону теже кажњава, казниће се новчаном казном од 100—1000 динара оно лице, које прекрши обавезу чувања пословне тајне прописану у алинеји 1. § 186. или оно што је дознало неовлашћено искористи.

У овим случајевима може се повести поступак само на захтев оштећене стране. У смислу овог параграфа поведени поступак не утиче на право оштећенога да тражи накнаду од онога, који је прекришио дужност чувања тајне.

§ 199.

Ако послодавац у своме послу или у своме предузећу намести пословођу, пословођа је одговоран за кривична дела за које се казни по овом закону.

Али ако је кривично дело учињено са знањем послодавца, имају се казнене одредбе овога закона применити и на послодавца.

Код уреда ијавних завода наведених у § 7., надаље код правних лица и завода у опште, као и код њихових предузећа, кривично је одговоран по овом закону одговорни равнатељ (управник, предстојник, начелник и т. д.) уреда односно завода или предузећа.

На послодавца пада у сваком случају имовинска одговорност која проистиче из учињеног кривичног дела.

§ 200.

За изрицање новчаних казна по одредбама овог закона надлежне су полицијске власти.

Ове казне иду у корист средишњог уреда за осигурање радника, који ће их употребити за ванредне потпоре рентницима.

Против пресуде полицијске власти осуђени се може жалити првостепеном суду односно котарском суду у року од 8 дана од саопштења пресуде. Жалба се предаје оној власти, која је пресуду изрекла. Ова власт дужна је послати сва акта суду у року од 24 сата. Суд је дужан донети своју одлуку у року од 15 дана од пријема аката. Одлука првостепеног односно котарског суда извршина је.

ГЛАВА XXIII.

Прелазна наређења.

§ 201.

Земаљска благајна за потпору болесних радника и за осигурање против незгодама у Загребу

постаје 1. јула 1922. године по § 119. закона предвиђени средишњи уред за осигурање радника и остаће до 1. јула 1930. године са седиштем у Загребу. После тога рока Министар Социјалне Политике може с обзиром на стварне потребе и могућност преноса преместити је у Београд.

Самоуправни органи Земаљске Благајне за потпору болесних радника и за осигурање против незгодама у Загребу престају деловати 30. јуна 1922. године.

Прво равнатељство средишњег уреда за осигурање радника, које ће се састојати од 12 послодаваца и 12 осигураних намештеника, и први надзорни одбор уреда, који ће се састојати од 5 послодаваца и 5 осигураних намештеника, наименоваће Министар Социјалне Политике по саслушању заинтересованих радничких и послодавачких комора.

Овом првом равнатељству биће задатак да:

1. састави статут средишњег уреда за осигурање радника и да га предложи на одобрење Министру Социјалне Политике;

2. проведе организацију месних органа средишњег уреда за осигурање радника у смислу одредба овога закона;

3. води послове средишњег уреда за осигурање радника до прве главне скупштине средишњег уреда, која се има састати најкасније у првој половини године 1923.

§ 202.

Све остале благајне и заводи за потпору или осигурање радника у болести и несрећним случајевима, који послују на подручју Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца на дан 1. јула 1922. године, изузев провизиона оделења братимских каса, по-

стају привремено месни органи средишног уреда за осигурање радника.

Самоуправни органи ових благајна и завода имаће се у исто време преустројити у смислу одредаба овога закона.

30. јуна 1922. године имају све те благајне и заводи закључити своје пословање по одредбама закона на коме су основане и 1. јула 1922. године започети деловање по одредбама овога закона и деловати док равнательство средишног уреда за осигурање радника не устроји месне органе по одредбама овога закона, а њих не разреши.

Ликвидацију и поступак код ликвидације разрешених благајна и завода обавиће средишни уред за осигурање радника односно власти које за то одреди Министар Социјалне Политике. Приватно — друштвена благајна „Меркур“ у Загребу неће се ликвидирати већ ће важити као месни орган средишног уреда за осигурање радника са правима благајна за осигурање радника саобраћајних предузећа, а под условом да има најмање 2500 чланова.

Сав покретни и непокретни иметак разрешених благајна и завода, који је служио осигурању, прелази 1. јула 1922. год. у власништво средишног уреда за осигурање радника. Некретни се иметак има на молбу средишног уреда за осигурање радника у грунтовним (баштинским) књигама на његово име пренети. Сва дуговања разрешених благајна и завода прелазе у платежну обавезу средишног уреда за осигурање радника.

Чист имовински вишак има средишни уред за осигурање радника да води на посебном рачуну за сваку од досадашњих покрајина Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, и посебно за осигурање у болести и посебно за осигурање у несрћним случајима.

јевима. Евентуално непокривени дугови поједињих благајна и завода једне покрајине имају се намирити из скупљене имовине за ту покрајину.

Преостали иметак сваке поједине покрајине за осигурање у болести мораће средишни уред за осигурање радника употребити једино у сврху осигуравања у болести по одредбама овог закона и то на подручју односне покрајине, као и за доприносе мировинском фонду средишног уреда за осигурање радника проузроковане преузећем обавезе тога фонда за мировине из те покрајине преузетих намештеника уреда.

Иметак поједињих покрајина за осигурање у несрћним случајевима употребиће се по одредбама § 205. овога закона.

Закладе, које су са одређеним или неодређеним циљем сакупљене и предане у управу разрешених благајна и завода, као и делови иметка, који сачињавају власништво корпорације или друштва, које је благајну односно дотични завод издржавало, или приватних лица, могу се предати средишњем уреду на осигурање радника само по пристанку оног, ко за њих има право, и оне се имају даље употребљавати на месне сврхе сагласно њиховом пређашњем определењу. Спорна питања о праву власништва на ове делове иметка решавају се судским путем.

Пре 1. јула 1921. године дефинитивно намештене намештенике разрешених благајна и завода — ако им је овај службака била главно занимање — има средишни уред за осигурање радника, признавши им досадашње године службе, које им важе за мировину, и сва стечена права, наместити с принадлежностима које су уживали 30. јуна 1921. године.

§ 203.

Све потпоре у болести члановима болесничких благајна, које су постале привремени месни органи средишног уреда за осигурање радника, издаваће за оболења и порођаје, који су се десили до 30. јуна 1922. године, средишни уред за осигурање радника преко својих месних органа по садашњим прописима у непромењеном износу.

Све ренте и помоћи у несрећним случајевима члановима завода и благајна за осигурање у несрећним случајевима, који ће се спојити са средишним уредом за осигурање радника, издаваће средишни уред за све несрећне случајеве, који су се дешавали до 30. јуна 1922. године (стари рентници) по досадањим прописима.

Средишни уред за осигурање радника преузеће и исплату рента за несрећне случајеве, које ће Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца на основу мировних уговора и додатних уговора преузети из ликвидације завода и благајна за осигурање у несрећним случајевима у Аустро-Угарској.

У колико Краљевина такве ренте за своје држављане неће преузети, може Министар Социјалне Политике наложити средишном уреду за осигурање радника старање за исплату тих рента. У том циљу може Министар уз одобрење Министарског Савета уреду наложити, да преузме на свој рачун исплату курсне разлике између номиналне висине у крунама и фактичке вредности од иностраних завода исплаћених рента у југословенским крунама.

§ 204.

Радницима предузећа у Србији, која су подпадала под закон о радњама, исто тако радницима предузећа исте врсте у Мађедонији, Црној Гори,

Босни и Херцеговини, које је после 1. јула 1911. године задесила несрећа у послу, чија је последица смрт или умањење радне способности за више од $33\frac{1}{3}\%$, и ако нису били осигурани, издаваће средишни уред за осигурање радника потпоре под следећим условима:

Ренте ће се издавати повређеним радницима и породици умрлих радника почев од 1. јула 1922. године у висини $\frac{2}{3}$ (две трећине) овим законом одређених помоћи; као годишња обезбеђена зарада важиће на годину прорачуната зарада унесрећеног за време несрећног случаја у послу, у којем га је задесио несрећни случај.

Рента се неће издавати за несрећне случајеве, који су се десили лицима обављајући војну службу у рату, нити оним лицима, која већ добијају од којег осигуравајућег завода или фонда ренту за тај несрећни случај барем у оној висини, у којој би им по овим одредбама припала.

Од ренте одбиће се све ренте, које повређено лице или породица умрлог ма од куд већ добијају за тај несрећни случај, друге јавне помоћи које уживају пак толико, у колико целокупни, износ свих помоћи и рента надмашује износ ренте, коју би то лице имало добити према својој радној способности по одредбама 2. алинеје.

Једнократне одштете, које је повређено лице или породица умрлог од послодавца или осигуравајућег завода добила за тај несрећни случај, одбиће се само у толико у колико је оштета већа од износа ренте, која би тим лицима од дана несрећног случаја до 1. јула 1922. године припала, узвеши у рачун и 50% камате.

Ове ренте издаваће се само на основу пријаве, коју имају повређени односно породица да поднесу

средишном уреду за осигурање радника најкасније до 31. децембра 1922. године, а за несретне случајеве, који су се десили тек у години 1922., у року од године дана иза несретног случаја. Пријави пак треба приложити оверене доказе, да је смрт или умањење радне способности у истини последица несретног случаја, као и потврђену сведоцбу послодавца или осигуравајуће установе о висини потпоре, коју је примио молиоц за несретни случај, и сведоцбу општине о оштетама и јавним помоћима молиоца односно сведоцбу да не прима молиоц никакве помоћи.

Ренте ће се издавати само, ако су сви услови за одређење ренте испуњени.

§ 205.

Издаци за помоћ у несретним случајевима по §§ 203. и 204. неће се подмирати редовним приносима (§ 40.), већ ће се за сваку покрајину водити на посебном рачуну.

За подмирење трошка служе, осим приликом ликвидације добивених резерва, у првом реду за сваку покрајину скупљена имовина разрешених завода и благајна за осигурање у несретним случајевима, надаље годишњи вишиак одељења за осигурање у несретним случајевима, раздељен према висини уплаћених премија на поједине покрајине, коначно државна припомоћ, у колико ће бити унесена у буџет, у сразмеру непокривених издатака за ове ренте.

У колико сва та средства не буду довољна за покриће тих рента, годишњи ће се издаци предујмити из имовине одељења за осигурање у несретним случајевима те покрити нарочитим прирезом на редовне приносе за осигурање у несретним случаје-

вима у појединим покрајинама. Висину овог приреза одредиће Министар Социјалне Политике наредбеним путем.

§ 206.

Средишни уред за осигурање радника може старим рентницима (§§ 203. и 204.), чија је радна способност умањена за више од $33\frac{1}{3}\%$, као и породици умрлих рентника, издавати додатке на скупоћу у колико је то по издржавање живота неизбежно потребно, а то тако, да ренте са додатцима не надмашују $\frac{2}{3}$ износа ренте, која би припадала радницима исте врсте односно њиховој породици ако би добивали ренте према овом закону и садањују радничкој заради.

Исте додатке може издавати средишни уред за осигурање радника и рентницима држављанима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца који примају своје ренте из иностранства под његовом контролом.

Правилник за издавање тих додатака подлежи одобрењу Министра Социјалне Политике. Његовим одобрењем може средишни уред, у колико друга средства, која му стоје у том циљу на расположењу, нису довољна, прописати и убирати прирезе редовним приносима за осигурање у несретним случајевима.

§ 207.

Уговори о осигурању у несретним случајевима, које су послодавци закључили у корист својих намештеника закључно до 30. јуна 1921. год. прелазе на средишни уред за осигурање радника ако их послодавац, који је обавио осигурање, пријави код равнatelства средишњег уреда за осигурање радника у току првог месеца пословања овога уреда.

У том случају дужан је средишни уред за осигурање радника плаћати пристојбе на осигурање

за још преостало време уговореног осигурања, док накнаде за евентуалне несрећне случајеве, које се оснивају на преузетом уговору, припадају том уреду.

§ 208.

Да би средишни уред за осигурање радника могао вршити своје деловање, Министар Финансија дужан је ставити му на расположење потребну своту, коју ће уред у року од 4 године вратити.

ГЛАВА XXIV.

Закључуне одредбе.

§ 209.

Осигурање по овом закону прво ће се тек од 1. јула 1922. године. Од овога дана губе силу и важност сви закони који су на подручју Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца важили у погледу на осигурање радника у болести и несрећним случајевима.

Осигурање у случају изнемогlostи, старости и смрти спровешће се кад то одреди Министарски Савет, а најкасније до 1. јула 1925. године.

§ 210.

У крајевима, у којима осигурање у болести још није проведено, може Министар Социјалне Политике својом наредбом одредити, да важе материјалне одредбе за осигурање у болести већ од 1. јануара 1922. године.

Министар Социјалне Политике овлашћује се, да може наредбеним путем и пре 1. јула 1922. године повисити потпоре и приносе за случај болести и несреће, предвиђене досадањим законима и уред-

бама за поједине покрајине, а у границама потпора и приноса овога закона.

§ 211.

Провођење овога закона поверава се Министру Социјалне Политике.

Провођење овога закона може се у појединим деловима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца одлуком Министарског Савета одложити најдаље до 1. јула 1925. године.

§ 212.

За време до 1. јула 1922. године задржавају законску снагу осим важећих закона и наредба пре 1. децембра 1918. године и ове уредбе:

1) Уредба од 30. септембра 1920. године, којом се преиначују неке установе наредбе поверилика за Социјалну Скрб у Загребу од 24. новембра 1918. год. бр. 93 о осигурању намештеника за случај незгоде;

2) Уредба о привременом уређењу осигурања радника у несрећним случајевима на бившој аустријској територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 30. септембра 1920. године;

3) Уредба о привременом уређењу осигурања радника на темељу зак. чл. XIX. 1907. о осигурању обртних и трговачких намештеника за случај болести и незгоде на подручју Баната, Бачке и Барање од 11. октобра 1920. године;

4) Уредба којом се преиначује § 8. закона од 15. фебруара 1909. године о осигурању радника у болести за Босну и Херцеговину од 11. октобра 1920. године са наредбама Земаљске Владе за Босну и Херцеговину, Поверилишта за Социјалну Политику од 29. новембра 1919. године бр. 20.470/СП. о и од 30. новембра 1920. године бр. 17.598/СП. о осигурању служинчади;

5) Уредба о привременом уређењу осигурања рудара у несрећним случајевима на бившој аустријској територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 30. септембра 1920. године;

6) Уредба о привременом уређењу осигурања радника за случај болести на бившој аустријској територији Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца од 11. октобра 1920. године;

7) Банска наредба од 24. јула 1919. године бр. 5.102, којом се преиначују неке установе наредбе бившег кр. угарског Министарства од 14. децембра 1917. године бр. 4.790|М. Пр. о осигурању обртних и трговачких намештеника за случај болести и незгоде;

8) Банска наредба од 19. септембра 1919. године бр. 5.888, којом се преиначују неке установе наредбе бившега кр. уг. Министарства од 14. децембра 1917. године бр. 4.790|М. Пр. о осигурању обртних и трговачких намештеника за случај болести и незгоде;

9) Банска наредба од 11. марта 1920. године бр. 4.251, којом се ставља изван снаге установа § 47. наредбе кр. уг.-хрватског заједничког бившег Министарства од 14. децембра 1917. године бр. 4.790|М. Пр. о предмету надопуњења и преиначења установа о осигурању обртних и трговачких намештеника за случај болести и незгоде;

10) Банска наредба од 30. априла 1920. године бр. 8149, којом се преиначује банска наредба од 24. јула 1919. године бр. 5102, п. з. с. с. о преинакама неких прописа радничког осигурања;

11) Банска наредба од 27. маја 1920. године бр. 9557, којом се преиначује банска наредба од 19 септембра 1919. године бр. 5888 о предмету преинакама неких установа о радничком осигурању; наве-

дене под бр.: 30, 31(70), 32, 33, 36(88), 48, 34(71), 35(72), 39(76), 40(77), 78, 41(79), 42(80), списка уредаба Министарства Социјалне Политике — Службене Новине бр. 195/21. г.

§ 213.

Овај закон ступа у живот кад га Краљ потпише, а обавезну снагу добија кад се обнародује у Службеним Новинама и замењује уредбу о осигурању радника за случајеве болести и несреће од 27. јуна 1921. године, Службене Новине бр. 184/21. год., списка уредаба Министарства Социјалне Политике бр. 61, Службене Новине бр. 195/21. год.

Препоручујемо Нашем Заступнику Министра Социјалне Политике да овај Закон обнародује и о извршењу се његовом стара, властима, пак, заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

14. маја 1922. год.

Београд.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Видео и ставио Државни Печат
Чувар Државног Печата,
Министар Правде,

Д-р Л. Марковић, с. р.

Председник Министарског Савета
и Заступ. Министра Иностраних Дела,

Никола П. Пашић, с. р.

Министар Припреме
за Уставотворну Скупштину
и Изједначење Закона,

М. Трифковић, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
Почасни Ађутант Њ. В. Краља,
Бенерал,

М. М. Васић, с. р.

Министар Просвете,
Св. Прибићевић, с. р.
 Министар Унутрашњих Дела,
Д-р Војислав Маринковић, с. р.
 Министар Саобраћаја,
А. М. Станић, с. р.
 Министар Шума и Рудника,
Живојин Рафајловић, с. р.
 Министар Правде и Заступник Министра
 Трговине и Индустрије и Министра
 Народног Здравља,
Д-р Лазар Марковић, с. р.
 Министар Финансија,
Д-р Коста Кумандуци, с. р.
 Министар Пољопривреде и Вода,
Иван Пуцель, с. р.
 Министар за Аграрну Реформу,
Крста Љ. Милетић, с. р.
 Министар Грађевина,
Веља Вукићевић, с. р.
 Министар Пошта и Телеграфа,
Д-р Жарко Миладиновић, с. р.
 Министар Вера,
Д-р Иван Крстељ, с. р.
 Зааст. Министра за Социјалну Политику
 Министар Вера,
Д-р И. Крстељ, с. р.

НАРЕДБА

МИНИСТРА СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ **ФД** 3. ЈУНА 1922. ГОДИНЕ БРОЈ 1077 О ПРОВОЂЕЊУ ОСИГУРАЊА ПО ЗАКОНУ
 О ОСИГУРАЊУ РАДНИКА ОД 14. МАЈА 1922. ГОДИНЕ.

НАРЕДБА

МИНИСТРА СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ОД 3. ЈУНА 1922. ГОДИНЕ БРОЈ 1077 О ПРОВОЂЕЊУ ОСИГУРАЊА ПО ЗАКОНУ О ОСИГУРАЊУ РАДНИКА ОД 14. МАЈА 1922. ГОДИНЕ.

(Ова Наредба обнародована је у „Службеним Новинама“ од 16. јуна 1922. године Бр. 130.)

На основу § 211. Закона о осигурању радника од 14. маја 1922. године наређује се:

§ 1.

Осигурање радника има се спровести, у смислу § 209. закона о осигурању радника од 14. маја 1922. год. (скраћено З. О. Р.), 1. јула 1922. године за случај болести и несреће на целом подручју Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца а према одредбама тог закона. Спровођење осигурања за случај изнемогlostи, старости и смрти уследиће доцније посебном наредбом.

§ 2.

Пријава радника (намештеника), који су по закону о осигурању радника постали обавезни на осигурање за случај болести и несреће, има се извршити према стању од 1. јула 1922. године у законском року од 8 дана (§ 10. закона о осигурању радника) т. ј. до 8.

јула 1922. године. У колико из ранијих пријава није могуће за већ осигурана лица утврдити нове надничне разреде, окружни уреди па и средишни уред за осигурање радника могу за крајеве ван Србије и Црне Горе прописати у истом року поновну пријаву оних лица, која су досада била пријављена у XIII. надничном разреду или свих оних лица, која су већ досада била обавезна на осигурање у болести и несрећи.

Пријава се има извршити код оне благајне (српске, окрајне, котарске болесничке благајне, окружне благајне — окружног уреда — за осигурање радника), која је надлежна по седишту посла односно код њене експозитуре. Они послодавци, чији су запослени радници били осигурани код које подузетничке, задружне или друштвене благајне или братимске касе, имају ову пријаву извршити код дотичних благајна.

Осмодневни рок за пријаве и одјаве има да важи у Словеначкој и Далмацији, Босни и Херцеговини и за оне раднике, који ступе у посао или иступе из посла на дан 29. или 30. јуна 1922. године.

Прва пријава и све надаљне пријаве и одјаве у смислу § 10. З. О. Р. имају се извршити помоћу приложеног формулара А, појединачно за сваког радника, пријаве промена у радном одношају пак помоћу приложеног формулара В. Ови се формулари добијају уз набавну цену код дотичних благајна.

За поновну пријаву равнateљство Средишног Уреда прописаће нарочите скраћене формуларе.

Ако се са досадањим формуларима могу прибавити сви потребни податци могу са пристанком равнateљства Средишног Уреда за Осигурање Радника поједине благајне односно месни органи у циљу утрошења старе залихе употребити за пријављивање и одјављивање своје досадање формуларе, док се залиха не утроши.

За употребу исплатних листа за пријаве и одјаве важе и надаље прописи поједињих благајна.

§ 3.

Послодавац има извршити пријаву за све своје раднике (намештенике), који су у смислу § 3., првог до петог става, закона о осигурању радника обавезни на осигурање за случај болести или несреће.

Обавеза на осигурање и на пријаву лица, побројаних у последњој алинеји § 3. (кућна индустрија), као и лица, цитираних у 1., 5. и 6. ставу § 6. закона о осигурању радника (пољопривредних радника и слугу, притвореника и пригодно у пословима кућанства запослених лица, државног саобраћајног особља и особља поморског рибарства), одредиће се посебном наредбом.

Исто тако накнадном наредбом биће регулисано и питање изузимања из обавезе осигурања за случај болести по § 4., а такођер и питање изузимања јавних службеника из обавезе осигурања за случај болести и несреће по § 7. закона о осигурању радника.

Док се не донесе наредба, предвиђена у другом ставу § 7. закона, треба од лица набројаних у том параграфу пријавити и осигурати сва она лица, која су већ и досада била обавезна на осигурање у болести или у несрећи, а у Словеначкој и Далмацији сем тога и она лица, која немају права на своје принадлежности за случај болести кроз 26 недеља и ако су намештена са сталном платом. — Ако је које лице обавезно само на осигурање у болести или само на осигурање у несрећи, треба га исто тако пријавити или само са назнаком, да је пријављено само за једну врсту осигурања.

Ако је послодавац у сумњи, да ли је лице обавезно на осигурање или не, пријаву треба ипак учинити и у њој ту сумњу означити.

§ 4.

Обавеза за вођење и чување исплатних листа у смислу § 16. закона о осигурању радника почиње да важи од 1. јула 1922. године.

Ове исплатне листе, са којима се могу спојити и пописне листе радника, дужни су водити сви послодавци, код којих је запослено пет или више на осигурање обавезних радника (намештеника). Послодавци са мање од 20 радника могу у место исплатних листа водити годишње листе исплаћених надница за сваког појединачног радника са списком у тој години упослених радника.

Све раднике код послова, који потпадају у исти постотак опасности, треба по могућности унети у једну исплатну листу. Ако се појединачне категорије радника н. пр. месечари воде у посебној листи или ако постоји ради различите опасности или из других разлога више исплатних листа, треба саставити и попис свих тих листа. Грађевинарска предузећа могу водити за сваку градњу и за мање радове (н. пр. поправке) подвојену исплатну листу.

Иплатне листе и помоћни искази имају се чувати кроз 3 године и то, ако између окружног уреда за осигурање радника и послодавца није друкчије уговорено, редовно код управе посла, а па грађевинама у грађевинској канцеларији а након свршетка градње у канцеларији предузећа. Ако се изузетно ове листе чувају на другом месту треба о томе известити окружни уред за осигурање радника. Послодавац треба да окружном уреду за осигурање радника омогући увиђај и у случају, кад је он сам спречен; у овом циљу поставиће нарочитог заменика.

§ 5.

Иплатна листа, на којој мора бити назначено време за које се води, мора садржавати за сваког рад-

ника посебице: име и презиме и положај у раду, а ако се плата рачуна по времену, и уговорену плату.

Када се исплата изврши треба листу попунити зарадом у готовом новцу са свима додатцима, премијама и са врстама и бројем давања у натури (стан, храна и сл.), а ако се плаћа према времену, и број радних дана или сатова.

Аконтације на зараду имају се обрачунати у једном периоду када се исплаћује зарада на коју су дате. Одбијања од зараде и накнаде за набављање или оправку алате и справа за рад, експлозива и сл. треба одбити од зараде у готовом новцу и за тај случај треба на листи или у прилогу назначити врсту и количину.

Приносе за осигурање у болести, изнемогlostи, старости и смрти треба издвојити од осталих одбијања.

Накнаде путних трошкова и сличне накнаде, које су оптерећене посебним издацима, не убројавају се у зараду у готовом новцу.

Ако се зарада не може израчунати по времену из података листе, треба поред исплатне листе чувати и помоћне листе и исказе (шихтовне и акордантске књиге и др.) из којих се може зарада израчунати. Исто важи и кад радници примају део зараде од стране трећих лица. Ако се плаћа зарада у акорду пелој групи, треба чувати и белешке о пораздеоби те зараде на појединачна лица.

§ 6.

Пријава послова и промена у послу по § 9. закона о осигурању радника, на које су обавезни послодавци који запослеју у своме послу (радњи, предузећу) више од 5 на осигурање обавезних радника (намештеника) или раде у свом послу са стројевима тераним моторном снагом, врше се по приложеним формуларима В и Г у два примерка, и то код предузећа, које се састоји из више пословних грана, одвојено за сваку пословну грану.

Дужност пријава посла и промена у послу по закону о осигурању радника почиње 15. јуна 1922. године. Тога дана имају се пријавити у Босни и Херцеговини сви послови, који су обавезни на ову пријаву, у осталим крајевима само они, који на ову пријаву досада нису били обавезни. Ова се прва пријава има извршити код оне среске болесничке благајне односно окружне благајне за осигурање радника, или њене експозитуре, која је надлежна по седишту посла, у Словеначкој и Далмацији пак код Привременог Завода за осигурање радника у несрћним случајевима у Ђубљани. Благајне односно заводи ове ће пријаве пре свега прегледати а непотпуне пријаве дати да се одмах допуне.

За све оне послове, који својој пријавној дужности у смислу горњих одредаба нису удовољили или затражене надопуне нису на време поднели, окружни ће уред у Словеначкој и Далмацији у споразуму са заводом за осигурање у несрћним случајевима у Ђубљани начинити пријаве о послу уреда ради, у којима ће назначити све оне податке о послу који су му познати.

Сакупљене прве пријаве посла као и пријаве испуњене уреда ради имају среске болесничке благајне у Босни и Херцеговини и окружне благајне за осигурање радника у Хрватској и Славонији послати до 20. јуна 1922. године Земаљској Благајни за потпору болесних радника и за осигурање против незгода у Загребу а окружне благајне за осигурање радника у Банату, Бачкој и Барањи пак у истом року Земаљској Благајни за потпомагање радника у болести и за осигурање у незгодама за Банат, Бачку и Барању у Сомбору ради увршења послова у разреде опасности и одређења постотака опасности. Окружни уред за осигурање радника у Београду послаје пријаве посла, сакупљене на основу § 8. наредбе Министра Социјалне Политике

од 7. новембра 1921. године бр. 66.147, у истом циљу одмах након обнародовања ове наредбе Земаљској Благајни за потпору болесних радника и за осигурање против незгода у Загребу.

Након 1. јула 1922. године пријава посла и промена у послу врши се код свих оних месних органа средишњог уреда за осигурање радника, код којих су осигурани радници (намештеници) посла.

§ 7.

Равнатељство средишњог уреда за осигурање радника уврстиће на основу пријава по § 6. пријављене послове према прописима наредбе, коју ће донести Министар Социјалне Политике о установљењу таблице опасности за осигурање у несрћним случајевима и о поступку код увршења послова у разреде опасности, и одредиће им постотке опасности. Равнатељство ће уједно на основу ранијих пријава уврстити са важношћу од 1. јула 1922. године заново и све оне послове, који су већ на основу досадањих прописа били увршћени у разреде опасности. Оне пак послове, који нису обавезни на пријаву по § 9. закона о осигурању радника, уврстиће равнатељство средишњог уреда на основу пријава поднетих по § 10. закона о осигурању радника.

Припремне радове за увршење равнатељство средишњог уреда за осигурање радника повериће за Словеначку и Далмацију, а по потреби и за Босну и Херцеговину, Привременом Заводу за осигурање радника у несрћним случајевима у Ђубљани, за Банат, Бачку и Барању Земаљској Благајни за потпомагање радника у болести и за осигурање у незгодама за Банат, Бачку и Барању у Сомбору, за Хрватску и Славонију, Србију и Црну Гору пак Земаљској Благајни за потпору болесних радника и за осигурање против незгода у Загребу. Равнатељство средишњог уреда за

осигурање радника може, према потреби, цео рад око припрема за увршћење и сконцентрисати само код једне од напред побројаних благајна (односно завода). У том ће случају равнатајство овој благајни (заводу) доделити потребан број особља, који ће се узети од осталих благајна и завода.

§ 8.

Увршћење послова у разреде опасности и одређење постотка опасности у смислу § 7. ове наредбе има се свршити за све оне послове који имају 20 или више на осигурање обавезних радника (намештеника) до 25. јула 1922. године, за послове пак који имају више од 5 на осигурање обавезних радника (намештеника) до 25. августа 1922. године, а за остале до сада на осигурање у несрћним случајевима обавезне послове до 25. септембра 1922. године, за све остале послове пак до 25. октобра 1922. године.

У колико у напред предвиђеном року не би било могуће одредити дефинитивне постотке опасности, равнатајство средишњог уреда може одредити привремене постотке опасности, који ће до дефинитивног увршћења служити као основа код одмеривања приноса за осигурање у несрћним случајевима с тим, да се има разлика између овог привременог и дефинитивног увршћења обрачунати након дефинитивног увршћења. О привременом као и о дефинитивном увршћењу треба известити одмах послодавца и оне месне органе средишњог уреда за осигурање радника, који имају да убирају од послодавца, чији су послови увршћени, приносе за осигурање у несрћним случајевима.

За послове, који нису по § 9. закона о осигурању радника обавезни на пријаву, одредиће привремено постотак опасности са средњим постотком опасности, који је за ту врсту послана одређен у таблици

опасности, она болесничка благајна (благајна за осигурање радника или братимска каса), код које су радници (намештеници) послали пријављени за осигурање. Закључке пак о овим привременим увршћењима поднеће благајна без одлагања равнатајству средишњог уреда ради дефинитивног увршћења.

Против привременог увршћења, ако оно не траје дуже од 3 месеца, нема места жалби; ако пак привремено увршћење траје дуже од 3 месеца сматра се дефинитивним и може се против њега жалити у року од 15 дана након истека 3 месеца Министру Социјалне Политике.

Привремено увршћење у смислу овога параграфа дозвољено је и за послове, који ће после 1. јула 1922. године бити наново започети.

§ 9.

До донешења темељних правила средишњог уреда за осигурање радника даваће се за случај болести законом одређене минималне потпоре (§ 45.), а убираће се као недељни принос 30% једнодневне обезбечене наднице. Но Окружни Уред за Осигурање Радника у Београду може са дозволом равнатајства Средишњог Уреда за Осигурање Радника ради покрића трошкова првог уређења убирати до краја 1922. године, уместо 30%, 36% једнодневне обезбечене наднице као недељни принос. Исто важи и за месне органе Средишњог Уреда у Далмацији.

Само у колико су поједине болесничке благајне до сада давале веће потпоре може им равнатајство средишњог уреда дозволити да у смислу § 46. закона те веће потпоре до даље одредбе и надаље пружају, ако је то са одређеним постотком приноса могуће.

У колико су досадање потребе биле друкчије или веће него што то предвиђа § 46. закона, имају се за

давање таквих потпора устројити одвојене установе а према закључцима интересената.

До времена док се ликвидација завода и благајнâ за осигурање у несрећним случајевима у бившој Аустро-Угарској не сврши Средишни Уред за Осигурање Радника у смислу § 203. З.О.Р. продужиће дозначење рента рентницима тих завода на његовом подручју па рачун удела из ликвидационе масе а према постојећим прописима. Средишни Уред за осигурање радника може и ове ренте у смислу § 110. З.О.Р. обуставити, снизити или повисити.

§ 10.

Као основа за одмеривање приноса за осигурање у несрећним случајевима (приносна тарифа) одређује се на основу § 34. З. О. Р. за време од 1. јула 1922. год. до 31. децембра 1923. принос од 8 динара за 100 динара обезбеђене зараде и за постотак опасности 100. Према томе ће се за сваких 100 динара обезбеђено зараде убрати толико пута по 8 паре, колико износи постотак опасности у који је посао увршћен.

Приноси за осигурање у несрећним случајевима убираће се на основу новог увршћења у разреде и постотке опасности по З. О. Р. од првог дана оног месеца у којем буде одлука о увршћењу послодавцу достављена. До тог месеца пак убираће се принос за осигурање у несрећним случајевима само за већ увршћене послове према горњој приносној тарифи на основу ранијег увршћења у разреде и постотке опасности. Ако су ови приноси већи од приноса, које треба платити на основу новог увршћења, разлика ће се повратити.

§ 11.

Пријављивање несрећних случајева, прописано у глави XII. закона о осигурању радника, има се извр-

шити „пријавницом о несрећном случају“ по приложном формулару Д код оног месног органа средишног уреда за осигурање радника (окружног уреда или благајне за осигурање радника) код којег је повређени био осигуран.

Пријаву је дужан учинити сам послодавац код окружног уреда или благајне, ако се несрећа догодила у послу или у месту посла, или ако се несрећа десила у иностранству. У последњем случају има послодаваца испунити само оне податке, за које је могао сазнати, и пријави приложити сведочбу лечника, који је повређеноме пружио прву помоћ, оверену од надлежног конзулатара.

Ако се пак несрећа десила на путовању у земљи, односно изван места посла, пријаву има извршити лекар, који је повређеноме пружио прву помоћ, преко полицијске власти места где се несрећа десила или прва помоћ пружила, испунивши све податке за које је могао сазнати.

За пријаву несрећа, које се десе на бродовима за време путовања, важе прописи ал. 4. и 5. § 99. закона.

Средишни уред за осигурање радника и његови месни органи имају ставити послодавцима на расположење потребан број пријавница о несрећним случајевима.

§ 12.

За вршење истраге путем окружних уреда односно месних органа средишног уреда, полицијских и других власти, издаће прописе а такође и формуларе за записнике о истрази средишни уред за осигурање радника.

О несрећним случајевима у иностранству неће се до даљег наређења водити истрага већ ће се вршити

само понован преглед повређених чим се ови врате у домовину. У колико би истрага била за одређење помоћи или ренте неизбежна, обратиће се средишни уред на сличан стран завод да му овај прибави потребне податке, а ако и то није могуће, податке ће на захтев прибавити Министарство Социјалне Политике преко Министарства Спољних Послова.

§ 13.

Добровољно, у смислу § 5. закона о осигурању радника, могу се осигурати код надлежног окружног уреда за осигурање радника:

за случај болести:

а) лица, која су на основу § 7. закона о осигурању радника ослобођена од обавезе осигурања за случај болести;

б) пољопривредни радници и слуге у пољопривредном раду;

за случај болести или за случај несрће или за оба случаја:

в) лица запослена пригодно и нестално у пословима кућанства као надничари за обраћивање баште, чишћење стана, резање дрва, прање рубља и сл.;

г) лица, која се баве кућном (домаћом) индустријом;

д) лица, која се баве индустријом, занатом, трговином, саобраћајем или слободним звањима, а раде без помоћног особља;

ћ) лица, која раде у занату и поморском рибарству као послодавци а не запослују више од 2 помоћника ни укупно више од 5 радника и шегрта;

е) лица, која су по досадањим законским одредбама била добровољно осигурана за случај болести

или несрће, док бораве у подручју наше државе и продужују то осигурање.

Лица под а—ћ) могу приступити добровољном осигурању за случај болести само на основу повољног лечничког прегледа, ако у време приступа нису још навршили 40. годину живота. Изузетно могу до 1. октобра 1922. године приступити и лица старија од 40 година, ако нису навршила још 65. годину живота.

Добровољно осигурање за случај болести ограничено је код лица споменутих под а) и б) само на лечничку помоћ и лекове, бабичку помоћ као и негу у болници за члана и његову породицу.

Добровољно осигурање врши се у надничном разреду, који одговара $\frac{1}{4}$ највише обезбеђене наднице, но послодавци у занату и поморском рибарству, који раде са највише 2 шегрта, осигураће се у надничном разреду који одговара $\frac{1}{2}$ највише обезбеђене наднице, а ако раде са помоћником или више од 2 шегрта, у највишем надничном разреду. Лица под е) могу продужити осигурање и у надничном разреду који одговара њиховој досадањој осигуранијој помоћи (заради), ако је тај разред већи од разреда који одговара $\frac{1}{4}$ највише обезбеђене наднице.

Лица под е), која су досада била осигурана само за болест или само за несрћу, могу приступити другој грани осигурања, али осигурању за случај болести само ако удовољавају условима другог става овог параграфа.

Лица, која су добровољно осигурана само за случај несрће, добијају потпоре за несрћни случај већ од дана несрће. Лица, која су добровољно осигурана само за случај болести, добијају помоћи и ако је болест проузрокована услед несрћног случаја.

Право на помоћи добровољно осигураним члановима почиње за случај несреће даном, кад су платили први принос, за случај болести 14 дана након уплате првог приноса а за случај порођаја 9 месеци након те уплате.

§ 14.

За добровољно осигурање плаћају лица под а) и б) § 12. ^{3/4} приноса за обавезне чланове за осигурање у болести, остала лица пак пуни принос за обавезне чланове за осигурање у болести и у несрећном случају, ако су осигурана за обе врсте осигурања, а ако су пак осигурана само за случај несреће, плаћају за 20% већи принос од приноса, који је одређен за обавезно осигуране чланове, а ако су осигурани само за случај болести пуни принос обавезно осигураних чланова за случај болести.

Први принос има се платити у року од 8 дана након саопштења, да је лице примљено у добровољно осигурање, надаљни приноси пак месечно унапред сваког 1. у месецу.

Ако је добровољно осигурано лице више од 4 недеље у заостанку са својим приносом, губи права на помоћи, сем ако му је окружни уред за осигурање радника на образложену молбу дозволио рок плаћања, који не може бити већи од 6 месеци. Он стиче поново право на помоћи ако у року од 6 месеци уплати све заостале приносе и то тек 14. даном након уплате свих заосталих приноса.

Ако је члан са приносом у заостанку више од 6 месеци, не може продужити добровољно осигурање, а поново може се добровољно осигурати само ако испуњава услове § 12.

Ако се члан настани у подручју другог окружног уреда, осигурање се продужава код тог уреда.

Против одлука равнатајства окружног уреда за осигурање радника у погледу примања у добровољно осигурање и трајања и престанка тиме стеченог чланства заинтересовано се лице може жалити у року од 8 дана по достави средишњем уреду за осигурање радника, а против одлуке равнатајства средишњег уреда у истом року Министру Социјалне Политике.

§ 15.

Прво равнатајство и први надзорни одбор средишњег уреда за осигурање радника у Загребу, који има у смислу § 201. закона о осигурању радника почети своје редовно пословање 1. јула 1922. године, имају у циљу да би могли свршити пре напред предвиђеног датума прве припреме радове за проведбу осигурања радника за случај болести и несреће по закону о осигурању радника, почети са припремним радовима најкасније 15 дана након обнародовања ове наредбе. У том циљу може равнатајство већ пре 1. јула 1922. године пуноважно стицати права и преузимати обавезе за Средишни Уред за Осигурање Радника.

Именовање првог равнатајства и првог надзорног одбора средишњег уреда за осигурање радника извршиће се истовремено са обнародовањем ове наредбе.

§ 16.

Прво равнатајство средишњег уреда за осигурање радника састоји се из 24 члана и толико истог броја заменика, које поставља Министар Социјалне Политике по саслушању заинтересованих радничких и послодавачких комора а на паритетној основи. Од ових чланова односно заменика по 8 (4 радника и 4 послодавца) треба да буду из Загреба, од осталих пак пошест (3 послодавца и 3 радника) треба да буду нај-

меновани по саслушању интересената из Србије, по четири (2 радника и 2 послодавца) из Словеначке, по два (1 радник и 1 послодавац) из Босне и Херцеговине, по два (1 радник и 1 послодавац) из Баната, Бачке и Барање, и по два (1 радник и 1 послодавац) из Далмације.

Први надзорни одбор средишног уреда за осигурање радника састоји се из 10 чланова и 10 заменика, од којих су половина радници а половина послодавци. Од ових чланова односно заменика треба по четири (2 радника и 2 послодавца) да буду из Загреба, од осталих пак по два (1 радник и 1 послодавац) треба да буду наименовани по саслушању интересената из Србије, по два (1 радник и 1 послодавац) из Босне и Херцеговине, и по два (1 радник и 1 послодавац) из Словеначке.

Члан 17.

Прво равнateљство и први надзорни одбор конституисаће се сваки засебно на својој првој седници, коју ће истовремено са именовањем чланова и заменика за равнateљство и надзорни одбор сазвати Министар Социјалне Политике.

Седницама равнateљства и надзорног одбора може присуствовати и заступник Министра Социјалне Политике. Заступник Министра Социјалне Политике отвориће и прву седницу равнateљства и прву седницу надзорног одбора и истој ће председавати до конституисања.

За пословање равнateљства и надзорног одбора, док се не донесе статут средишног уреда, меродавни су прописи темељних правила Земаљске Благадјне за потпору болесних радника и за осигурање против неизгода у Загребу, који важе за пословање њеног равнateљства (§§ 138.—155.) и надзорног одбора (§§ 156.

—166.), са изменама, које произлазе из закона о осигурању радника, а такође и са изменом да је за стварање закључка равнateљства довољно присуство осам чланова (рачунајући овамо и председавајућег) а за стварање закључака надзорног одбора четири члана.

За стварање закључака о предметима споменутим у т. 1., 2., 5. и 9. § 126. потребно је присуство барем 12 чланова равнateљства, а закључци о предметима споменутим под т. 2. § 126. закона важе само ако су донети тајним гласањем са $\frac{2}{3}$ присуних чланова.

§ 18.

Председник као и потпредседници првог равнateљства и првог надзорног одбора имају се бирати само између чланова, који су стални становници Загреба, и то један из кругова радника (намештеника) а други из кругова послодаваца.

Председник првог равнateљства једно је и владин повереник код Земаљске Благадјне за потпору болесних радника и за осигурање против неизгода у Загребу, који до 1. јула 1922. године замењује самоуправне органе те благадјне.

§ 19.

Прво равнateљство средишног уреда за осигурање радника има за дужност у смислу §. 201. закона о осигурању радника да:

1. састави статут средишног уреда за осигурање радника и да га поднесе на одобрење Министру Социјалне Политике;

2. проведе организацију месних органа средишног уреда за осигурање радника;

З. води послове средишног уреда за осигурање радника до прве главне скупштине тог уреда.

Статут средишног уреда за осигурање радника има да се предложи Министру Социјалне Политике на одобрење најкасније до 1. јула 1922. године.

Проведба организације месних органа и вођење послова средишног уреда вршиће се по одредбама статута средишног уреда односно по прописима правилника за пословање средишног уреда, које ће прво равнateљство донети.

Прво равнateљство средишног уреда за осигурање радника има да донесе поред статута, по могућности пре 1. јула 1922. године, и службени и дисциплинарни правилник и правилник о принадлежностима намештеника средишног уреда и да их поднесе на одобрење Министру Социјалне Политике.

Прво равнateљство средишног уреда има надаље да, по могућности пре 1. јула 1922. године, одреди новчане износе еквивалента у парави, сходно другом ставу § 22. закона о осигурању радника, и да састави буџет средишног уреда за осигурање радника за другу половину 1922. године. У истом року има равнateљство, у колико буде потребно, одредити унапред надничне разреде за поједине категорије радника у смислу четвртог става § 22. закона.

Прво равнateљство средишног уреда за осигурање радника има најзад у роковима одређеним у првом ставу § 8. да проведе ново увршење свих послова у разреде и постотке опасности ради прописивања приноса за осигурање у несрћним случајевима, а према прописима наредбе коју ће донети Министар Социјалне Политике о установљењу таблице опасности за осигурање у несрћним случајевима и о поступку код увршења послова у разреде опасности.

§ 20.

Прво равнateљство средишног уреда за осигурање радника има, у циљу припреме проведбе осигурања по новом закону, право:

1. да тражи и пре 1. јула 1922. године од свих постојећих благајна (братимских каса) и завода за осигурање радника у несрћним случајевима, који ће постати његови месни органи, све потребне податке, нарочито о пословању и имовном стању, стању чиновника и т. д.

2. да издаје свима заводима и установама, побројаним под тачком 1. овога параграфа, прописе о припремним мерама, које треба ради проведбе осигурања по закону о осигурању радника предузети.

За неизвршење ових наредаба равнateљства важе казнени прописи 2. т. § 182. закона.

§ 21.

Да би прво равнateљство средишног уреда могло предузети у претходном параграфу наведене мере, дужне су све постојеће благајне и заводи за осигурање радника у болести и у несрћним случајевима, који су вршили обавезно осигурање радника према постојећим законима, у року од 14 дана након обнародовања ове наредбе пријавити се равнateљству средишног уреда у Загребу. Ове благајне (заводи) имају приложити уз пријаву оверен препис својих статута, дисциплинарних, службених и мировинских правилника и правилника о принадлежностима, попис чиновника и лечника са назначењем њихових плата и година службе, надаље последњи закључни рачун и последњу статистику о броју осигураних чланова.

Све постојеће благајне и заводи за осигурање радника у болести и несрћним случајевима имају на-

даље достављати од истог рока даље преписе свих одлука својих управа, које према новом закону о осигурању радника подлеже одобрсну или контроли Министарства, и то равнитељству средишњег уреда и Министарству Социјалне Политике.

§ 22.

За обављање припремних радова може прво равнитељство Средишњег Уреда за Осигурање Радника употребити чиновнике и службенике свих завода и благајна који ће ући у састав средишњег уреда, а може их са њиховим пристанком још пре 1. јула 1922. године преместити у средишњи уред. Сем тога може прво равнитељство у истом циљу, а док се не донесе буџет са одобрењем Министарства Социјалне Политике, наместити и потребан број нових чиновника и службеника за Средишни Уред. Ова су наименовања и премештања привремена, а имају се накнадно урачунати у време сталног службовања. Равнитељство средишњег уреда плаћа ове чиновнике као и остale трошкове пословања до 1. јула 1922. године из државне субвенције за Средишни Уред за Осигурање Радника, коју му буде Министарство Социјалне Политике одобрило.

§ 23.

Равнитељству средишњег уреда за осигурање радника поверава се такође припрема и проведба ликвидације благајна и завода, који се имају у смислу § 202. закона разрешити. Оно може у том циљу одредити и нарочите органе. Сем тога може образовати локалне и стручне комисије из кругова интересената и стручњака. У Београду, Сомбору, Сарајеву, Загребу и Љубљани образоваће ове комисије Министар Социјалне Политике на предлог покрајинских управа а по саслушању организације интересената. Закључци ових комисија, који

се могу односити и на ликвидацију благајна и завода и на начин проведбе осигурања имају само саветодавни значај и нису обавезни за Средишни Уред.

Разрешеним у смислу § 202. закона сматрају се 1. јула 1922. године све благајне и заводи за осигурање радника у болести и несрећи, који ће ући у састав средишњег уреда за осигурање радника. На њихово место долазе истим даном одговарајући органи средишњег уреда за осигурање радника, који преузимају у оквиру закона сва њихова права и обавезе и све њихове намештенике. Самоуправни органи разрешених благајна постају самоуправни органи месних органа средишњег уреда.

Према томе чини иметак покрајине из осигурања у болести вишак иметка свих болесничких благајна покрајине на дан 1. јула 1922. године, а иметак покрајине из осигурања у несрећним случајевима на покрајину отпадајући иметак благајна и завода за осигурање у несрећним случајевима, без обзира на то да ли ће та благајна (завод) бити одмах фактично распуштена или тек приликом реорганизације месних органа.

У погледу управљања иметком разрешених благајна и завода, преосталим од осигурања у болести након дотације мировинском фонду, поступаће равнитељство средишњег уреда за осигурање радника у споразуму са управама оних месних органа, који су преузели осигурање чланова разрешених благајна и завода.

Тако исто ће равнитељство средишњег уреда тражити савет тих управа и у погледу улагања одговарајућег дела имовина из осигурања у несрећним случајевима.

§ 24.

Ради лакше проведбе ликвидације имају покрајинске управе још пре 1. јула 1922. године извршити следеће мере:

1. управе Окрайне Болесничке Благајне у Љубљани и Привременог Завода за Осигурање Радника у несрћним случајевима у Љубљани спајају се на тај начин, што ће, док се не изврше избори код првоименоване благајне, управљати обема заводима равнитељство од 16 чланова и надзорни одбор од 6 чланова, у које улазе у првом реду чланови савета болесничке благајне и завода за осигурање у несрћним случајевима, које поставља на предлог покрајинске управе у Љубљани а по саслушању интересената Министар Социјалне Политике;

2. среске болесничке благајне у северној Далмацији (Сплитској области) имају се у истом року претворити у експозитуре среске болесничке благајне у Сплиту, среске болесничке благајне у јужној Далмацији пак у експозитуре среске болесничке благајне у Дубровнику. Овим благајнама управљаће, док се не изврше избори, паритетна равнитељства од 12 чланова и надзорни одбори од 6 чланова. Чланове ће именовати Министар Социјалне Политике на предлог покрајинске управе у Сплиту а по саслушању организација радника и послодаваца. Овим благајнама доделиће завод за осигурање радника у несрћним случајевима у Љубљани по једног чиновника, који ће према упутствима равнитељства средишног уреда преузимати постепено месне послове осигурања за несрћне случајеве за Далмацију од завода у Љубљани;

3. обратно равнитељство Јужне Железнице у Љубљани има, најкасније до 1. јула 1922. године, да осигура своје раднике (намештенике) у Словеначкој за случај болести уместо код болесничке благајне јужних железница у Бечу код подузетничке благајне за потпору болесника хрватских пруга јужне железнице у Љубљани, која се тиме претвара у болесничку благајну јужне железнице у Љубљани. Овом благајном, док се

не проведу избори, управљаће равнитељство од 12 и надзорни одбор од 6 чланова, именовани од Министра Социјалне Политике на предлог покрајинске управе у Љубљани а по саслушању интересената;

4. ако Министарство Саобраћаја изузме у смислу § 6. закона о осигурању радника државно саобраћајно особље из обавезе осигурања код средишног уреда те услед тога престане мандат заступника државних железница у савету „Железничарског Завода за осигурање у несрћним случајевима“ у Љубљани, управљање овим заводом повериће се управи болесничке благајне јужних железница у Љубљани.

Равнитељства и надзорни одбори конституисаће се на седницама које сазову покрајинске управе у року од 8 дана након именовања.

Исплату старих рента у Словеначкој и Далмацији вршиће и након 1. јула 1922. године, у име и до даље одредбе равнитељства средишног уреда, под 1 и 4 споменути заводи за осигурање у несрћним случајевима у Љубљани.

§ 25.

Све болесничке благајне (болесничка одељења братимских каса) и заводи (благајне) за осигурање у несрћним случајевима закључиће 30. јуна 1922. године своје књиге и саставиће закључни рачун и биланс према важећим прописима.

Све благајне и заводи осем тога саставиће детаљан исказ целокупне имовине и дуговања, по приложеном формулару Ђ, који ће обухватити сву имовину и сва дуговања у њиховој стварној вредности у динарима. Код тога треба рачунати аустроугарске ратне зајмове као без вредности, остале домаће ефекте са курсном вредношћу тражње, а стране ефекте са вредношћу на берзи оне државе, којој припадају, прорачу-

натој према дневном курсу стране валуте; реалитете и инвентар са продајном вредношћу, а потраживање непознате вредности (из ликвидације аустроугарских завода) са проценом стварном вредношћу. Свака процена и свако прорачунавање треба да је укратко образложено.

Код осигурања за несрочни случај треба у пасивама исказати пуно капитално покриће за све ренте без обзира на пословне гране а без покрића за додатке на скупоћу. Додатке на скупоћу треба исказати у једногодишњем износу а у упоређењу са износом рента, на које се дају.

§ 26.

Преустројство самоуправних органа у смислу § 202. закона о осигурању радника има се извршити на тај начин што ће се код болесничких благајна у Словеначкој и Далмацији, Босни и Херцеговини, код којих још постоје бирани самоуправни органи, попунити до идућих избора број чланова заступника послодавца кооптацијом потребног броја ових чланова из броја заменика, где пак то није могуће, именовањем нових чланова од стране Министра Социјалне Политике на предлог покрајинске управе по саслушању заинтересованих организација послодавца.

У колико пак код болесничких благајна не постоје редовно бирана равнитељства и надзорни одбори, Министар Социјалне Политике наименоваће привремена равнитељства од 12—16 чланова и надзорне одборе од 6 чланова и то на предлог покрајинске управе а по саслушању заинтересованих радничких и послодавачких комора. У колико улазе по З.О.Р. у поједине окружне благајне и чланови досадањих братимских каса има се и њима дати заступство у управи.

Код окружног уреда за осигурање радника у Београду повећаће се број чланова равнитељства са

једним заступником рударских предузећа и једним заступником рударских радника.

§ 27.

Поступци, који се на дан 1. јула 1922. године већ налазе у току пред управним (полицијским) властима ради прекршаја и преступка, кажњивих према досадањим прописима о осигурању радника, а који су започети пре првог јула 1922. године, као и поступци о споровима односно плаћања приноса за осигурања радника, доспелих према тим прописима, пре 1. јула 1922. године имају се довршити по тим прописима.

Поступци пред судовима радничког осигурања (обраничким судовима) поведени пре 1. јула 1922. имају се довршити према прописима који су пре тога дана били на снази.

У колико у појединим крајевима не постоје обранички судови по досадањим законима или у колико поступци неће бити довршени приликом разрешења досадањих судова радничког осигурања (обраничким судовима), имају се поступци довршити код судова радничког осигурања који ће бити устројени на основу закона о осигурању радника.

За остваривање пак тражбина, које се оснивају на досадашњим законима и прописима, важиће у погледу рокова од 1. јула 1922. године прописи З. О. Р., и статута, у колико нису досадањим прописима одређени рокови повољнији за тражиоца.

§ 28.

Ова наредба ступа на снагу даном обнародовања у „Службеним Новинама“ Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Овим даном губе важност одредбе ранијих наредби о осигурању радника, у колико се косе са овом наредбом.

Наредбе Министра Социјалне Политике бр. 66147 од 7 новембра 1921. године и бр. 78202. од 10. децембра 1921. године остају, у колико се не косе са овом наредбом, на снази с тим, да се имају уместо прописа уредбе о привременом уређењу осигурања радника за случај болести и несреће од 27.-VI. 1921. године примењивати прописи закона о осигурању радника од 14. V. 1922. године.

3. јуна 1922. године.

Београд.

Заступник

Министра Социјалне Политике

Министар Просвете,

Св. Прибићевић, с. р.

ЧМВ.дф.
35734